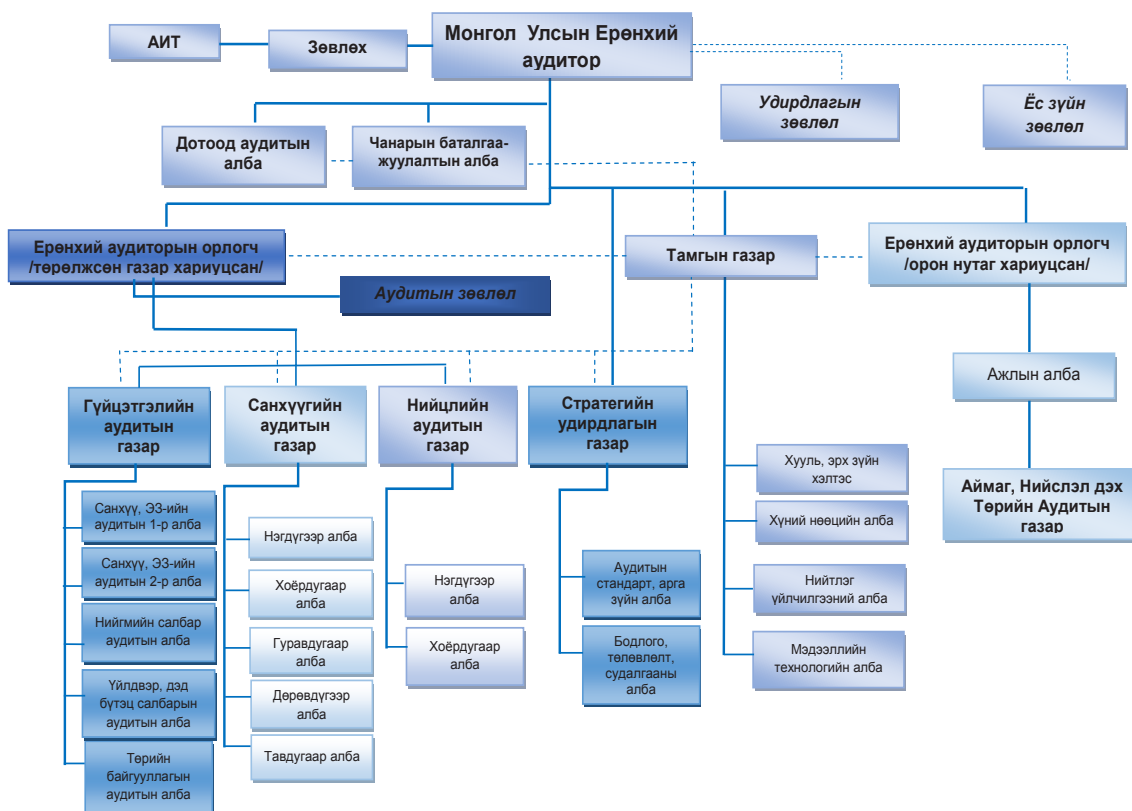

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН
2017 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

АГУУЛГА

1.	Товчилсон үг.....	5
2.	2017 оны үйл явдлын товчоон.....	7
3.	Ерөнхий зүйл.....	9
4.	Удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт.....	12
5.	Хууль эрх зүй, бодлогын шинэчлэл.....	14
6.	Аудитын чанар, үр нөлөөг сайжруулах ажил.....	16
7.	Санхүүгийн тайлангийн аудит.....	17
8.	Гүйцэтгэлийн аудит.....	22
9.	Нийцлийн аудит.....	30
10.	Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын хийсэн аудит.....	40
11.	Дотоод ажил.....	42
12.	Санхүүгийн тайлагнал, төсвийн гүйцэтгэл.....	48
13.	Цаашдын зорилт	48

ТОВЧИЛСОН ҮГ

ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
АДБ	Аудитын дээд байгууллага
АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
Аи Ди Аи	Олон улсын хөгжлийн санаачлага
АН	Ардчилсан нам
АСОСАИ	Аудитын дээд байгууллагуудын Азийн байгууллага
АТГ	Авилгатай тэмцэх газар
АХБ	Азийн хөгжлийн банк
БОАЖГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар
БОАЖЯ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
БСПУСЯ	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам
БХБЯ	Барилга, хот байгуулалтын яам
ГАГ	Гүйцэтгэлийн аудитын газар
ГХЯ	Гадаад хэргийн яам
ГЕГ	Гаалийн ерөнхий газар
ДБ	Дэлхийн банк
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ДТГ	Дипломат төлөөлөгчийн газар
ДҮТ	Диспетчерийн үндэсний төв
ЗАА	Захирагчийн ажлын алба
ЗГХЭГ	Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газар
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ЗТХЯ	Зам, тээврийн хөгжлийн яам
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ИБУИНВУ	Их Британи Умард Ирландын Нэгдсэн Вант Улс
ИНЕГ	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар
МАН	Монгол Ардын нам
МАХН	Монгол Ардын Хувьсгалт нам
МИАТ	Монголын иргэний агаарын тээвэр
МИК	Монголын ипотекийн корпораци
МУИС	Монгол Улсын их сургууль
МХГ	Мэргэжлийн хяналтын газар
МХЕГ	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар
НАЗХГ	Нийслэлийн автозамын хөгжлийн газар
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
НЗДТГ	Нийслэлийн Засаг даргын тамгын газар
НИТХ	Нийслэлийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
НХААГ	Нийслэлийн худалдан авах ажиллагааны газар

ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ОНХНС	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан
ОУХНЦ	Олон Улсын хүүхдийн Найрамдал цогцолбор
ОУ	Олон улс
ОССК	Орон сууц, санхүүжилтийн корпораци
СЗХ	Санхүүгийн зохицуулах хороо
СТСХ	Санхүү Төрийн сангийн хэлтэс
САГ	Санхүүгийн аудитын газар
СУГ	Стратегийн удирдлагын газар
СЯ	Сангийн яам
ТАБ	Төрийн аудитын байгууллага
ТАГ	Төрийн аудитын газар
ТББ	Төрийн бус байгууллага
ТБОНӨХБАҮХАТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль
ТЕГ	Тагнуулын ерөнхий газар
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТӨХК	Төрийн өмчит хувьцаат компани
ТГЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТҮЗ	Төлөөлөн удирдах зөвлөл
ТҮЦ	Түргэн үйлчилгээний цэг
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
УБ	Улаанбаатар
УИХ	Улсын Их хурал
УУХҮЯ	Уул уурхай хүнд үйлдвэрийн яам
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ҮХГ	Үндэсний хөгжлийн газар
ХАК	Хувийн аудитын компани
ХЗДХЯ	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
ХНХЯ	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
ХХААХҮЯ	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
ХХМТГ	Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн газар
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ХҮЗЗ	Худалдаа, үйлчилгээний зохицуулах зөвлөл
ЦЕГ	Цагдаагийн ерөнхий газар
ШУА	Шинжлэх ухааны академи
ШШГЕГ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар
ЭСЯ	Элчин сайдын яам
ЭХЯ	Эрчим хүчний яам
ЭЦГ	Эрүүгийн цагдаагийн газар

2017 ОНЫ ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТОВЧООН

Үйл явдлын агуулга

Нэг.Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдал ба хууль эрх зүйн орчинг төгөлдөржүүлэх хүрээнд

Үндсэн хуульд нэмэлтөөрчлөлт оруулах төсөлд ТАБ-ын хараат бус байдлын талаар заалт оруулах саналыг боловсруулж УИХ-д хүргүүлэв.

“Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хууль”-ийн төсөл боловсруулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсэг МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн А/26 дугаар тушаалаар байгуулагдан ажиллаж Төрийн аудитын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл бэлэн болов.

Хоёр.Төрийн аудитын байгууллага чиг үүрэгээ үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэх мэргэжлийн ур чадвартай хүний нөөц бүрдүүлэх хүрээнд

2017 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдөр УИХ-ын 07 дугаар тогтоолоор Монгол Улсын Ерөнхий аудитороор Д.Хүрэлбаатар томилогдов.

Төсвийн байнгын хорооны 2017 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор ТАБ-ын зохион байгуулалтын бүтцийн ерөнхий бүдүүвч, орон тооны дээд хязгаарыг шинэчлэн батлав.

ҮАГ-ын бүтэц, зохион байгуулалт, бүтцийн нэгжүүдийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, орон тоо, албан тушаалын жагсаалтыг МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/84 тоот тушаалаар батлав.

“МУ-ын Ерөнхий аудиторын дэргэдэх сонгон шалгаруулалтын комиссын ажиллах журам”, “ТАБ-ын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд анх ороход мэргэшлийн шалгалт авах журам”, “ТАБ-ын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд томилогдох ажилтныг сонгон шалгаруулах журам”, “ТАБ-ын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд анх ороход мэргэшлийн шалгалтын үнэлгээ, дүн гаргах заавар”-ыг тус тус шинэчлэн боловсруулж МУ-ын Ерөнхий аудиторын тушаалаар баталгаажуулав.

“ТАБ-ын албан тушаалын зэрэг дэв, түүний нэмэгдэл олгох журам”-ыг шинэчлэн боловсруулж МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 04 дүгээр сарын 07-ны өдрийн А/58 дугаар тушаалаар батлав.

ҮАГ-ын бүтцийн нэгжүүдийн ажлын байрны жагсаалт, ажлын байр /албан тушаал/-ны тодорхойлолтыг МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 03 дугаар сарын 28-ны өдрийн тушаалаар батлуулав.

Гурав.ТАБ-д мөрдөгдөж буй аудитын арга зүй ба стандартыг шинэчлэх, олон улсын шилдэг турлиага, арга зүйд нийцүүлэн улам боловсронгуй болгох хүрээнд

ДБ-ны санхүүжилтээр Нэгдсэн Вант улсын Үндэсний аудитын газар Монголын ТАБ-аас хийж буй санхүүгийн аудитын үйл ажиллагааг АДБ-уудын гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн үзэл баримтлалын дагуу үнэлж, тайлангаа ирүүлэв.

Нийцлийн аудитын газрын аудитын болон тогтолцооны түвшинд чанарын баталгаажуулалт хийв.

Орон нутаг дахь ТАГ-уудын тогтолцооны түвшинд чанарын баталгаажуулалт хийв.

Анх удаа хараат бус аудитын компаниудын чанарын хяналтын тогтолцооны түвшинд чанарын баталгаажуулалт хийв.

Орон нутаг харцуцан МУ-ын Ерөнхий аудиторын орлогчоор ахлуулсан баг 21 аймаг дахь ТАГ-ын үйл ажиллагаатай танилцан, тодорхой удирдамжийн дагуу шалгалт хийв.

2017 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдөр шинэ ажилтнуудад сургалт зохион байгуулав.

ТАБ-ын хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх, тэдний ур чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор санхүүгийн болон гүйцэтгэл, нийцлийн аудит гэсэн ангиллаар аудитын стандарт, төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн арга зүйг хөгжүүлэх, шинээр болон шинэчлэн батлагдсан хууль, дүрэм, журмын талаар мэдлэг, мэдээллээр хангах зорилготой бүсчилсэн сургалтыг 5 бүсэд зохион байгуулж 334 ажилтныг 120 цагийн сургалтад хамруулав.

2017 оны 10 дугаар сарын 30-наас 11 дүгээр сарын 03-ны өдрүүдэд “ТАБ-ын сургагч багш бэлтгэх” сургалтыг анх удаа зохион байгуулав.

Нэгдсэн вант улсын “Development action” зөвлөх компанийн боловсруулсан “Сургалт, хөгжлийн стратеги, хөтөлбөр төлөвлөгөө”-г МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 09 дүгээр сарын 19-ний өдрийн А/164 дугаар тушаалаар батлав.

Дорөв. Стратегийн оновчтой, үр нөлөөтэй удирдлага, төлөвлөлтийн тогтолцоог бүрдүүлэх хүрээнд

“Төрийн аудитын бодлогын баримт бичиг”-ийн төслийг боловсруулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдаж баримт бичгийн төслийг УИХ-д өргөн барихад бэлэн болов.

2017 оны 05 дугаар сарын 16-18-ны өдрүүдэд ТАБ-ын Удирдах ажилтны зөвлөгөөнийг Улаанбаатар хотод зохион байгуулж, УАГ-ын удирдлага болон харьяа аймаг, нийслэл дэх ТАГ-ын дарга, тэргүүлэх аудитор нарын бүрэлдэхүүнтэй нийт 76 албан хаагчид оролцов.

“Төрөлжсөн болон аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын үйл ажиллагааг үнэлж дүгнэх журам”-ыг МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 07 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/130 дугаар тушаалаар батлав.

Тав. Удирдлага, дэмжих үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах хүрээнд

“Хөдөлмөрийн дотоод журам”-ыг шинэчлэн боловсруулж МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдрийн А/165 дугаар тушаалаар батлав.

Дэмжих үйлчилгээний бүтцэд Хууль эрх зүйн хэлтсийг шинээр байгуулж ажиллав.

Зургаа. Харилцагч талуудтай ажиллах тогтолцооны үр нөлөөг сайжруулах хүрээнд

Хараат бус аудитын компанийн ажилтнуудад УАГ-аас 2 удаагийн сургалтыг зохион байгуулав.

Төсвийн байнгын хорооны дарга, ажлын албаны холбогдох хүмүүстэй “Зангиагүй уулзалт” зохион байгуулав.

Аи Ди Аи, АСОСАИ-аас зохион байгуулсан 6 удаагийн сургалтад нийт УАГ-ын нийт 9 ажилтан хамрагдав.

Долоо. Аудитын чанар, үр нөлөөг сайжруулах хүрээнд

УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2017 оын 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 02 дугаар тогтоолоор ТАБ-ын 2017 онд гүйцэтгэх аудитын 22 сэдвийг батлав.

УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2017 оын 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн 06 дугаар тогтоолоор ТАБ-аас 2018 онд хийх аудитын 37 сэдвийг батлав.

УИХ-ын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын дагуу концессын “барих-шилжүүлэх” төрлөөр хэрэгжиж байгаа төслүүдэд дүгнэлт гаргах ажил нь аудитын шинэ хэлбэр буюу гаднын шинжээч мэргэжилтнийг түлхүү оролцуулж ажилласан онцлог аудит байв.

2017 оныг “Сахилга хариуцлагыг дээшлүүлэх жил” болгон зарласантай холбоотойгоор МУ-ын Ерөнхий аудиторын санаачлагаар Үндэсний аудитын газраас анх удаа зөвлөмжийн биелэлтийг шалгах аяныг зохион байгуулж бүх ТЕЗ-ын 2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар тогтоосон төлбөрийн акт, өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд давтан аудит хийв.

“Төрөлжсөн болон аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын гүйцэтгэх аудитын сэдвийг сонгох, төлөвлөх, бүртгэх, гүйцэтгэх, тайлагнах журам”-ыг МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 07 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/131 дугаар тушаалаар батлав.

“Санхүүгийн тайланд аудит хийх аудитын хуулийн этгээдийг сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх, гүйцэтгэсэн ажлын чанарыг хянах журам”-ыг батлуулж ХЗДХЯ-ны Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2017 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 3806 дугаарт бүртгүүлэв.

ТАБ-ын хэмжээнд баримталж буй стандарт, дүрэм, журам, зааврыг боловсронгуй болгох ажлын хэсгийг МУ-ын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн А/217 тоот тушаалаар байгуулан ажиллав.

Иргэд, ТББ, салбарын мэргэжилтнүүдийн оролцоог аудитын үйл ажиллагаанд оролцуулах боломжийг тодорхой болгож Аудитын иргэний танхимын дүрмийг МУ-ын Ерөнхий аудиторын тушаалаар батлав.

Төрийн аудитын байгууллага нь 2017 онд Төрийн аудитын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжийг удирдлага болгон дэвшүүлсэн зорилт, жилийн үйл ажиллагааны болон аудитын төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг бүрэн хэрэгжүүлэн үйл ажиллагаагаа явууллаа.

Төрийн аудитын байгууллага 2017 оныг “Төрийн аудитын тогтолцооны хууль эрх зүй, бодлогын шинэтгэл, ажилтнуудын сахилга, хариуцлагыг дээшлүүлэх жил” болгон өөрчлөлт, шинэчлэлтийн хүрээнд үндсэн 7 том зорилтыг дэвшүүлэн хэрэгжүүлж ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллага Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 01 дүгээр тогтоолоор баталсан орон тооны дээд хязгаар болох 389 ажиллагсадтайгаар улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас 312 буюу 80.2 хувь нь аудитын үйл ажиллагааг гүйцэтгэж, 77 буюу 19.8 хувь нь удирдлага болон дэмжих үйлчилгээ үзүүлэх хэсгийг бүрдүүлэн ажиллаж байна.

Нийт ажилтны 203 нь нягтлан бодогч мэргэжилтэй бол тэдний 194 нь мэргэшсэн нягтлан бодогч байна. Мөн 119 ажилтан хос мэргэжилтэй ба 53 нь багш, эмч, менежмент, программ хангамж, олон улсын харилцаа, төрийн удирдлага зэрэг мэргэжлийн хүмүүс ажиллаж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын 2017 оны үндсэн үйл ажиллагаа, түүний үр дүнг товч тоон үзүүлэлтээр харуулбал:

Төрийн аудитын байгууллага нь санхүүгийн тайлангийн 3179, гүйцэтгэлийн 210, нийцлийн 167, нийтдээ 3556 аудит хийжээ.

Аудитаар 11,477.9 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж, түүний 19.5 хувийг аудитын явцад залруулж бусад зөрчлийг залруулахаар акт, албан шаардлага, зөвлөмж өгөгдсөн байна.

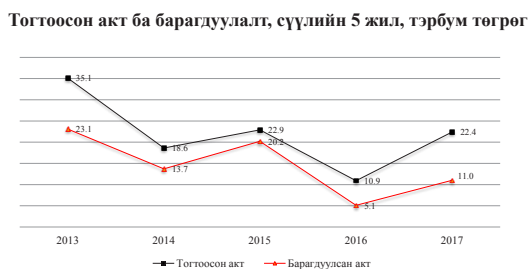
График 1

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2013-2017 он

Аудитаар 11,477.9 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж, түүний 19.5 хувийг аудитын явцад залруулж бусад зөрчлийг залруулахаар акт, албан шаардлага, зөвлөмж өгөгдсөн байна.

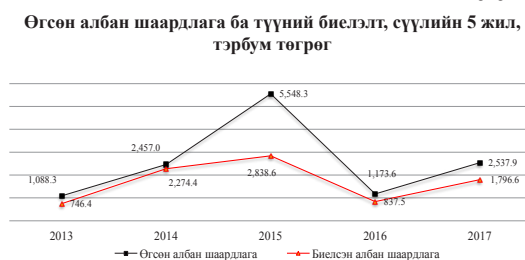
График 2

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2013-2017 он

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнууд 22.4 тэрбум төгрөгийн акт тогтоож, тухайн онд 11.0 тэрбум төгрөгийн актыг барагдуулжээ.

График 3

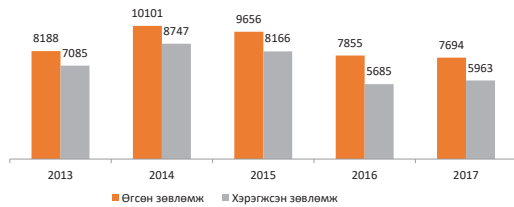

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2013-2017 он

Мөн 2,537.9 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгснөөс 1,796.6 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгаж 1.1 тэрбум төгрөгийн орлогыг улс, орон нутгийн төсөвт оруулжээ.

График 4

Өгсөн зөвлөмж ба түүний биелэлт, сүүлийн 5 жил, тоогоор

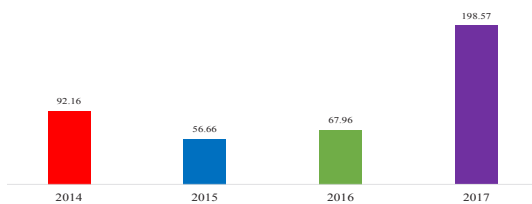

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2013-2017 он

Тайлант онд 7694 зөвлөмж өгсний 31.1 хувийг хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, 29.4 хувийг бүртгэл, тайлагнал, 15.8 хувийг арвилан хэмнэх, үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулах, 15.1 хувийг дотоод хяналтыг сайжруулахтай тус тус холбоотой, 8.6 хувийг бусад асуудлаар өгсөн зөвлөмж эзэлж байгаа ба нийт өгсөн зөвлөмжийн 77.5 хувийг хэрэгжүүлжээ.

График 6

Нэг төгрөгт ногдох үр өгөөж, сүүлийн 4 жил, төгрөгөөр

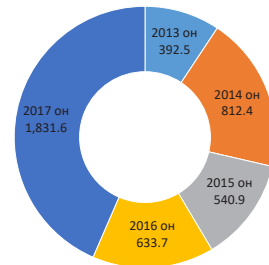

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2014-2017 он

Төрийн аудитын байгууллага 2017 онд улсын төсвөөс авсан нэг төгрөгийн санхүүжилтээр 198.57 төгрөгийн үр өгөөжийг бий болгож харилцагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлсэн байна.

График 5

Бүртгэгдсэн үр өгөөж, сүүлийн 5 жил, тэрбум төгрөгөөр

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2013-2017 он

Тайлант хугацаанд гүйцэтгэсэн аудитаар 1,831.6 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг харилцагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлжээ.

Зөрчил гаргасан 447 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулж, 87 албан тушаалтны асуудлыг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлжээ.

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН 2017 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮНГИЙН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Хүснэгт 1

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2014 он	2015 он	2016 он	2017 он	
1	1 төгрөгт ногдох үр өгөөж	төгрөг	92.16	56.66	67.96	198.57	
2	Улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлого	тэрбум төгрөг	14.0	30.0	7.6	13.0	
3	Тогтоосон төлбөрийн акт	тоон дүн	тоо	2355	2035	1475	1249
		мөнгөн дүн	тэрбум төгрөг	18.6	22.9	10.9	22.4
		Үүнээс: хэрэгжсэн	тэрбум төгрөг	13.7	20.2	5.1	11.0
4	Өгсөн албан шаардлага	тоон дүн	тоо	2428	3195	2981	2152
		мөнгөн дүн	тэрбум төгрөг	2,457.0	5,548.3	1,173.6	2,537.9
		хэрэгжсэн	тэрбум.төгрөг	2,274.4	2,838.6	837.5	1,796.6
5	Өгсөн зөвлөмж	өгсөн	тоо	10101	9656	7855	7694
		хэрэгжүүлсэн	тоо	8747	8166	5685	5963
6	Илрүүлсэн алдаа зөрчил	илрүүлсэн	тэрбум төгрөг	12,857.5	18,312.2	16,336.9	11,477.9
		залруулсан	тэрбум төгрөг	8,081.5	8,093.5	6,074.3	2,241.5
7	Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал	тоон дүн	тоо	857	1079	931	611
		хэрэгжсэн	тоо	767	732	752	447
8	Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	тоо	65	89	186	87	
9	Хүлээн зөвшөөрөгдсөн үр өгөөж	тэрбум төгрөг	812.4	540.9	633.7	1,831.6	

Төсвийн байнгын хорооны 2017 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор Төрийн аудитын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийн ерөнхий бүдүүвч, орон тооны дээд хязгаарыг шинэчлэн баталсантай холбогдуулан Үндэсний аудитын газрын бүтэц, зохион байгуулалт, нэгжүүдийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, орон тоо, албан тушаалын жагсаалтыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2017 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн А/33 тушаалаар батлан гаргасан ба бүтэц зохион байгуулалт, чиг үүрэг, орон тоонд өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан дахин шинэчлэн боловсруулж, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2017 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/84 дүгээр тушаалаар батлуулан мөрдөн ажиллаж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, нэгжүүдийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, орон тоо болон ажлын байр/албан тушаал/-ны тодорхойлолтыг шинэчлэн баталсантай уялдуулан нийт албан хаагчдыг шинэ албан тушаалд сонгон шалгаруулах, томилгоожуулах ажлыг Төрийн аудитын тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулав.

Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын ажлын байр/албан тушаал/-ны тодорхойлолтыг боловсруулах ажлын хэсэг ажиллаж Үндэсний аудитын газрын батлагдсан чиг үүрэгтэй уялдуулан 9 нэгжийн 57, аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын 22 нэгжийн 23, Төрийн аудитын байгууллагын хэмжээнд нийт 80 ажлын байр/албан тушаал/-ны тодорхойлолтыг шинэчлэн боловсруулан батлуулж хэрэгжилтэд нь хяналт тавин ажиллаж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтын талаар санал боловсруулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж Төрийн аудитын байгууллагын нийт ажиллагсдын тоог 345 хүнээр нэмэгдүүлж 739 хүнтэй байх, түүнтэй холбоотойгоор нэмэгдэх төсвийн тооцооллыг хийж УИХ-д хүргүүлэв.

Төрийн аудитын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын цалин хөлс урамшууллын тогтолцоог боловсронгуй болгох зорилгоор төрийн албаны тухай хууль тогтоомжийн хүрээнд өөрийн онцлогийг харгалзан төрийн алба хаасан хугацааны, албан ажлын онцгой нөхцөлийн, мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлүүдийг журамлаж, Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчид нэмэгдэл олгох тухай болон “Төрийн аудитын байгууллагын албан тушаалын цалингийн хэмжээг тогтоох тухай” Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулгыг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу боловсруулж Төрийн албаны зөвлөлөөс санал авч УИХ-ын Төсвийн байнгын хороонд хүргүүллээ.

Төрийн албаны зөвлөлийн 2012 оны 134 дүгээр тогтоолоор шинэчлэн баталсан “Төрийн албан хаагчийн үр дүнгийн гэрээ байгуулах заавар”-ын дагуу ТАБ-ын орон нутаг дахь салбар байгууллагын дарга, тэргүүлэх аудаторуудтай төрийн албан хаагчийн үр дүнгийн гэрээг байгуулж, баталгаажуулан ажиллав.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2 дахь заалтыг үндэслэн Төрийн аудитын байгууллагаас 2017 онд хийх аудитын сэдвийг УИХ-ын Төсвийн Байнгын хороогоор хэлэлцүүлж батлуулсан. Нийт 22 сэдвээр аудит гүйцэтгэхээр УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2017 оны 02 дугаар тогтоолоор батлагдсан.

Үндэсний аудитын газрын 2018-2019 онд гүйцэтгэгдэх аудитын сэдвийн сонголтыг судалгааны үндсэн дээр хийх зорилгоор улс орон, салбарын өмнө тулгамдсан асуудал, эрсдэл зэргийг судалж боловсруулан аудитын сэдвийг батлуулахаар Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлсэн. Нийт 37 сэдвээр 2018 онд аудит гүйцэтгэхээр УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2017 оны 06 дугаар тогтоолоор батлагдсан бөгөөд ТАБ-ын төрөлжсөн аудитын газруудын 2018 онд гүйцэтгэх аудитын төлөвлөгөөнд 40 сэдэв болж батлагдсан байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1-д заасны дагуу аудитын хэтийн төлөвлөгөө боловсруулах зорилгоор УАГ-ын аудитын багууд, аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудын саналыг авч нэгтгэн Төрийн аудитын газар болон төрөлжсөн аудитын газруудын 2019-2023 онд гүйцэтгэх аудитын сэдвийн хэтийн төлөвлөгөө боловсруулан УИХ-ын Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлэн ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллагын удирдах ажилтны зөвлөгөөнийг 2017 оны 05 дугаар сарын 16-18-ны хооронд Улаанбаатар хотод батлагдсан хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулсан бөгөөд тус зөвлөгөөнд УАГ-ын удирдлага болон харьяа орон нутаг дахь ТАГ-ын дарга, тэргүүлэх аудитор нарын бүрэлдэхүүнтэй нийт 76 албан хаагчид оролцож, ТАБ-ын 2016 оны ажлын үр дүнг хэлэлцэж, 2017 оны зорилго, зорилтоо тодорхойллоо.

“Үндэсний аудитын газрын 2013-2018 онд хэрэгжүүлэх стратеги төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг үнэлэх, Төрийн аудитын байгууллагын 2019-2023 онд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөний төсөл боловсруулах” ажлын хэсэг байгуулагдаж, гүйцэтгэлийг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллалаа.

Аудитын сэдвийг сонгох аргачлал боловсруулах ажлын хүрээнд төрөл бүрийн мэргэжлийн холбоод, ТББ-ууд, зөвлөх инженерүүдийн мэдээллийн сан бүрдүүлэх зорилгоор 13 яамнаас тэдэнтэй хамтран ажилладаг, тогтмол үйл ажиллагаа явуулдаг ТББ, холбоод, зөвлөх инженерүүдийн холбогдох мэдээллийг хүлээн авч нэгтгэн мэдээллийн сан шинээр үүсгэн ажиллаж байна.

Аудитын сэдвийн талаар иргэдийн дуу хоолой, саналыг сонсох зорилгоор audit.mn сайтад шинээр булан нээн ажиллуулж байна.

Дэлхийн банкны санхүүжилтийн эх үүсвэрээр Нэгдсэн Вант Улсын Үндэсний аудитын газар Монголын төрийн аудитын байгууллагаас хийж байгаа санхүүгийн аудитын үйл ажиллагааг АДБ-уудын Гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн үзэл баримтлалын дагуу үнэлж, тайлангаа ирүүлэв. Түншийн үнэлгээний тайлангаас үзэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын бодлого, арга зүй, үйл ажиллагаанд тулгарч байгаа гол хүндрэлтэй асуудлыг хөндсөн бөгөөд эдгээр үнэлэлт дүгнэлтийг хараат бусаар гаргасан болно. Энэхүү үнэлгээний тайланд дурдсан асуудлууд санхүүгийн тайлангийн аудитын талаарх нөхцөл байдлыг бодитой тодорхойлох, санхүүгийн тайлангийн аудитын талаарх баримтлах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгох, сургалт зохион байгуулах, аудитад нэвтрүүлэх, төлөвшүүлэхэд үндэслэл болгох үнэтэй мэдээлэл боллоо.

Дэлхийн банкны санхүүгийн дэмжлэгээр хэрэгжиж буй ТАБ-ын мэргэжлийн тасралтгүй сургалтын хөтөлбөр боловсруулахад шаардлагатай мэдээллийг олж авах, өнөөгийн нөхцөл байдал, цаашид сургалтад анхаарах асуудлуудыг тодорхойлох зорилгоор ТАБ-ын аудитор, шинжээчид, удирдах шатны ажилтнууд, зарим аудитын дээд байгууллага, төрийн аудитын байгууллагад ажиллаж байсан ахмад ажилтнуудыг хамруулан ТАБ-ын мэргэжлийн тасралтгүй сургалтын хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох судалгааны ажлыг хийж судалгааны тайланг боловсруулж гаргав.

ТАБ-ын сургалтын хэрэгцээ, шаардлагын үнэлгээ болон мэргэжлийн тасралтгүй боловсролын хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулах олон улсын зөвлөхийг сонгон шалгаруулж Нэгдсэн Вант Улсын “Development action” зөвлөх компанийн ахлах зөвлөх ноён Давид Голдсворфи болон хатагтай Силвиа Стефанони нар УАГ-т ирж ажиллан “ТАБ-ын 2018-2023 оны сургалт, хөгжлийн стратеги, хөтөлбөр, төлөвлөгөө”-г боловсруулсан бөгөөд тус “Сургалт, хөгжлийн стратеги, хөтөлбөр, төлөвлөгөө”-г Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар батлуулав.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.5, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2009 оны 46 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын ажилтны мэргэжлийн тасралтгүй сургалтын журам”, төрөлжсөн аудитын газар болон аймаг, нийслэл дэх ТАГ-аас ирүүлсэн санал, 2016 онд хийгдсэн ТАБ-ын сургалтын хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлох судалгаа, олон улсын зөвлөхүүдийн боловсруулсан 2018-2023 он хүртэл хэрэгжүүлэх ТАБ-ын сургалт, хөгжлийн стратеги түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний төсөлд үндэслэн Төрийн аудитын байгууллагын 2017 оны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөг батлуулан мөрдөж ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны статистик мэдээ, үйл ажиллагааны тайланг төрөлжсөн болон аймаг, нийслэл дэх ТАГ, УАГ-ын газар, албадаас хүлээн авч боловсруулалт хийн нэгтгэж “Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны үйл ажиллагааны тайлан”-г гаргалаа.

Мөн Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны тайланд системчилсэн үнэлгээ хийж дүнг Удирдлагын зөвлөлийн хуралд танилцуулан тайланг товхимол болгон хэвлүүлж УИХ-д хүргүүлээ.

Төрийн аудитын тогтолцооны хууль эрх зүй, бодлогын шинэтгэлийн хүрээнд хийгдэх ажлын хамгийн чухал хэсэг нь “Төрийн аудитын талаар төрөөс баримтлах бодлого”-ын төсөл, “Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах хууль”-ийн төсөл боловсруулах ажил байв.

“Төрийн аудитын талаар төрөөс баримтлах бодлого”-ын төсөл боловсруулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж бодлогын баримт бичгийн төслийг УИХ-д өргөн барихад бэлэн болоод байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогчоор ахлуулсан ажлын хэсэг “Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах хууль”-ийн анхны төслийг боловсруулан гаргаж хуулийн шинэчилсэн төслийг ҮАГ-ын цахим самбарт байршуулан санал авч байна.

Шинээр боловсруулж батлуулах стандарт, дүрэм, журам, зааврын хүрээнд АДБОУС 10-ыг байгууллагын стандартын загварт хөрвүүлэн Стандартчилал, хэмжилзүйн үндэсний төвд хүргүүлж урьдчилсан саналыг аваад байна. I-II түвшний АДБОУС-уудыг байгууллагын стандартын загварт шилжүүлэх ажлыг хэрэгжүүлж эхлээд байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан “Төрийн аудитын байгууллагаас 2017 оны санхүүгийн тайланд аудит хийх, хараат бус хувийн аудитын компаниар аудит хийлгэх, түүвэрт хамруулах, итгэл үзүүлэн тухайн жилд аудит хийхгүй өнжөөх байгууллагуудын жагсаалт”-д өөрчлөлт оруулж шинэчилсэн жагсаалтыг бэлтгэж Монгол Улсын Ерөнхий аудитороор батлуулав.

Аудитын үр дүнг ойлгомжтой, ил тод болгох, аудитын явцад илэрсэн зөрчил дутагдлыг нэгтгэж, мэдээллийн сан бий болгох зорилгоор аудитын хураангуй тайлан бэлтгэх загвар боловсруулж, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/245 дугаар тушаалаар батлуулав.

“Төрөлжсөн болон аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын гүйцэтгэх аудитын сэдвийг сонгох, төлөвлөх, бүртгэх, гүйцэтгэх, тайлагнах журам”-ыг шинээр боловсруулж батлуулан Төрийн аудитын байгууллагын 2018 онд гүйцэтгэх аудитын сэдвийг сонгох, төлөвлөх ажлыг энэ журмын дагуу гүйцэтгэсэн болно.

“Улс төрийн нам, хамтарсан нам, намуудын сонгуулийн эвсэл, бие даагчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт аудит хийж, дүгнэлт гаргахад мэдээллийн нууцлалыг тусгайлан хамгаалах журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод аудит, мониторинг хийх журам”, “Төрөлжсөн болон аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын үйл ажиллагааг үнэлж, дүгнэх журам”-уудыг шинэчлэн боловсруулж батлуулан үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна.

“Санхүүгийн тайланд аудит хийх хараат бус аудитын хуулийн этгээдийг сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх, гүйцэтгэсэн ажлын чанарыг хянах журам”-ыг шинээр боловсруулж Монгол Улсын Ерөнхий аудитороор батлуулж, ХЗДХЯ-ны Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2017 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 3806 дугаарт бүртгүүлээ.

ТАБ-тай холбоотой Монгол Улсын холбогдох хуулийн заалтуудын судалгааг гаргаж түүний хэрэгжилтийг хангах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Төрийн аудитын төрөлжсөн байгууллагын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд мөрдөгдөж буй хууль тогтоомж, дүрэм, журам, зааврын зөрчилтэй болон нөхцөл байдлын ерөнхий судалгааг хийлээ.

ТАБ-ын хууль, эрх зүйн орчныг судалж боловсронгуй болгох төлөвлөгөөг боловсруулж энэ чиглэлээр Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогчоор ахлуулсан ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байна.

ҮАГ-ын хэмжээнд 2017 онд Иргэний болон Захиргааны хэргийн шүүхээр хянагдаж буй нийт 21 хэргийг хүлээн авч ажилласан ба тэдгээрээс 7 хэрэг нь эцэслэн шийдвэрлэгдсэн байна.

Аудитын явцад илэрсэн зөрчлийг хууль, хяналтын байгууллагад шалгуулахаар нийт 8 асуудал шилжүүлсэн бөгөөд үүнээс Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчидтай холбоотой 3 асуудлыг шилжүүлсэн байна.

Хууль эрх зүйн хэлтэс нь ҮАГ-ын хэмжээнд нийт 46 төлбөрийн акт, 111 албан шаардлагын хууль эрх зүйн үндэслэлийг хянаж, зөвлөгөө дэмжлэг үзүүлэн ажилласан ба аймаг, нийслэл дэх ТАГ-ын хэмжээнд нийт 50 асуудлаар зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлэн ажиллалаа.

Хууль тогтоомжийн мэдээллээр ажилтнуудыг хангах зорилгоор “Төрийн мэдээлэл” сэтгүүл дэх хууль тогтоомжийн талаарх тоймыг сар бүр бэлтгэж дотоод мэдээллийн санд байршуулан ажиллаж байна.

Үндэсний аудитын газрын 103 албан хаагчдын 2016 оны хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг хүлээн авч, аймаг, нийслэл дэх ТАГ-ын эрх бүхий албан тушаалтнаас ирүүлсэн мэдээтэй нэгтгэн нэгтгэсэн тайланг системийн хэмжээнд гаргаж Авлигатай тэмцэх газарт хуулийн хугацаанд хүргүүлсэн.

2017 онг “Төрийн аудитын тогтолцооны хувьд хууль эрх зүй, бодлогын шинэтгэл хийх, ажилтнуудын сахилга, хариуцлагыг дээшлүүлэх жил” болгон зарласантай холбогдуулан Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орон нутаг хариуцсан орлогчоор ахлуулсан баг 21 аймаг дахь ТАГ-уудад ажиллаж орон нутаг дахь ТАБ-уудын хараат бус байдал, хүний нөөцийн бодлого, орон тооны хүрэлцээ, боловсон хүчний чадавхи, төсвийн гүйцэтгэл, хөрөнгөнд тавих хяналт, аудитын сэдвийн сонголт, аудитын гүйцэтгэл, чанарын хяналт, архив, бичиг хэргийн хөтлөлт, дотоод ажил, аудиторын ёс зүйн хэм хэмжээг даган мөрдөж буй байдал, акт, албан шаардлагын хэрэгжилт, зөвлөмжийн биелэлт зэрэг өргөн хүрээг хамарсан асуудлаар анх удаа шалгалт хийж үр дүнг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт танилцууллаа.

Шалгалтын дүнд нийт 57 зөвлөмж өгснөөс 41 зөвлөмж буюу 71.9 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн ба 16 зөвлөмж хугацаа болоогүй тул хэрэгжих шатандаа явж байгаа нь энэхүү шалгалт хэр ач холбогдолтой, үр дүнтэй явагдсаныг харуулж байна.

“Гүйцэтгэлийн аудитад түүвэрлэлтийг ашиглах заавар”, “Гүйцэтгэлийн аудитад нотлох зүйлийг үнэлэх, дүн шинжилгээ хийх заавар”-уудын анхны хувилбарыг боловсруулан батлуулахад бэлэн болоод байна.

Мөн нийцлийн аудитын журмыг шинээр боловсруулж журмын төсөлд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын өгсөн саналыг тусгаж, сайжруулах ажил хийгдэж байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын бодлого, арга зүйг АДБ-ын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт, Аудитын олон улсын стандартын шинэчлэл, түншийн үнэлгээ болон бусад нөхцөлтэй уялдуулан боловсронгуй болгох зорилгоор Санхүүгийн тайлангийн аудитын журмыг шинэчлэн боловсруулж, батлуулахад бэлэн болгоод байна.

2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн шууд захирагчийн 10, төвлөрүүлэн захирагчийн 2, ерөнхийлөн захирагчийн 18, Засгийн газрын тусгай сангийн 2, төсөл, хөтөлбөрийн 1, төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын 1, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан 1, Монгол Улсын 2016 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл 1, Засгийн газар, Хөгжлийн банкны хооронд улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй үүссэн өр, авлагын тооцоог 2016 оны жилийн эцсийн байдлаар баталгаажуулах аудит 1, нийт 37 тайланд чанарын баталгаажуулалт хийж гүйцэтгэн 239 зөвлөмж өгсөн байна. Ингэснээр УАГ-ын нийт гүйцэтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын 34.3 хувь нь чанарын баталгаажуулалтад хамрагдсан байна.

Гүйцэтгэлийн аудитын төлөвлөгөөт 13 аудитаас 10 аудитад бүрэн болон хэсэгчилсэн чанарын баталгаажуулалтын хяналт хийсэн нь нийт аудитын 76.9 хувийг хамарсан байна.

Нийцлийн аудитын төлөвлөгөөт 8 аудитаас 6 аудитад бүрэн болон хэсэгчилсэн чанарын баталгаажуулалтын хяналт хийсэн нь нийт аудитын 75 хувь нь чанарын баталгаажуулалтад хамрагдсаныг харуулж байна.

Булган, Хэнтий, Сүхбаатар, Дорнод, Баян-Өлгий аймаг дахь ТАГ-уудын гүйцэтгэсэн санхүү, гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын түвшинд болон тогтолцооны түвшинд чанарын баталгаажуулалт хийж мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгч, 136 зөвлөмж өгч ажиллалаа.

УАГ-ын Нийцлийн аудитын газарт аудитын болон тогтолцооны түвшинд чанарын баталгаажуулалт хийж 20 зөвлөмж өгч мэргэжил, арга зүйн зааварчилгаа өгч ажилласан байна.

Нийт 8 эрсдэлийн аудитад чанарын баталгаажуулалтын хяналт хийж 87 зөвлөмж өгсөн байна.

Түүнчлэн таван хараат бус аудитын компаниудын гэрээгээр гүйцэтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын ажлын баримтад чанарын баталгаажуулалт хийж 38 зөрчил, дутагдлыг илрүүлэн 14 зөвлөмж өгчээ.

Төрийн аудитын байгууллага хуулиар тодорхойлогдсон чиг үүргийнхээ дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын болон улс, орон нутгийн төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн 3179 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 66.6 хувийг төрийн аудитын байгууллага, үлдсэн 33.4 хувийг хувийн хэвшлийн хараат бус аудитын компаниар гэрээгээр гүйцэтгүүлжээ.

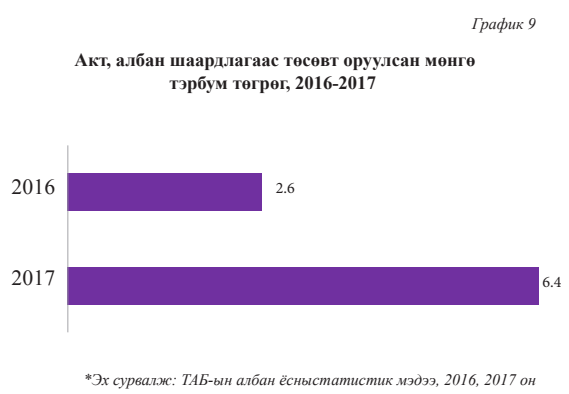
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар 3179 байгууллагад өгсөн санал дүгнэлтийн 2848 буюу 89.6 хувийг зөрчилгүй, 294 буюу 9.2 хувийг хязгаарлалттай, 22 буюу 0.7 хувийг сөрөг санал дүгнэлт эзэлж, харин 15 буюу 0.5 хувьд нь дүгнэлт гаргахаас татгалзсан байна.

“Санхүүгийн тайлангийн аудитад итгэл үзүүлэхэд баримтлах журам”-ын дагуу ТАБ-ын хэмжээнд 506 байгууллагад итгэл үзүүлсэн нь аудитад хамрагдвал зохих санхүүгийн тайлангийн 8.1 хувь, 2498 байгууллагыг түүвэрт хамруулсан нь аудитад хамрагдвал зохих санхүүгийн тайлангийн 40.2 хувийг тус тус эзэлж байна.

ҮАГ-ын Санхүүгийн аудитын газар 2017 онд 316 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 32.6 хувь буюу 103 аудитыг өөрийн хүчээр, 67.4 хувь буюу 213 аудитыг хараат бус аудитын компаниар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлжээ.

ТАБ санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 8,110.3 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж, илрүүлсэн зөрчлийн 26.3 хувь болох 2,132.7 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулан тусгуулсан байна.

Нийт аудитын илрүүлэлтийн 54.7 хувийг нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай, 18.5 хувийг хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй, 12.4 хувийг төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлтэй, 8.9 хувийг дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой, 2.4 хувийг орлого бүрдүүлэлттэй холбоотой, 3.1 хувийг нь бусад алдаа, зөрчил эзэлж байна.

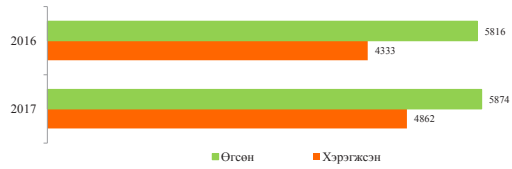

Тайлант онд тогтоосон 13.3 тэрбум төгрөгийн актын 6.7 тэрбум буюу 50.4 хувийг, 2,150.4 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 1,556.3 тэрбум буюу 72.4 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 6.4 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлжээ.

Харин өмнөх оноос шилжиж ирсэн 2.3 тэрбум төгрөгийн актын 0.5 тэрбум төгрөгийг барагдуулж, 86.2 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 11.6 хувийг хэрэгжүүлсэн байна.

График 10

Өгсөн зөвлөмж ба түүний хэрэгжилт, тоогоор, 2016-2017

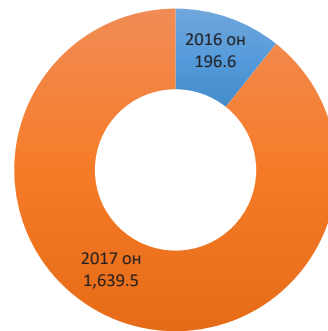

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2016, 2017 он

Тайлант онд өгсөн 5874 зөвлөмжийн 82.8 хувийг хэрэгжүүлж, өмнөх оноос шилжиж ирсэн болон тайлант оны үлдэгдэл нийлээд 1763 зөвлөмжийн үлдэгдэлтэй байна.

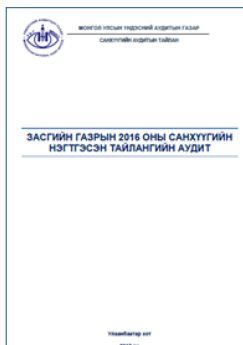
График 11

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар бүртгэгдсэн үр өгөөж, 2016-2017 он, тэрбум төгрөгөөр

2017 онд хийгдсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын үр дүнд нийт 1,639.5 тэрбум төгрөгийн санхүүгийн үр өгөөжийг холбогдох байгууллагуудаар хүлээн зөвшөөрүүлсэн байна.

5.1. Засгийн газрын 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудит

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.2-т заасны дагуу Засгийн газрын 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Засгийн газрын 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 54 ТЕЗ-дын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, 23 ТТЗ, 4952 төсвийн байгууллага, төрийн сан, 18 Засгийн газрын тусгай сан, 375 төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, 1100 төсөл, хөтөлбөр, 52 хөрөнгө оруулалтын болон бусад зардал, нийт 6573 санхүүгийн тайланг нэгтгэсэн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 4,615.1 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс аудитын явцад 1,482.2 тэрбум төгрөгийн материаллаг алдааг залруулж, 4.0 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 154 акт тогтоож, 1,389.1 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчилд 258 албан шаардлага хүргүүлж, 6.3 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил гаргасан албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах 17 санал хүргүүлж, материаллаг бус зөрчил, дутагдлыг арилгах 1,733.5 тэрбум төгрөгийн 1850 зөвлөмж өгсөн байна.

Засгийн газрын 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар санхүүгийн тайлангийн батламж мэдэгдлүүдтэй зөрчилдсөн материаллаг хэмжээний алдаа, зөрчилтэй асуудлууд илэрсэн тул Аудитын Олон улсын стандарт 700-д зааснаар “Хязгаарлалттай” дүгнэлт өглөө.

Аудитын дүнд үндэслэн Улсын Их Хуралд 1, Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 5, Сангийн сайдад 6, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт 2, аймаг, нийслэлийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн Хурлын дарга болон Засаг дарга нарт 2 зөвлөмж өгсөн байна.

5.2. Монгол Улсын 2016 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудит

Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.2 дахь заалтын дагуу Монгол Улсын 2016 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд тус хуульд заасан цаглабарт хугацаанд аудит хийв.

Засгийн газраас ирүүлсэн Монгол Улсын 2016 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд тусгасан 5,835.0 тэрбум төгрөгийн орлого, 9,495.3 тэрбум төгрөгийн зарлагын гүйцэтгэлийг баталгаажууллаа.

Аудитаар төрийн өмчийн ногдол ашгийн орлогыг төвлөрүүлээгүй дараах зөрчлүүдийг илрүүлээ. Үүнд:

- “МИАТ” ТӨХК-ийн 1.1 тэрбум төгрөгийг аудитын явцад улсын төсөвт төвлөрүүлсэн.
- ИНЕГ-т 1.5 тэрбум төгрөгийн акт тогтоож, 2017 оны 11 дүгээр сард Үндэсний аудитын газрын улсын төсвийн орлогын дансанд бүрэн төвлөрүүлсэн.
- “Эрдэнэт үйлдвэр” ХХК 3.0 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлээгүй зөрчилд акт тогтоохоор төсөл бэлтгүүлэн хүргүүлсэн боловч тус компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн тодорхой бус, хуралдаагүй гэсэн шалтгаанаар актыг баталгаажуулаагүй байна.

Аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/106 дугаар тушаалаар баталгаажуулан, УИХ, ЗГХЭГ, СЯ-д тус тус хүргүүлж, УИХ-аар хэлэлцүүлэн Монгол Улсын 2016 оны Нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийг УИХ-ын Нэгдсэн чуулганы 2017 оны 7 дугаар сарын 06-ны өдрийн хуралдаанаар баталсан болно.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн УИХ-ын анхааралд 5 асуудал толилуулж, Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 5, Сангийн сайдад 4 асуудлаар тус тус зөвлөмж өгч ажиллалаа.

5.3. Төсөвт байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн аудит

Тайлант хугацаанд 2741 төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж дүгнэлт гаргасны 2517 буюу 91.8 хувийг зөрчилгүй, 202 буюу 7.4 хувийг хязгаарлалттай, 13 буюу 0.5 хувийг сөрөг санал дүгнэлт эзэлж байгаа бөгөөд 9 буюу 0.3 хувьд санал дүгнэлт гаргахаас татгалзсан байна.

Төсөвт байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн аудитаар тогтоосон 9.6 тэрбум төгрөгийн актын 64.4 хувийг, 1,905.4 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 80.5 хувийг, 5097 зөвлөмжийн 83.6 хувийг тус тус хэрэгжүүлсэн байна.

5.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн аудит

Тайлант онд 344 аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасны 258 нь зөрчилгүй, 74 нь хязгаарлалттай, 6 байгууллагад сөрөг санал дүгнэлт өгч, 6 байгууллагын санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт гаргахаас татгалзжээ.

Аудитаар тогтоосон 2.4 тэрбум төгрөгийн актын 3.8 хувийг, 242.8 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 8.3 хувийг хэрэгжүүллээ.

Төрийн аудитын тухай хуульд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хараат бус аудитын 62 компаниаг гэрээ байгуулан 85 төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн санхүүгийн тайланд баталгаажуулах аудит хийлгүүлж, дүгнэлт гаргуулснаас 58 нь “зөрчилгүй”, 25 нь “хязгаарлалттай”, 2 байгууллагын санхүүгийн тайланд “санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан” дүгнэлт өгч нийт 511 зөвлөмж, 59 албан шаардлага өгч, 76.5 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоосон байна.

5.5. Төсөл, хөтөлбөрийн аудит

Монгол Улсын Засгийн газар 2016 оны байдлаар нийт 40,956.8 сая төгрөгийн, 1,093.2 сая долларын, 86.8 сая еврогийн, 25,890.0 сая иенийн, 7.3 сая зээлжих тусгай эрхийн, 6.6 сая швейцарь франкын, 300.0 сая юанийн, 29.7 сая кроны зээл, тусламжийг авч зээлийн хөрөнгөөр 32, буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр 42 нийт 74 төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлж байна.

Хүснэгт 2

	Төгрөг	Доллар	Евро	Иен	Зээлжих тусгай эрх	Швейцарь франк	Юан	Крон
Дүн	40,956.8 сая	1,093.2 сая	86.8 сая	25,890.0 сая	7.3 сая	6.6 сая	300.0 сая	29.7 сая

2017 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 94 төсөл, хөтөлбөрийн санхүүгийн тайланд аудит хийж 73 тайланд зөрчилгүй, 18 тайланд хязгаарлалттай, 3 тайланд сөрөг санал дүгнэлт өгч, 1.3 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 2.1 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага, 85 зөвлөмж өгсөн байна.

5.6. Монгол Улсаас гадаад оронд суугаа ДТГ-уудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудит

Монгол Улсаас гадаад оронд суугаа 27 Дипломат төлөөлөгчийн газрын 2016 он, 2017 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд аудит хийлээ.

Аудитаар нийт 11,111.2 мянган ам.доллар, 2,432.3 мянган иен, 50.0 мянган юанийн алдаа, зөрчил илрүүлж, 207.8 мянган ам.долларын алдааг аудитын явцад залруулж, 663.2 мянган ам.доллар, 24.0 мянган иенийг улсын төсөвт төлүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоож, 9,239.5 мянган ам.доллар, 2,339.1 мянган иенийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх талаар холбогдох ДТГ-уудад 6, ГХЯ-нд 1 албан шаардлага, нийт 138 зөвлөмж өгсөн.

Аудитад Монгол Улсаас гадаад оронд суугаа ЭСЯ 17, Ерөнхий консулын газар 8, Байнгын төлөөлөгчийн газар 2 хамрагдсанаас 12 ДТГ-ын 2016 оны санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”, 15 ДТГ-ын тайланд “Хязгаарлалттай” дүгнэлт өгсөн байна.

5.7. Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд дүгнэлт гаргасан аудит

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/173 дугаар тушаалаар баталсан Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд УАГ-аас дүгнэлт гаргах ажлын хэсэг дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэлээ. Үүнд:

1. Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд Үндэсний аудитын газраас өгөх санал боловсруулах ажлын судалгааг хийж, 12 төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын төсвийн мэргэжилтнүүдтэй уулзалт зохион байгуулан төсвийн төсөлд өгсөн саналын талаар тодруулга авч тулгалт хийсэн.
2. 2018 оны нэгдсэн төсвийн тэнцлийн алдагдал, түүнийг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн тооцооллыг хянаж дүгнэлт өгсөн.
3. Засгийн газраас УИХ-д өргөн барьсан төсвийн төслийг батлагдсан төсвийн хүрээний мэдэгдлийн үзүүлэлттэй харьцуулж дүгнэлт гаргасан.

Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд 5 дүгнэлтийг Үндэсний аудитын газраас УИХ, Төсвийн Байнгын хороо, СЯ-д хүргүүллээ.

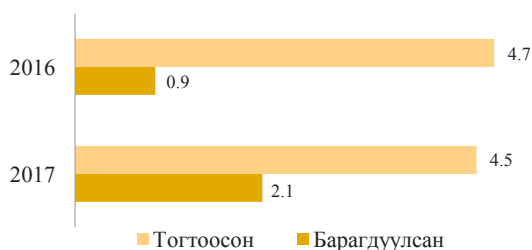
5.8. Бусад санхүүгийн аудит

1. Засгийн газар, Хөгжлийн банкны хооронд улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй үүссэн өр, авлагын тооцоог 2016 оны жилийн эцсийн байдлаар баталгаажуулах аудитыг хийж гүйцэтгэв. Тус аудитаар “СЯ нь өглөг, авлагыг суутгасны дараа Хөгжлийн банкинд 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар нийт 190.4 сая ам.доллар буюу 474,054.2 сая төгрөгийн өглөгтэй болохыг СЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга болон Хөгжлийн банкаар баталгаажуулсан. Засгийн газрын 2017 оны 42 дугаар тогтоолын дагуу Улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүжүүлсэн гэрээг дүгнэж, тооцоо нийлж акт үйлдэх, материалыг бүрэн хүлээлцэх ажил бүрэн хэрэгжээгүй байна.” гэсэн дүгнэлт өгсөн. Тус аудитаар СЯ-д 3, Хөгжлийн банкинд 1 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлж ажиллав.
2. АТГ, ЦЕГ, ТЕГ, ШШГЕГ-ын гүйцэтгэх ажилд зориулсан улсын төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийж аудитын тайланг дээрх байгууллагуудад болон УИХ-ын Тусгай хяналтын дэд хороонд хүргүүлэв.
3. Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/132 дугаар тушаалаар батлагдсан хуваарийн дагуу ТЕЗ-д, тэдгээрийн харьяа байгууллагуудын 2017 оны санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийлээ. Завсрын аудитаар хэрэгжүүлэх аудитын үе шатны ажилбарын дагуу ТЕЗ-дын харьяа 81 байгууллагын 2017 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийв.
4. Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан удирдамжийн дагуу ТЕЗ-дын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар тогтоосон төлбөрийн акт, өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд давтан аудит хийлээ. Давтан аудитад нийт 23 ТЕЗ, 11 ТТЗ, 132 ТШЗ, 17 төсөл, хөтөлбөр, 68 төрийн өмчит үйлдвэрийн газрууд хамрагдсан байна. Энэхүү арга хэмжээ нь ТАБ-ын аудитаар илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулах, төсөв захирагчдын хувьд тайлант жилийн дундуур хэрэгжээгүй, хэрэгжилт нь хангагдаагүй акт, албан шаардлага, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх, алдаа зөрчил давтагдахгүй байх, санхүүгийн сахилга бат, ажлын хариуцлагыг дээшлүүлэхэд чухал ач холбогдолтой ажил боллоо.

Төрийн аудитын байгууллага 2017 онд давхардсан тоогоор 4307 байгууллагыг хамруулан 210 гүйцэтгэлийн аудит хийж, өмнөх оны үлдэгдэл болон тайлант онд өгсөн акт, албан шаардлагын хэрэгжилтээс улс, орон нутгийн төсөвт 2.6 тэрбум төгрөг төвлөрүүлээ.

График 12

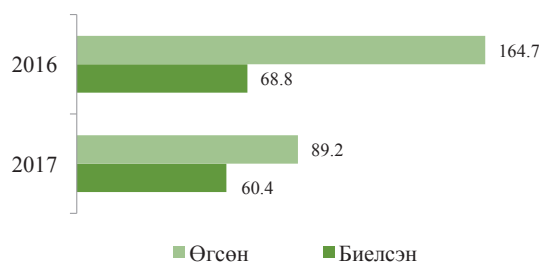
Тогтоосон акт, түүний барагдуулалт, тэрбум төгрөг, 2016-2017

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2016, 2017 он

График 13

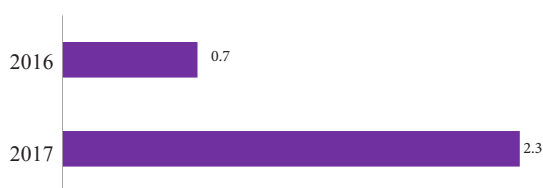
Өгсөн албан шаардлага ба түүний биелэлт, тэрбум төгрөг, 2016-2017

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2016, 2017 он

График 14

Акт, албан шаардлагаас төсөвт оруулсан мөнгө тэрбум төгрөг, 2016-2017

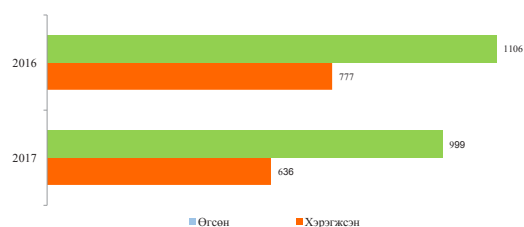
*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2016, 2017 он

Тайлант онд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаар 2,646.1 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлсний 92.5 хувийг дотоод хяналт, хариуцлага, 2.0 хувийг арвилан хэмнэлт, үр ашиг, үр нөлөө, 1.6 хувийг нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, 1.5 хувийг төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, 1.5 хувийг хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил эзэлж байгаа бөгөөд нийт дүнгээр 4.5 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоосны 47.2 хувийг, 89.2 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгсний 67.7 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 2.3 тэрбум төгрөг төвлөрүүлжээ.

Өмнөх оны үлдэгдэл 4.9 тэрбум төгрөгийн актын 10.4 хувийг, 119.6 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 75.6 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 352.4 сая төгрөг орууллаа.

График 15

Өгсөн зөвлөмж ба түүний хэрэгжилт, тоогоор, 2016-2017

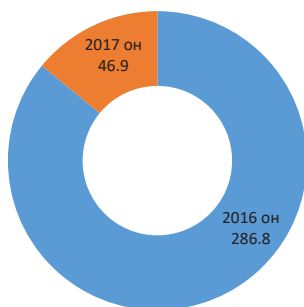

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2016, 2017 он

Тайлант онд гүйцэтгэлийн аудитаар 999 зөвлөмж өгсний 29.0 хувийг хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах, 25.8 хувийг арвилан хэмнэх, үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулах, 22.8 хувийг дотоод хяналтын тогтолцооны үр нөлөөг сайжруулах, 11.1 хувийг нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналыг сайжруулах, 11.3 хувийг бусад чиглэлээр өгсөн зөвлөмж эзэлж байгаа бөгөөд өмнөх оноос шилжиж ирсэн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг оруулан тооцвол нийт зөвлөмжийн 69.9 хувь нь бүрэн биелсэн байна.

График 16

Гүйцэтгэлийн аудитаар бүртгэгдсэн үр өгөөж, тэрбум төгрөгөөр

*Эх сурвалж: ТАБ-ын албан ёсны статистик мэдээ, 2016, 2017 он

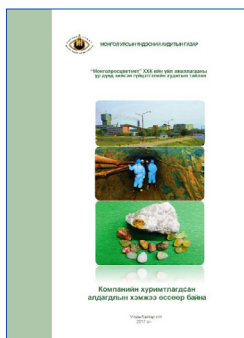
2017 онд гүйцэтгэлийн аудитын үр дүнгээр 46.9 тэрбум төгрөгийн үр өгөөж бүртгэгдэж шалгагдагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн болно.

Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах 92 санал гаргасны 57.6 хувь буюу 53 нь хэрэгжсэн байна.

Нэгдсэн төлөвлөгөөгөөр 126 аудит хийж, 2.6 тэрбум төгрөгийн акт тогтоосны 42.3 хувийг, 70.3 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 65.9 хувийг тус тус хэрэгжүүлж, төсөвт 1.3 тэрбум төгрөг төвлөрүүллээ.

Тайланг хугацаанд УАГ-ын Гүйцэтгэлийн аудитын газар дараах аудитуудыг хийсэн байна.

6.1. “Монголросцветмет” ХХК-ийн үйл ажиллагааны үр дүн

Аудитад тус компани үйл ажиллагаагаа үр ашигтай зохион байгуулж, үр дүнг бодитой тайлагнасан эсэх, дотоод хяналт үр нөлөөтэй хэрэгжиж байгаа зэргийг хянан үзсэн бөгөөд аудитаар тус компанийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор үүссэн өр, авлага болон байгаль орчны нөхөн сэргээлттэй холбоотой нийт 2,573.8 сая төгрөгийн үр өгөөжийг бүртгэж холбогдох албан тушаалтанд танилцуулж баталгаажуулсан байна.

Нийт 16,279.1 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах хугацаатай 3 албан шаардлага өгч, түрээсийн гэрээний төлбөрийг төлж барагдуулах 24.6 сая төгрөгийн 1 акт тогтоож, зохион байгуулалтын асуудлаар 2, хууль журмыг хэрэгжүүлэх 6, нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой 3, нийт 11 зөвлөмж өгч, тайланг УИХ-ын Төсвийн байнгын хороо, бусад байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлсэн байна.

Оны эцсийн байдлаар өгсөн 11 зөвлөмжөөс хэрэгжсэн 8, хэрэгжих шатанд 3, 4 асуудлаар 1,747.3 сая төгрөгийн санхүүгийн үр өгөөж бүртгэгдсэн байна

6.2. “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2016 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн хэрэгжилт

“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2016 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн хэрэгжилтэд аудит хийж, тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар баталгаажуулж УИХ, Засгийн газарт хүргүүлэв.

Засгийн газрын 2013 оны 322 дугаар тогтоолоор баталсан үнэлгээний журмын дагуу үнэлгээ хийхэд төлөвлөсөн нийт 158 арга хэмжээнээс хэрэгжсэн 55, хэрэгжилт дутуу 72, хэрэгжээгүй 31 байна.

Нийт төлөвлөсөн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 416.2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө зарцуулсан нь төлөвлөсөн дүнгээс 9 дахин бага байгаа нь санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бодитой төлөвлөж чадаагүй, хөрөнгө нөөцийн хангалтгүй байснаас шалтгаалсан байна. ЗТХЯ, БОАЖЯ, ХЗДХЯ, ЭХЯ, ХХААХҮЯ, ХХМТГ, СЗХ-ны хариуцсан арга хэмжээний хэрэгжилт хангалтгүй түвшинд байсан тул дэд тайлангаар тус тус дүгнэлт гарган, зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Аудитаар төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулсантай холбоотой 567.5 сая төгрөгийн, гэрээний үүргийг хугацаанд нь биелүүлээгүйтэй холбоотой 2,567.0 сая төгрөгийн, бусад алдаа зөрчилтэй холбоотой 3,134.5 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгуулахаар БСШУСЯ, УУХҮЯ-нд албан шаардлага хүргүүлэв.

Аудитын дүгнэлтэд үндсэн чиглэлийн зорилт, арга хэмжээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшин оновчтой бус, санхүүжилтийн эх үүсвэрийн тооцоолол үндэслэлгүй, төлөвлөсөн арга хэмжээний бэлтгэл хангалтгүй, тооцоо судалгаа дутмаг, хэрэгжүүлсэн ажлын үр дүн, хяналт-шинжилгээ, тайлагнал, үнэлгээний ажил хангалтгүй, өмнөх жилүүдээс ахиц дэвшил гараагүй байгааг дахин дүгнэсэн байна.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд тулгуурлан ЗГХЭГ, СЯ-д 7 чиглэлээр зөвлөмж өгсөн.

Оны эцсийн байдлаар арвилан хэмнэлттэй, үр нөлөөт байдлыг бий болгох 5, дотоод хяналтыг сайжруулах 2 зөвлөмжийн хэрэгжилт одоогоор тайлагнагдаагүй байна. Мөн 3,134.5 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага өгснөөс 1,067.5 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага хэрэгжиж 2,067.0 сая төгрөгийн 1 албан шаардлагын хэрэгжилт удаашралтай он дамжиж тайлагнагдахаар байна.

6.3. “Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2016 онд санхүүжүүлсэн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг”

ҮАГ-аас улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын 2016 оны хэрэгжилтэд хийсэн аудит нь Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 2016 оны 9 дүгээр сарын 9-ний өдрийн баталсан хуулийн дагуу улсын төсвийн эх үүсвэрээс гадна концессын төрлөөр хэрэгжүүлсэн, мөн векселиэр санхүүжүүлсэн, Хөгжлийн банкны эх үүсвэрээр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээг хамруулснаараа онцлог байв.

Түүнчлэн томоохон төсөл, арга хэмжээ бүхий голлох салбаруудаар дэд тайлан бичиж дүгнэлт зөвлөмж өгч, анх удаа шалгагдагч байгууллага болон холбоотой талуудаас санал асуулга авах, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилт, өмнөх аудитын зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх мэдээлэл тэдгээрийн үр дүнг нэгтгэн дүгнэж аудитын нэгдсэн тайланд харуулав.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2016 онд 5.1 их наяд төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 816 төсөл, арга хэмжээнд 1.4 их наяд төгрөгийн санхүүжилт олгохоор баталж, гүйцэтгэл 1.2 их наяд төгрөг буюу 90.5 хувьтай байсан байна. Нийт баталсан буюу 2.8 их наяд төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 637 төсөл, арга хэмжээг иж бүрэн хэрэгжүүлж дуусгахаар төлөвлөснөөс 564 төсөл, арга хэмжээ хугацаандаа хэрэгжиж, 217.1 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 57 арга хэмжээний хэрэгжилт дутуу, 33.2 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 16 төсөл, арга хэмжээний бэлтгэл ажил хангалтгүй хийгдсэнээс шалтгаалан хэрэгжээгүй байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөртэй уялдуулалгүйгээр төсвийн хөрөнгийн зардлын хязгаараас хэтэрсэн, хуулийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн, хэрэгжилтэд тавих захиалагчийн хяналт үр нөлөөтэй зохион байгуулаагүй, дотоод хяналтын тогтолцоо хангалтгүй байгаагаас улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилт хангалтгүй байна гэж дүгнэв.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулах, ажлын хариуцлага алдсан албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах чиглэлээр нийт 10 зөвлөмж өгч, 2.3 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 4.8 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчлийг арилгах албан шаардлагыг холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлсэн байна.

Төлбөрийн акт нь төсөл, арга хэмжээний техник хяналтын зардлын тооцоо нийлээгүй, зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсөвт буцаан төвлөрүүлээгүй, гүйцэтгээгүй барилга угсралтын ажилд санхүүжилт олгосон, урьдчилгаа төлбөрийг гэрээнд заасан хэмжээнээс хэтрүүлэн олгосон зэрэг зөрчлийг зогсоход чиглэгдсэн бол албан шаардлагыг бодит бус гүйцэтгэлээр санхүүжилт олгосон, зураг төсөвт магадлал хийгдээгүй, гэрээний хэрэгжилтийг хангуулах, гүйцэтгэлийг хянаж баталгаажуулахтай холбоотой өгсөн байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2017 оны 6 дугаар сарын 9-ний өдрийн А/114 дугаар тушаалаар аудитын тайланг баталгаажуулан, УИХ-ын Төсвийн байнгын хороо, Засгийн газар, СЯ-д хүргүүлсэн ба 2018 онд хийгдэх аудитаар аудитын үр нөлөөт байдлыг эцэслэн дүгнэнэ.

Оны эцсийн байдлаар 4,766.2 сая төгрөгийн 5 албан шаардлагаас 2,191.7 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага хэрэгжиж, 1,803.1 сая төгрөгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлсэн байна. Төлбөрийн 9 актаар 2,333.3 сая төгрөгийн зөрчлөөс 933.1 сая төгрөгийн 4 актыг барагдуулан, 1,400.2 сая төгрөгийн 5 акт одоогоор хэрэгжээгүй байна. .

6.4. “Дүгнэлт гаргах ажил”-ын I үе шат

Сангийн сайдын 2017 оны 3 дугаар сарын 24-ний өдрийн 9/1558 дугаар “Хүсэлт гаргах тухай” албан бичгийг үндэслэн аудит хийж, дүгнэлт гаргах ажлын хүрээнд 2 чиглэлээр орон нутагт хэрэгжсэн 3 төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хянан үзэв. Үүнд:

- “Алтай-Дарви” чиглэлийн 98 км хатуу хучилттай авто зам,
- “Алтай-Дарви чиглэлийн 165 км хатуу хучилттай авто зам,
- “Сэлэнгэ аймгийн Түнхэл тосгон дахь гүүрийн барилгын ажил”

Төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийн байдлыг газар дээр нь хянан үзэх, зураг авалт хийх, ашиглагч, захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгууллага болон бүс нутгийн төрийн байгууллага, бусад эх сурвалжаас асуулга тодруулга авч баримтжуулахын зэрэгцээ гэрээний үндсэн дээр “Барилгын төсөвчдийн холбоо” ТББ-аар хөндлөнгийн хяналтыг хийлгэн аудитын дүгнэлтийг тайланд тусган Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2017 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн 837 дугаар албан бичгээр СЯ-д хүргүүлсэн байна.

6.5. “Дүгнэлт гаргах ажил”-ын II үе шат

ҮХГ-аас “Монгол Улсын Их хурлын 2017 оны “Монгол Улсын 2017 оны Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай 29 дүгээр тогтоолыг үндэслэн 2017 оны 5 дугаар сарын 30-ны өдрийн “Хүсэлт гаргах тухай” 014/543 дугаар албан бичгээр Монгол Улсын 2017 оны төсөвт тусгагдсан 5 төсөл, арга хэмжээнд дүгнэлт гаргах хүсэлт ирүүлсний дагуу ажлын төлөвлөгөө боловсруулан ажиллав. Үүнд:

1. Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 32 дугаар дунд сургуулийн 5,800 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй барилгын ажил;
2. Яармагийн товчооноос Жаргалантын ам хүртэлх 3.4 км хатуу хучилттай авто зам, Чингисийн хүрээ жуулчны баазад байрлах 400 автомашины зогсоол барих 1,762.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй ажил;
3. Дархан-Уул, Дархан сум, 5 дугаар баг, Жигүүр цогцолбор сургуулийн хашаанд байрлах 1,386.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 100 ортой цэцэрлэгийн барилга барих ажил;
4. Хөвсгөл аймгийн Жаргалант сумын 2,050.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 150 ортой цэцэрлэгийн барилга барих ажил;

5. Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын 2,357.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 150 ортой цэцэрлэгийн барилгын ажил, нийт 13,356.8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй дээрх төсөл, арга хэмжээг хамруулав.

Дээрх 5 төсөл арга хэмжээнд дүгнэлт гаргах ажлын тайланг батлагдсан хөтөлбөрт заасан хугацаанд гүйцэтгэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 8 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/147, АА/148, А/149, А/150 дугаар тушаалаар баталгаажуулан СЯ, ҮХГ, ЗГХЭГ-г тус тус хүргүүлээд байна.

Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 32 дугаар дунд сургуулийн 5,800 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй барилгын ажлын болон “Яармагийн товчооноос Жаргалантын ам хүртэлх 3.4 км хатуу хучилттай авто зам, Чингисийн хүрээ жуулчны баазад байрлах 400 автомашины зогсоол барих 1,762.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй ажилд гаргасан дүгнэлттэй холбоотой хууль тогтоомж зөрчсөн асуудлыг хянуулахаар 2017 оны 09 дүгээр сарын 1-ний өдрийн албан бичгээр АТГ-г хүргүүлсэн байна.

УИХ-ын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын дагуу ГАГ-аас хийж байгаа концессын барих-шилжүүлэх төрлөөр хэрэгжиж буй нийт төслүүдийн үр дүнг 2018 онд багтаан нэгтгэсэн тайланг бэлтгэж холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлнэ.

6.6. “Засгийн газраас олгосон векселийн үр дүн”

СЯ-аас Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 105, 282 дугаар тогтоолуудын дагуу 2015 оны тайлант жилд 164.3 тэрбум төгрөгийн, мөн Засгийн газрын 2015 оны 478, 2016 оны 72, 77, 195, 284, 298 дугаар тогтоолуудыг үндэслэн 2016 онд 532.9 тэрбум төгрөгийн, нийт 697.2 тэрбум төгрөгийн векселийг хөрөнгө оруулалтын 443 төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг олгох зорилгоор бичсэн байна.

Векселиэр баталгаажуулсан үндсэн төлбөр болон хүүгийн 69.7 тэрбум төгрөгийн төлбөрийг 2015-2016 онд улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн нь хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийг сайжруулах шаардлагатай байгааг харууллаа.

Засгийн газрын шийдвэрээр хуримтлагдсан 697.2 тэрбум төгрөгийн өр, төлбөрийг барагдуулж улсын төсвийн болон концессын гэрээгээр ажил гүйцэтгэж байсан 415 ААН-үүдийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж, зохих үр дүнгээ өгсөн байна.

Гэвч төсвийн орлогыг бодитой төлөвлөж ирээгүйгээс хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний санхүүжилт дутагдах, төсөл, арга хэмжээний барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэлийн явц удаашрах, чанар байдалд нөлөөлөх зэргээр сөрөг үр дагаварт хүргэж, өр төлбөр хуримтлагдсанаар вексель бичиж, үндсэн төлбөрөөс гадна хүүгийн төлбөрт нэмэлт зардал гарч төсвийн хөрөнгө үр ашиггүй зарцуулагдах нөхцөлийг бий болгосны зэрэгцээ тухайн төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртөг нэмэгдэхэд зохих хэмжээгээр нөлөөлсөн байна.

Аудитаар 80.2 сая төгрөгийн 7 акт тогтоож, 21.1 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага өгснөөс 6 актын төлбөр төлөгдөж 72 хувийн биелэлттэй, албан шаардлага 100 хувь хэрэгжсэн байна.

6.7. “Засгийн газрын өрийн удирдлагын хэрэгжилт, үр дүн”

Аудитад Монгол Улсын 2013-2016 оны байдлаарх нийт гадаад өр болон Засгийн газрын өрийн хэмжээ, түүний бүртгэл тайлагнал, Засгийн газрын шугамаар гадаад орон, олон улсын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл, түүгээр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, Засгийн газрын гадаад, дотоод үнэт цаас, өрийн баталгаа, бусад хэрэгслээр үүссэн өрийн төлөв байдлыг авч үзэв.

Засгийн газрын өр 2016 оны эцэст 4.9 тэрбум ам.доллар буюу 22.3 их наяд төгрөгт хүрсэн байна. Энэ нь ДНБ-ий 79 хувьд хүрсэн ба нийт өрийн 12.4 их наяд төгрөг буюу үүнээс 56 хувийг гадаад өр, 6.5 тэрбум төгрөг буюу 29 хувийг дотоод өр, 3.5 тэрбум төгрөг буюу 15 хувийг Засгийн газрын баталгаа тус тус эзэлж байна.

Гадаад болон дотоод өрийн хэмжээ жилээс жилд нэмэгдэж байгаа, эдийн засгийн өсөлт саарч, ДНБ-ий өсөлт буурсан, гадаадын хөрөнгө оруулалт хумигдаж, гадаад валютын нөөц багассан, нөгөө талдаа өрийн удирдлагын нэгдсэн тогтолцоо бүрэн бүрдээгүй, өр үүсгэх хэрэгцээг оновчтой тодорхойлдоггүй, зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрүүд үр дүнгээ өгөөгүй, хэрэгжилт удааширсан зэргээс дунд болон урт хугацаанд улсын төсөвт ирэх дарамт, ачаалал нэмэгдэж, өрийн зохистой түвшин алдагдаж сэрэмжлэх түвшинд хүрч байгаад хойшид анхаарах, аудитын стратегийн сэдэвт хамааруулах шаардлагатай гэж үзэв.

Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг ОУ-ын санхүүгийн байгууллагаас сүүлийн нэг жилийн дотор нэг шатлалаар бууруулж, хөрөнгө оруулалтын өндөр эрсдэлтэй ангилалд оруулсан нь цаашид энэхүү аудитыг дунд хугацаанд төлөвлөн хэрэгжүүлэх шаардлагатай болсныг харуулж байна.

Аудитаар 5 газартай холбоотой 2,386.5 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өгсөн бөгөөд оны эцсийн байдлаар 1.456.8 сая төгрөгийн 4 албан шаардлагын биелэлт хангагдсан байна. Түүнчлэн Монгол Улсын Их Хурлын анхааралд толилуулсан 1, Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 5 зөвлөмж өгч, аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 6 дугаар сарын 9-ний өдрийн А/115 дугаар тушаалаар баталгаажуулан холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэв.

6.8. “Эрчим хүчний үнэ тарифын зохицуулалт, үр дүн”

Аудитад ЭХЯ-ны холбогдох газар, Эрчим хүчний зохицуулах хороо, хэрэглэгчдийг цахилгаан, дулааны эрчим хүчээр хангах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч ААНБ-д хууль, журмын дагуу мөрдөгдөж буй үнэ тарифын зохицуулалтын 2015-2017 оны үйл ажиллагааг хамруулсан ба сэргээгдэх эрчим хүчний эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, тарифын аргачлалыг боловсронгуй болгох, тариф өөрчлөлтийг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн зорилтот үзүүлэлтэд үндэслэн хийж байх, тарифын саналыг хянах явцад дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх зэрэг нийт 25 зөвлөмжийг Засгийн газар, ЭХЯ, Эрчим хүчний зохицуулах хороо зэрэг газруудад өгсөн байна.

ҮАГ-аас 2016 онд тус газрын тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын зөвлөмжийн дагуу зохион байгуулалтын арга хэмжээг үр нөлөөтэй авч хэрэгжүүлээгүйгээс зохицуулалтын үйлчилгээний хөлс тооцох аргачлалыг шинэчлээгүй, тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаанд тавих хяналтын үр нөлөө сайжраагүй сул байгаа зөрчил дутагдал давтан гарсан байна.

Тайланг Аудитын зөвлөл болон Удирдлагын зөвлөлөөр хэлэлцүүлсний дээр Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тусгайлсан үүрэг даалгаврын дагуу эрчим хүчний салбарын зарим хөрөнгө оруулалтын үр дүнг хянах зорилгоор нэмэлт горим хэрэгжүүлсэн.

Түүнчлэн нэмэлт горим хэрэгжүүлсний дүнд илэрсэн зөрчил бүхий асуудлаар 2017 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдрийн 05/1916 дугаар албан бичгээр АТГ-т хандсан байна.

Аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны 11 дүгээр сарын 24-ний өдрийн А/218 дугаар тушаалаар баталж, тайлангаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 2, Эрчим хүчний сайд Ц.Даваасүрэнд 7, Эрчим хүчний зохицуулах хорооны дарга А.Глейханд 10, ДҮТ ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Д.Балдоржид 3, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын дарга Ц.Ням-Осорт 3, нийт 25 зөвлөмжийг тус тус өгч, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2018 оны 05 дугаар сарын 01-ний дотор ҮАГ-т ирүүлэхийг зөвлөсөн.

Аудитаар өгсөн 213.2 сая төгрөгийн 1 акт, 3,730.3 сая төгрөгийн 3 албан шаардлагын хэрэгжилт он дамжин тайлагнагдахаар байна.

6.9. “Олон Улсын хүүхдийн Найрамдал цогцолборын захиргаа, санхүү, аж ахуйн зарим үйл ажиллагаа”-нд хийсэн эрсдэлийн аудит/ОУХНЦ/

Аудитын дүн, дүгнэлтээс үзэхэд тус цогцолборын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөнгөн хөрөнгийн зохистой удирдлага болон дотоод хяналтын тогтолцоо сул, үр нөлөөтэй хэрэгжээгүй, худалдан авах ажиллагаа эрсдэлтэй, өмч, хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалт хууль тогтоомжийн дагуу явагдаагүй, аж ахуйн үйл ажиллагааг үр ашигтай удирдан зохион байгуулаагүй байсан зэрэг эрсдэлийн аудитын өмнө тавигдсан зорилтын хүрээний асуудлууд батлагдсан байна.

Тухайлбал, санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаанд нягтлан бодох бүртгэлээр болон дотоод хяналтын орчин бүрдээгүй, НББ-д 147.8 сая төгрөгийн авлагыг тусгаагүй, байгууллагын эзэмшил газрын ашиглалт нь хууль тогтоомжийн заалттай нийцэхгүй, төрийн өмчийг үр нөлөөтэй ашиглаж удирдах явдал хангалтгүй түвшинд явагдаж ирсэн байна.

Аудитаар Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт 1, ОУХНЦ-ын удирдлагад аудитын илрүүлэлтийн гол агуулгаар 12 зөвлөмж өгч, аудитын тайланг шалгагдагч байгууллагад хүргүүлээ.

6.10. “Мон-Атом төрийн өмчит ХХК-ийн санхүүгийн удирдлагын үйл ажиллагаа”-нд хийсэн эрсдэлийн аудит

“Мон-Атом” ХХК-ийн санхүүгийн удирдлагын үйл ажиллагаанд төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу эрсдэлийн аудит хийж Аудитын зөвлөлийн хурлаар 2017 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдөр хэлэлцүүлсэн.

Аудитын 2, 4 дүгээр зорилтод тусгагдсан асуудлыг шалгуулахаар “Эйч Эл Би Аудит” ХХК-тай гэрээ байгуулж, хамтран ажилласан.

Аудитын дүгнэлтэд үндэслэн “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн ТУЗ-д 3, “Мон Атом” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захиралд 8 заалт бүхий зөвлөмжийг өгч, аудитын явцад илрүүлсэн зөрчлийг тодруулахаар Татварын ерөнхий газар болон ЦЕГ-ын ЭЦГ-ын Эдийн засгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэст албан бичгээр хандсан болно.

Аудитын явцад шаардлагатай баримт материалыг хүлээн авч, нэмэлт тодруулга хийх зорилгоор “Санхүүч Аудит” ХХК, “Сүлд Аудит” ХХК, “Од бүртгэл Аудит” ХХК, Оюуны өмч, улсын бүртгэлийн ерөнхий газар, Ашигт малтмал, газрын тосны газар, Авилгатай тэмцэх газар, “Мон Атом” ХХК-д хандан, нэмэлт горим хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Аудитын дүнд үндэслэн илэрсэн асуудлаар 2017 оны 7 дугаар сарын 18-ны өдрийн 1258 дугаар албан бичгээр ЭЦГ-ын Эдийн засгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэст хандаад байна.

6.11. “Хөгжлийн банкны хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн зарим арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнд хийсэн аудитын зөвлөмжийн хэрэгжилт”-д хийсэн давтан аудит

ҮАГ-аас 2014-2015 онд “Засгийн газраас гаргасан үнэт цаас болон Чингис, Самурай бондын хөрөнгийн зарцуулалт, Монгол Улсын Хөгжлийн банкны тухай хуулийн хэрэгжилт, Хөгжлийн банкны санхүүжилтээр хэрэгжсэн төслийн үр дүн” сэдэвт гүйцэтгэлийн аудит хийж, аудитын дүнд үндэслэн Хөгжлийн банкны гүйцэтгэх удирдлагад хандсан зөвлөмж, албан шаардлага өгч, Монгол Улсын Хөгжлийн банкны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах, банкны хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээг сонгох, улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын бүрэлдэхүүнд тусгуулж байх зэрэг чиглэлээр 5 зөвлөмж, 4 албан шаардлага өгснийг Хөгжлийн банк хэрэгжүүлж ажилласан байна.

Аудитаар нийт 3.3 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг тайлагнаж, холбогдох албан тушаалтнаар баталгаажуулав.

6.12. “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн төсөлд дүгнэлт гаргах ажил”

УИХ-ын Эдийн засгийн Байнгын хорооноос “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн төсөлд санал дүгнэлт гаргах хүсэлтийг ирүүлсэн байна.

Гэвч дүгнэлт гаргахад хууль тогтоомжид энэ талаар тодорхой заалт нарийвчлан тусгагдаагүй, цаг хугацааны хувьд баримт бичгийн төслийн үндэслэл болсон баримт материалтай танилцах хугацаа бага байсан хэдий ч холбогдох судалгааг хийн танилцуулга бэлтгэж, шийдвэрлүүлсэн.

Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах 189 санал гаргасны 73.5 хувийг хэрэгжүүлж, хууль хяналтын байгууллагад 13 асуудлыг шилжүүллээ.

Нэгдсэн төлөвлөгөөгөөр 105 аудит хийж, 730.0 сая төгрөгийн акт тогтоосны 78.6 хувийг, 207.8 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгсний 78.7 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 222,6 сая төгрөг оруулжээ.

Тайлант хугацаанд УАГ-ын Нийцлийн аудитын газар дараах аудитуудыг хийсэн байна.

7.1. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтад хийсэн аудит

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн 2016 оны төлөвлөлт, зарцуулалт, түүнд тавих хяналтыг хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулсан эсэхэд нийцлийн аудит хийж, гарсан зөрчлийг арилгах, цаашид сайжруулах, санал, зөвлөмж боловсруулан холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх, нэгтгэсэн дүнг УИХ-д танилцуулах аудитын зорилтын хүрээнд ОНХНС, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ, ЗДТГ, СТСХ, баг, хороодын ОНХС-ийн 2016 оны хөрөнгийн эх үүсвэрийн төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, хуваарилалт, хэрэгжүүлсэн төсөл, арга, хэмжээ, түүний гүйцэтгэл, санхүүжилт, хяналт, тайлагнал зэргийг хамруулан 2017 оны 01 дүгээр сарын 15-ны өдрөөс 2017 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдрийн хооронд аудитыг гүйцэтгэж Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/121 дүгээр тушаалаар тайлант баталгаажуулан Улсын Их хурлын Төсвийн байнгын хороо, ЗГХЭГ, СЯ-д тус тус хүргүүлсэн.

Энэхүү аудитын хүрээнд улсын хэмжээнд илэрсэн зөрчлийг хүснэгтээр харуулбал:

№	Аймаг, нийслэл	Нийт илэрсэн зөрчлийн дүн	Зөрчлийн ангилал							
			Зориулалт бус	Иргэдийн сангаар дэмжигдээгүй	Хувиарлан авах ажиглалт-гааны журам зөрчсөн	Дураар буюу чанаргүй хийгдсэн, хугацаа хэтрэсэн	Бүртгэл тайланд тусгаагүй	Тээвэр, зураг төсөв багалаагүй	Хэрэгжээгүй, илүү санхүүжүүлсэн	Замнал-чийн хяналт тавиагүй болон буцад
1	Архангай	1,136.5	1.8	7.1	228.3	211.1	41.9	73.2	77.4	495.7
2	Баян-Өлгий	505.3	247.2	170.7	-	9.0	64.6	-	13.8	-
3	Баянхонгор	4,605.7	44.8	88.2	54.5	251.5	4,107.9	15.0	1.8	42.0
4	Булган	938.4	113.4	575.1	-	13.0	57.7	68.7	32.2	78.3
5	Говь-Алтай	5,168.8	751.1	593.1	358.0	-	172.3	178.3	-	3,116.0
6	Говьсүмбэр	881.2	80.0	42.2	-	106.7	393.8	-	14.5	244.0
7	Дархан-Уул	151.0	44.8	-	-	106.2	-	-	-	-
8	Дорноговь	2,533.3	112.5	225.2	-	-	986.9	596.2	38.8	573.7
9	Дорнод	963.8	115.6	-	144.0	-	365.3	300.0	-	38.9
10	Дундговь	1,119.8	166.2	524.6	216.3	-	171.4	10.6	-	30.7
11	Завхан	1,074.0	518.8	34.8	7.0	223.9	4.0	20.0	224.1	41.4
12	Орхон	499.4	-	426.2	-	73.2	-	-	-	-
13	Өвөрхангай	729.5	79.1	16.3	-	531.6	29.7	-	42.3	30.5
14	Өмнөговь	2,529.2	808.7	-	244.8	-	91.5	91.8	26.5	1,265.9
15	Төв	425.6	38.8	-	-	28.5	322.5	-	35.8	-
16	Ховд	1,149.8	123.3	43.2	222.7	5.0	385.0	-	-	370.6
17	Хөвсгөл	1,822.9	14.0	140.5	-	1,321.5	-	335.7	-	11.2
18	Хэнтий	566.9	2.8	99.3	40.0	36.7	2.3	354.3	31.5	-
19	Сүхбаатар	310.7	42.8	46.8	76.6	12.8	83.5	-	25.0	23.2
20	Сэлэнгэ	2,397.2	288.8	798.5	339.2	14.4	395.0	241.2	9.5	310.6
21	Увс	854.0	468.7	179.7	109.0	10.0	33.4	-	6.5	46.7
22	Нийслэл	7,632.8	-	986.3	-	11.0	-	1,900.0	-	4,735.5
	Нийт	37,995.8	4,063.2	4,997.8	2,040.4	2,966.1	7,708.7	4,185.0	579.7	11,454.9

Тус аудитаар аймаг, нийслэлийн хэмжээнд нийт 37,995.8 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлэн 695.5 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 24,073.6 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 13,226.7 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг хууль журмын дагуу зарцуулаагүй, өмнөх аудитаар илэрсэн зөрчлийг давтан гаргасан, өгсөн зөвлөмж хэрэгжүүлээгүй албан тушаалтанд хариуцлага тооцох зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтнуудад хүргүүлсэн байна.

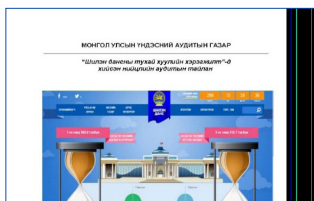
7.2. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуульд нэр дэвшигчийн мөрийн хөтөлбөрийн хуульд нийцсэн байдалд хийсэн аудит

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн тушаалаар тус аудитыг гүйцэтгэх ажлын хэсэг ажиллан аудитын төлөвлөгөө, эрсдэлийн үнэлгээ, арга зүй, хөтөлбөрийг боловсруулан зохих шатны хяналтаар оруулан аудитыг гүйцэтгэсэн.

Улсын Их Хуралд суудал бүхий МАН, АН, МАХН-аас ирүүлсэн нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт Сонгуулийн тухай хууль, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуультай нийцэж буй эсэхэд дүгнэлт гарган 2017 оны 920, 922 дугаар, 2017 оны 956 дугаар албан бичгээр тус тус холбогдох нам болон Сонгуулийн ерөнхий хороонд хүргүүлсэн байна.

7.3. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуульд оролцсон нам, нэр дэвшигчийн зардлыг хянаж, нийтэд мэдээлэх аудит

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2017 оны ээлжит сонгуульд оролцсон нам, нэр дэвшигчийн авсан хандив, санхүүжилт болон зардлын тайланг хянан, дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж, нийтэд мэдээлэх аудитын зорилтын хүрээнд 2017 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрөөс 2017 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хооронд төлөвлөлтийг хийж, 2017 оны 08 дугаар сарын 10-наас 2017 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд гүйцэтгэлийн

болон тайлагналын үе шатны ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2017 оны ээлжит сонгуульд Сонгуулийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсэгт “Улсын Их Хуралд суудал бүхий нам дангаараа буюу хамтран Ерөнхийлөгчид тус бүр нэг хүний нэр дэвшүүлэх эрхтэй” гэж заасны дагуу МАН-аас Миеэгомбын Энхболд, АН-аас Халтмаагийн Баттулга, МАХН-аас Сайнхүүгийн Ганбаатар нарыг нэр дэвшүүлэн оролцсон байна.

Сонгуулийн Ерөнхий хорооноос ирүүлсэн дээрх нам, нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардлын тайланг хүлээн авч хянан Сонгуулийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3 дахь хэсэгт заасны дагуу нэг саяас дээш төгрөгийн хандив өгсөн иргэн, хоёр саяас дээш төгрөгийн хандив өгсөн хуулийн этгээдийн нэрийг Сонгуулийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3 дахь хэсэгт заасныг баримтлан хуулийн хугацаанд нийтэд зарлан мэдээлж, холбогдох байгууллага албан тушаалтанд 18 зөвлөмж хүргүүлж ажиллав.

7.4. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн аудит

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд аудит хийж дүгнэлт гарган, зөвлөмж боловсруулж холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх, аудитын дүнг УИХ-д танилцуулж, олон нийтэд мэдээлэх аудитын зорилтын дагуу Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсэгт хамаарах улсын төсвийн 13 ТЕЗ, тэдгээрийн харьяа 724 байгууллага, аймаг нийслэлийн 22 ТЕЗ, тэдгээрийн харьяа 4256 байгууллага буюу нийт 4980 байгууллагыг аудитад түүвэрлэн хамруулж, 2016 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 2017 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрийг хүртэлх хугацааны хуулийн хэрэгжилтийн байдлыг шалгалаа.

Тус аудитаар Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг 13 ТЭЗ, тэдгээрийн харьяа 724 байгууллага дунджаар 94.7 хувь, аймаг, нийслэлийн 22 ТЭЗ, тэдгээрийн харьяа 4256 байгууллага дунджаар 88.9 хувьтай хэрэгжүүлсэн нь 2016 оны 4 дүгээр улиралд гүйцэтгэсэн аудитын 97.4 хувь хэрэгжүүлсэн дүнгээс улсын төсвийн ТЭЗ тэдгээрийн харьяа байгууллагуудын хэрэгжилт 2.7 хувиар буурсан байхад, аймаг, нийслэлийн 22 ТЭЗ тэдгээрийн харьяа байгууллагуудын хуулийн хэрэгжилт 2016 оны 87.5 хувийн хэрэгжилтийн дүнгээс 1.4 хувиар өссөн байна.

Аудитаар “Төрийн аудитын байгууллагаас шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд мэдээлэл оруулах арга зүйг боловсронгуй болгож, эрх зүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт хангалтгүйгээс шилэн дансны мэдээллийг бүрэн байршуулдаггүй нийтлэг зөрчлийг гаргасаар байна. Мөн хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5 дахь заалтад хамаарах байгууллагууд шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст бүртгэлгүй байна. Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд байгууллагын цэс үүсгэх, бүртгэлийг шинэчлэх, тэдгээрт хяналт тавихтай холбоотой харилцааг журамласан зохицуулалтыг “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-д тусгах шаардлагатай байна.” гэсэн дүгнэлтийг гаргасан болно.

Аудитын явцад илэрсэн зөрчилд тухай бүр залруулга хийлгэж ажилласнаас гадна нийт 72 хариуцлага тооцуулах, 415 зөрчил арилгуулах хугацаатай албан шаардлага хүргүүлсэн.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн аудитаар илэрсэн зөрчил, дутагдалтай холбогдуулан Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 3, Сангийн сайдад 2 зөвлөмжийг өгч, аудитын тайланг УИХ-ын Төсвийн байнгын хороо, ЗГХЭГ, СЯ болон Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын Газарт тус тус хүргүүлсэн.

7.5. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуулийн зардлын гүйцэтгэлд хийсэн аудит

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2017 оны ээлжит сонгууль зохион байгуулахтай холбоотой улсын төсвөөс олгосон хөрөнгийн зарцуулалтыг шалгаж дүгнэлт гарган зөвлөмж боловсруулан холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж олон нийтэд мэдээлэх аудитын зорилт дэвшүүлэн Сонгуулийн Ерөнхий хороо, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн сонгуулийн тойргийн хороодын үйл ажиллагааг хамруулан аудитыг гүйцэтгэж байна.

Аудитын төлөвлөгөөний дагуу Сонгуулийн ерөнхий хорооны зардлын урьдчилсан төсвийн гүйцэтгэл, ажлын баримттай танилцаж, уулзалтын тэмдэглэл хөтөлж, холбогдох баримтыг судлан хянаж баталгаажуулах ажлыг гүйцэтгээд байна.

Сонгуулийн ерөнхий хорооноос “Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2017 оны ээлжит сонгуулийн зарим гэрээт ажил болон холбогдох зарим зардал гарч дуусаагүй байгаа тухай” албан бичиг ирүүлсний дагуу аудитыг 2018 оны 3 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор он дамжин гүйцэтгэж дуусгахаар Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/192 дугаар тушаалаар хугацааг сунгасан болно.

7.6. Монголбанкны үйл ажиллагаанд хийх аудит

Монгол банкны үйл ажиллагаанд 2017 онд УИХ-аас Ажлын хэсэг томилогдож хяналт шалгалт хийсэнтэй холбогдуулан УИХ-ын 2017 оны 43 дугаар тогтоолоор “Орон сууцны санхүүжилтийн урт хугацааны тогтвортой тогтолцоог бий болгох хөтөлбөрийн хүрээнд олгосон санхүүжилт болон хэрэгжилт”-д нийцлийн аудит хийхийг даалгасны дагуу аудитын сэдэв өөрчлөгдсөн.

Нийцлийн аудитын газраас тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд олгосон санхүүжилт болон хэрэгжилтийг зохион байгуулсан Монгол Улсын Засгийн газар, СЯ, БХБЯ, ХЗДХЯ, ХНХЯ, СЗХ, Монгол банк,

Монголын Ипотекийн Корпораци, арилжааны 14 банк болон бусад холбогдох байгууллагуудыг хамруулан аудитын төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлыг гүйцэтгэж байна.

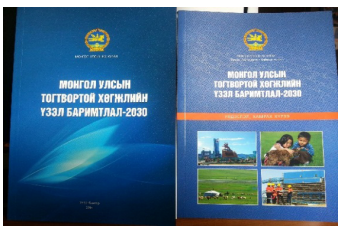

Аудитын төлөвлөгөөнд аудитыг 2017 оны 10 дугаар сарын 11-ний өдрөөс эхэлж, 12 дугаар сарын 29-ний өдрийн дотор аудитын тайланг баталгаажуулж холбогдох газруудад хүргүүлэхээр төлөвлөсөн боловч ипотекийн зээл олголт өргөн цар хүрээг хамарсан, шалгагдагч байгууллагууд холбогдох мэдээ, материал, судалгааг гаргаж өгөхдөө хайнга хандсан, цуглуулсан баримтыг судалж хянах, дүгнэлт гаргахад цаг хугацааны хувьд хүрэлцэхээргүй болсон нөхцөл байдлаас шалтгаалан Монгол Улсын Ерөнхий

аудиторт аудитыг гүйцэтгэх хугацааг ажлын 14 хоногоор сунгуулах хүсэлт гаргасныг шийдвэрлэж аудитын тайлан хүргүүлэх хугацааг хойшлуулсан тул заасан хугацаанд дуусгахаар ажиллаж байна.

Мөн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн гол оролцогчид болох арилжааны банкууд болон МИК ОССК хооронд Иргэний тухай хуулийн дагуу хувийн хэвшлүүд гэрээ байгуулан ажилласан тул холбогдох материал гаргуулж авахад эрх зүйн зөрчилтэй байдал үүссэнээс аудитын явцад хүндрэл гарсныг дурдах нь зүйтэй.

7.7. Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн аудит

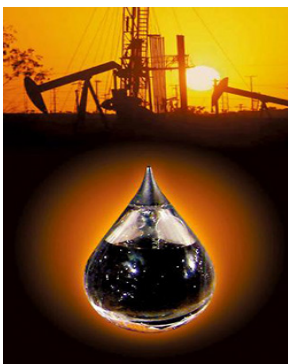

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийг мөрдөж эхэлсэн 2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш хөгжлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулан баталж, хэрэгжүүлж байгаа ЗГХЭГ, СЯ, ҮХГ болон холбогдох яам, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга, түүний харьяа агентлаг, байгууллага, Засаг даргын Тамгын газрыг хамруулан шалгаж байна.

Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт, бодлогын уялдаа, нөхцөл байдлын шинжилгээ, санхүүгийн тооцоололд дүн шинжилгээ хийлгэхээр Удирдлагын академийн багш нарын бүрэлдэхүүнтэй шинжээчдийн багтай гэрээ байгуулан аудитын ажлын хэсэг хамтран ажиллаж байна.

Аудитын төлөвлөлтийн үе шатны ажлыг 2017 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдрөөс эхлүүлэн, гүйцэтгэлийн болон тайлагналын үе шатны ажлыг хэрэгжүүлж, нэгдсэн тайлангийн төслийг 2018 оны 03 дугаар сарын 03-ны өдрийн дотор холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэхээр батлагдсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу ажиллаж байна.

7.8. Газрын тосны өртөг нөхөгдөх зардалд баталгаажуулалт хийх аудит

“Газрын тосны өртөг нөхөгдөх зардалд баталгаажуулалт хийх” аудитыг 2017 оны 9 дүгээр сараас эхлүүлэхээр төлөвлөсөн боловч Ашигт малтмал газрын тосны газар нь газрын тосны олборлолтын үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Петро Чайна Дачин Тамсаг” ХХК, “Доншен Газрын тос” ХХК-иудын 2011-2013 оны хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхөх зардлыг эцэслэж баталгаажуулаагүйгээс аудит төлөвлөгдсөн хугацаанд эхлээгүй болно.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/187 дугаар тушаалаар тус аудитыг гүйцэтгүүлэхээр томилогдсон Ажлын хэсэг энэхүү аудитыг хийж эхлээгүй бөгөөд Нийцлийн аудитын газар хайгуулын компаниудын 2015, 2016 оны хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхөгдөх зардалд аудит хийхээр

аудитын төлөвлөгөөний төслийг боловсруулж холбогдох хяналтуудыг хийлгэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторроор батлуулан ажиллаж байна.

7.9. Нийслэлд хэрэгжсэн зарим төсөл, хөтөлбөрийн хөрөнгийн зарцуулалт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хийсэн аудит

Аудитыг НИТХ-ын даргын 2017 оны 3 дугаар сарын 23-ны өдрийн 01/145 дугаар албан бичгийг үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.8 дахь заалтад тодорхойлсон ҮАГ-ын бүрэн эрхийн хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан төлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэв.

“Нийслэлд хэрэгжсэн зарим төсөл, хөтөлбөрийн хөрөнгийн зарцуулалт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт” аудитын дэвшүүлсэн зорилтыг хангах зорилгоор аудитын хүрээнд аудитыг 5 сэдэв болгон гүйцэтгэж тус тусад нь тайлагнасан болно. Аудитын сэдэв тус бүрийн хүрээнд хийж гүйцэтгэсэн ажлыг дурдвал:

- **Түргэн үйлчилгээний цэгийг өндөр үнээр иргэдэд худалдаж, зөвшөөрөлгүй газарт байршуулах нөхцөл бүрдүүлсэн эсэх**

Түргэн үйлчилгээний цэгийг өндөр үнээр иргэдэд худалдаж, зөвшөөрөлгүй газарт байршуулах нөхцөл бүрдүүлсэн эсэхэд холбогдох хууль, тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтэд аудит хийж дүгнэлт гаргах, санал, зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх аудитын зорилтын хүрээнд НИТХ-ын Ажлын алба, Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс, Захирагчийн ажлын алба, Хүнс, худалдаа үйлчилгээний Зохицуулах зөвлөл, ТҮЦ эрхлэгч иргэдийн төлөөлөгчдийн үйл ажиллагааг аудитад хамруулан нийслэлийн нутаг дэвсгэр дэх ТҮЦ-ийн үйл ажиллагааг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлсэн эсэхийг авч үзсэн.

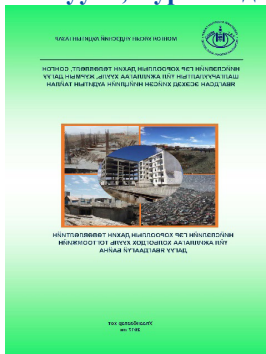
Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн “Батлагдсан байршилд зөвшөөрөлгүй түргэн үйлчилгээний цэг байршуулсан, нэг компанид худалдах давуу эрх олгох чиглэл баримталсан нь иргэдийг хохироох нөхцөлийг бүрдүүлсэн, УБ хотын ЗАА журмыг шинэчилнэ гэсэн шалтгаанаар гэрээ байгуулахгүй байхаар чиглэл өгсний дагуу дүүргийн ХҮЗЗ үйлчилгээ эрхлэгч нартай гэрээ байгуулаагүй, гэрээ байгуулсан ч дүгнэж сунгаагүй нь ТҮЦ эрхлэгчдийн эрх ашигт нийцээгүй, нөгөө талаас гэрээгүй, зөвшөөрөлгүй ТҮЦ байршуулах нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна” гэсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Аудитын дээрх дүгнэлтийг үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Улаанбаатар хотын Ерөнхий менежер бөгөөд Захирагчийн ажлын албаны даргад дараах зөвлөмжүүдийг хүргүүлэн ажилласан байна:

- *Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт түргэн үйлчилгээний цэг ажиллуулах журам боловсруулахдаа Захирагчийн ерөнхий хуулийн шаардлагад нийцүүлэх;*
- *Дүүргийн Худалдаа, үйлчилгээний зохицуулах зөвлөл “Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт түргэн үйлчилгээний цэг ажиллуулах журам”-д заасан шаардлагын дагуу батлагдсан байршилд зөвшөөрөл олгож, гэрээ байгуулах;*
- *“Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт түргэн үйлчилгээний цэг ажиллуулах журам”-д ТҮЦ эрхлэгчдийг нээлттэй, ил тод сонгон шалгаруулах талаар зохицуулалт оруулах;*
- *ТҮЦ-ийг байршуулахдаа үйлчлүүлэгчдийн эрүүл ахуй, тохижилт, аюулгүй байдлыг хангаж, ТҮЦ эрхлэгчдийг ая тухтай хөдөлмөр эрхлэх нөхцөлийг бүрдүүлсэн байхаар зохион байгуулах;*
- *ТҮЦ-ний тоо, төлбөр хураамжийн судалгааг гаргаж, хяналт тавьж ажиллах.*

Аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/120 дугаар тушаалаар баталгаажуулж, НИТХ-ын дарга, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч, Улаанбаатар хотын Ерөнхий менежер бөгөөд Захирагчийн ажлын албаны дарга нарт тус тус хүргүүлж ажилласан.

- **Нийслэлийн гэр хорооллын дахин төлөвлөлт, сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагаа хууль, журмын дагуу явагдсан эсэх**

Нийслэлийн гэр хорооллын дахин төлөвлөлт, сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагаа хууль, журмын дагуу явагдсан эсэхэд аудит хийж дүгнэлт гаргах, санал, зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх аудитын зорилтын хүрээнд 2017 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрөөс 2017 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд тус аудитыг хийж гүйцэтгэн тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/119 дүгээр тушаалаар баталгаажуулан холбогдох байгууллагуудад хүргүүлсэн.

Энэхүү аудитад НИТХ-ын Ажлын алба, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар, Захирагчийн ажлын алба, Нийслэлийн Өмчийн харилцааны газар, Нийслэлийн Хот төлөвлөлт, ерөнхий төлөвлөгөөний газар, Нийслэлийн Гэр хорооллын дэд бүтцийн газар болон холбогдох харьяа байгууллага, төсөл хэрэгжүүлэгч нэгжүүдийг хамруулан шалгалаа.

Аудитын явцад Нийслэлийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн дэд бүтцийн ажлын гүйцэтгэлд Барилга хөгжлийн төвөөс 6 шинжээч инженер гэрээгээр авч ажиллуулсан бөгөөд шинжээч нарын ажлын тайлан болон дүгнэлтийг аудитын тайланд тусгаж ажилласан.

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн “Нийслэлийн гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн үйл ажиллагаа холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу явагдаагүй, нийслэлийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн дэд бүтцийн ажлын зарим гэрээний үүрэг хангалтгүй, мөн гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн ажлыг гүйцэтгэх төсөл хэрэгжүүлэгчийг сонгон шалгаруулахдаа холбогдох журмын шаардлагыг хангаагүй, санжүүжилтийн эх үүсвэр тодорхойгүй зарим компаниудыг шалгаруулсан, нийслэлийн төсвийн хөрөнгөөр гэр хорооллын дэд бүтцийн барилга байгууламж, шугам сүлжээний ажлыг хэрэгжүүлэгч 17 компанийг ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийг зөрчин, сонгон шалгаруулалтгүйгээр шууд гэрээ байгуулж давуу эрх олгосон байна” гэсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Аудитын дээрх дүгнэлтэд үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 1, Барилга, хот байгуулалтын сайдад 1, Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газрын даргад 2, Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын даргад 3, Нийслэлийн Засаг даргад 10 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлсэн.

Нийслэлийн гэр хорооллын дахин төлөвлөлт, сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагаа хууль, журмын дагуу явагдсан эсэхэд хийсэн аудитын хүрээнд зөрчил арилгуулахаар Нийслэлийн хөрөнгө оруулалтын газарт 13,676.0 сая төгрөгийн албан шаардлага, 1,974.0 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тавьж Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчид зөрчил арилгуулахаар 46,911.4 сая төгрөгийн албан шаардлага хүргүүлж ажиллалаа.

- **Нийслэлийн газрын албанаас төрийн байгууллагын хэрэгцээнд олгосон газар олголт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт**

Нийслэлийн газрын албанаас төрийн байгууллагын хэрэгцээнд олгосон газар олголт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд аудит хийж дүгнэлт гаргах, санал, зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх зорилтын хүрээнд 2017 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрөөс 2017 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд тус аудитыг хийж гүйцэтгэн тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/122 дугаар тушаалаар баталгаажуулан холбогдох байгууллагуудад хүргүүлсэн.

НИТХ-ын Ажлын алба, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар, Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс, Захирагчийн ажлын алба, Нийслэлийн Өмчийн харилцааны газар, Газрын алба, Хот төлөвлөлт, ерөнхий төлөвлөгөөний

газар, Дүүргийн ЗДТГ-ыг хамруулан 2012-2016 оны хооронд төрийн болон төсвийн байгууллагын зайлшгүй хэрэгцээнд газар шинээр эзэмшүүлэх эрх олгоходоо холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлсэн эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн “Нийслэлийн Засаг дарга 2012-2016 оны хооронд төрийн болон төсвийн байгууллагын зайлшгүй хэрэгцээнд газар шинээр эзэмшүүлэх эрх олгоходоо тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд газрын байршлын 71.1 хувийг тусгаагүй, төрийн байгууллагын хэрэгцээнд газар шинээр эзэмшүүлэх эрх олгоходоо дуудлага худалдаа, төсөл сонгон шалгаруулалт явуулах журмыг баримтлаагүй, төрийн байгууллагын эзэмшилд буй газрын эрхийг бусдын нэр дээр шилжүүлсэн, зарим газрыг зориулалтын дагуу ашиглаагүй, төрийн болон төсвийн байгууллагын зайлшгүй хэрэгцээнд газар шинээр эзэмшүүлэх, газрыг зориулалтын дагуу эзэмшиж, ашиглаж буй байдалд тавих хяналт хангалтгүй байна” гэсэн дүгнэлтийг өгсөн байна.

Аудитын дээрх дүгнэлтэд үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, Нийслэлийн Засаг дарга, Нийслэлийн Газрын алба зэрэг байгууллагуудад 12 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлсэн байна.

• **“Тудамж” төслийн нийслэлд хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хөрөнгийн зарцуулалт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт**

“Тудамж” төслийн хүрээнд хэрэгжсэн ажлын төсөвт өртгийг үндэслэлгүйгээр нэмэгдүүлсэн эсэхэд аудит хийж, дүгнэлт гаргах, санал, зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх зорилтын хүрээнд 2017 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрөөс 2017 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд тус аудитыг хийж гүйцэтгэн тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/193 дугаар тушаалаар баталгаажуулан холбогдох байгууллагуудад хүргүүлсэн.

“Тудамж” төслийн нийслэлд хэрэгжүүлсэн нийт 33 уулзвар, автозамын ажлаас 20 уулзвар авто замын ажлыг аудитад хамруулж, СЯ-ны харьяа “Хөгжлийн хөтөч-дэд бүтэц” төслийн нэгжээс “Тудамж” төслийн хэрэгжүүлсэн уулзвар, авто замын ажлын холбогдох баримтуудыг, Хөгжлийн банкнаас харилцах дансны мэдээллүүдийг, Нийслэлийн Өмчийн харилцааны газраас хөрөнгийн бүртгэлтэй холбоотой гаргасан шийдвэрүүдийг авч, Нийслэлийн Авто замын хөгжлийн газрын лабораторийн шинжилгээг хамруулан төсөл, хөтөлбөрийн төлөвлөлт, сонгон шалгаруулалт, гүйцэтгэл, захиалагчийн хяналтыг холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлсэн эсэхийг тус аудитад хамруулан шалгалаа.

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлт гаргасан байна:

- Ажлын үнэ өртгийн ихэнх хэсгийг өөртөө агуулдаг далд ажлуудын актад ажлын тоо хэмжээ тавигдаагүйгээс шалтгаалан ажлын бодит тоо хэмжээ буюу уулзвар, авто замын нийт төсөвт өртгийг тодорхойлох, улмаар нэгжийн өртөг, ажлын тоо хэмжээг үндэслэлгүй нэмэгдүүлсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх боломжгүй байна;
- Зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх эрхгүй компаниар зөвлөх үйлчилгээ болон захиалагчийн хяналтыг гүйцэтгүүлсэн нь гүйцэтгэлд тавих хяналтыг хангалтгүй болгож хууль, дүрэм, журам, гэрээний холбогдох заалтыг зөрчжээ. Зураг төслийн зохиогчтой хяналтын гэрээг хууль дүрмийн дагуу байгуулалгүйгээр ажлыг гүйцэтгүүлсэн нь төсөл, арга хэмжээг зургийн дагуу гүйцэтгэхгүй байх, зохиогчийн шийдвэргүй өөрчлөлт оруулах нөхцөлийг бүрдүүлж, зохиогчийн эрх, үүрэг, хариуцлагыг сулруулсан байна;
- Барилга, байгууламжийг ашиглалтад оруулах комисс үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүй, хариуцлагагүй ажилласны улмаас 9 уулзвар, авто зам нийслэлийн өмчид бүртгэгдээгүй байна.

Аудитын дээрх дүгнэлтэд үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Нийслэлийн Хот төлөвлөлт, ерөнхий төлөвлөгөөний газрын дарга, Нийслэлийн Өмчийн харилцааны газрын дарга, “Хөгжлийн хөтөч-дэд бүтэц” төслийн нэгжийн захирал нар 13 зөвлөмжийг хүргүүлсэн.

- **Нийслэлийн Авто замын хөгжлийн газарт хэрэгжсэн зарим хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт**

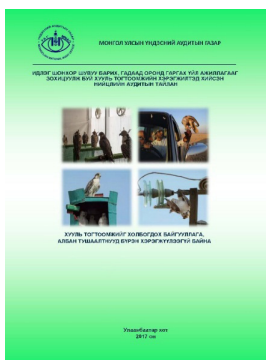
НАЗХГ-т хэрэгжсэн зарим хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд аудит хийж дүгнэлт гаргах, санал, зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх аудитын зорилтын хүрээнд НЗДТГ, Захирагчийн ажлын алба, НАЗХГ, Нийслэлийн Худалдан авах ажиллагааны газруудыг хамруулан 2012-2016 онуудад нийслэлд хэрэгжсэн авто замын төсөл, хөтөлбөрүүдээс Нийслэл дэх Төрийн аудитын газраас жил бүрийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилтэд хийсэн аудитад

хамрагдсан байдал, ажлын төсөвт өртгийн хэмжээ, эрсдэлийн үнэлгээ зэргийг харгалзан түүвэрлэлт хийж, нийт 16 төсөл арга хэмжээний төлөвлөлт, сонгон шалгаруулалт, гүйцэтгэлийг холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлсэн эсэхийг авч үзлээ.

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн “НХААГ нь сонгон шалгаруулалтыг явуулахдаа Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн, захиалагчийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүйгээс Барилгын тухай хууль болон Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, зөвшилцөх, магадлал хийх дүрмийн холбогдох заалтыг зөрчсөн, ажлын гүйцэтгэл дууссан 6 ажлын 26.8 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгогдоогүй, 1 ажил нь зураг төсөвгүйгээр хийгдсэн байна” гэсэн дүгнэлт гаргасан байна.

Аудитын дээрх дүгнэлтийг үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Нийслэлийн Засаг дарга, Нийслэлийн Худалдан авах ажиллагааны газрын дарга, Нийслэлийн Авто замын хөгжлийн газрын дарга, Нийслэлийн Өмчийн харилцааны газрын дарга нарт 8 зөвлөмжийг хүргүүлэн ажилласан байна.

7.10. Идлэг шонхор шувууг барих, гадаад оронд гаргах үйл ажиллагаанд хийж буй аудит

Монголын мэргэжлийн анчдын холбооны 2017 оны 03 дугаар сарын 09-ний өдрийн А/14 тоот албан бичгийн дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн үүрэг болгосноор аудитын төлөвлөгөөг 2 дэд зорилтын хүрээнд боловсруулж, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторор батлуулан аудитад БОАЖЯ, ГЕГ, МХЕГ, ШУА-ийн Ерөнхий болон сорилын биологийн хүрээлэн, Архангай, Баянхонгор, Дорноговь, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Сүхбаатар, Төв, Хэнтий, Ховд аймгийн МХГ, БОАЖГ болон зарим сумын ЗДТГ-ын 2013-2014 оны идлэг шонхор шувуу барих зөвшөөрөл болон хураамж, төлбөртэй холбоотой бусад баримт материалыг хамруулан шалгалаа.

Аудитын төлөвлөгөө идлэг шонхор шувуу тусгай зориулалтаар гадаад улсад гаргасан 2013- 2016 оны үйл ажиллагааг хамрахаар батлагдсан боловч идлэг шонхор шувуу барих тоо хэмжээг тогтоосон Засгийн газрын 2015-2016 оны тогтоолууд нууцын зэрэглэлтэй гарсан тул холбогдох материалтай танилцах хүсэлтийг ТЕГ-т гаргахад “хуульд заасан зохицуулалтын дагуу ил болгох хүртэл танилцуулах боломжгүй” гэсэн хариуг 2017 оны н/283 тоот албан бичгээр ирүүлсний дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2017 оны 06 дугаар сарын 05-ны өдрийн А/103 дугаар тушаалаар аудитын хамрах хугацааг 2013-2014 оноор хязгаарласан болно.

Идлэг шонхор шувууг барих, гадаад оронд гаргах үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг өгсөн. Үүнд:

- Хууль тогтоомжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтнууд бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна;
- Идлэг шонхор шувууг тусгай зориулалтаар барих тоо хэмжээ тогтоосон Засгийн газрын 2015-2016 оны тогтоолууд нууцын зэрэглэлтэй гарсан нь Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 5

дугаар зүйлийн 5.2.4-т “Төр нь байгаль орчныг хамгаалах чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг ашиглах шийдвэр, үйл ажиллагаа ил тод байх зарчмыг баримтална” гэж заасантай нийцэхгүй байна;

- Ан агнуурын тухай хууль, Агнуурын нөөц ашигласны төлбөр, ан амьтан агнах, барих зөвшөөрлийн хураамжийн тухай хуулиуд 2012 онд Амьтны тухай хууль, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулиуд батлагдсанаар хүчингүй болсон байхад Засгийн газраас идлэг шонхор шувууны жишиг үнэ, төлбөр, хураамж, экологи-эдийн засгийн үнэлгээ тогтоосон Засгийн газрын 2009 оны 112, 2011 оны 23 дугаар тогтоолуудыг хуульд нийцүүлэн шинэчлэн батлаагүй нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1.1-т заасан захиргааны хэм хэмжээний акт хуульд нийцсэн байх заалттай нийцэхгүй байна;
- Идлэг шонхор шувуу барихад ашиглаж буй өгөөшийн төлбөр, хураамжийн 11.5 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт дутуу төвлөрүүлсэн нь Амьтны тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.1, Засгийн газрын 2011 оны 65 тогтоолд ой хээрийн бусад агнуурын шувуу шувууны төлбөр хураамжид 12 ам.доллар төлнө гэж заасныг тус тус зөрчсөн байна.

Аудитын дүгнэлтэд үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Монгол Улсын Засгийн газарт 2, Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдад 5, Архангай, Баянхонгор, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Сүхбаатар, Хэнтий аймгийн Засаг дарга нарт тус тус 1 зөвлөмжийг өгч, БОАЖЯ-ны Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн удирдлагын газрын даргад 913.2 сая төгрөгийн зөрчил арилгуулах албан шаардлага өгсөн.

Аудитын тайланг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2017 оны А/180 дугаар тушаалаар баталгаажуулж ЗГХЭГ, БОАЖЯ болон “Монголын мэргэжлийн анчдын холбоо” ТББ-д тус тус хүргүүлэн аудитаар илэрсэн зөрчил гаргасан албан тушаалтнуудыг хэрэг үүсгэж шалгуулахаар ЦЕГ-ын Эдийн засгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэст холбогдох материалыг шилжүүлсэн.

7.11. Орон нутгийн хурлын сонгуулийн зардлын гүйцэтгэлд хийсэн аудит

гэсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Сум, дүүргийн ИТХ-ын 2016 оны ээлжит сонгууль зохион байгуулахад улсын төсвөөс олгосон хөрөнгийн зарцуулалтыг шалгаж дүгнэлт гарган, зөвлөмж боловсруулж холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулан, олон нийтэд мэдээлэх аудитын зорилтын хүрээнд Сонгуулийн Ерөнхий хороо, аймаг нийслэл, сум, дүүргийн сонгуулийн тойргийн хороодыг хамруулан аудитыг гүйцэтгэсэн.

Сонгуулийн зардлын гүйцэтгэлийг нийслэл, аймаг тус бүрээр, мөн зардлын ангиллаар гаргуулан хянаж нэгтгэн аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн “Сонгуулийн хөрөнгийн зарцуулалтад тавьж буй хяналт хангалтгүйгээс анхан шатны баримтгүй гүйлгээ хийсэн, зардал хооронд шилжүүлсэн зөрчил гаргасан байна”

Аудитын дээрх дүгнэлтэд үндэслэн Сонгуулийн ерөнхий хороонд “Сонгуулийн хороодын батлагдсан төсвийн зарцуулалтад тавих дотоод хяналтын тогтолцоог сайжруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх” тухай зөвлөмжийг өгсөн байна.

Мөн аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудаас ирүүлсэн “Орон нутгийн хурлын сонгуулийн зардлын гүйцэтгэлд”-д хийсэн аудитын тайланг хүлээн авч нэгтгэн баталгаажуулж холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлсэн.

8.1. Санхүүгийн тайлангийн аудит

Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрууд орон нутгийн ТЕЗ-дын харьяа байгууллагуудын 2863 санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгч, 2306 санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулан, нийт 5169 байгууллагыг шалгаснаас “Зөрчилгүй” 2589, “Хязгаарлалттай” 239, “Сөрөг” 22, “Санал дүгнэлт өгөхөөс таггалзах” 13 аудитын дүгнэлт өгсөн байна.

Аудитаар нийт 498.9 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 234.6 тэрбум төгрөгийн 4664 материаллаг алдааг залруулж, илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгахаар аудитаар тогтоосон 4.3 тэрбум төгрөгийн актын 70.9 хувийг хэрэгжүүлж, 2.4 тэрбум төгрөг, 44.6 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 95.9 хувийг хэрэгжүүлж 380.7 сая төгрөгийг төсөвт оруулж, 4682 зөвлөмжийн 95 хувийг тайлант хугацаанд хэрэгжүүлээ.

Тайлант хугацаанд Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ 1.4 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 524.6 сая төгрөгийн актыг барагдуулж төсөвт оруулсан, нийслэл дэх ТАГ 841.8 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 804.9 сая төгрөгийн актыг барагдуулж 798.7 сая төгрөгийг төсөвт оруулсан, Сүхбаатар аймаг дахь ТАГ 798.0 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 647.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тус тус барагдуулсан нь бусад ТАГ-уудаас илүү үзүүлэлттэй байна.

Тайлант хугацаанд өгсөн албан шаардлагын хувьд Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ 13.5 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгч 13.3 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулсан нь бусдаасаа өндөр үзүүлэлт байгаа бөгөөд нийслэл дэх ТАГ 6.2 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгч 99.8 хувь биелүүлсэн нь аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудын дунд өндөр үзүүлэлт юм.

Аймаг, нийслэлийн тусгай зориулалтын шилжүүлгээр санхүүжигддэг байгууллагуудад хийсэн аудитаар нийт 46.5 тэрбум төгрөгийн 3519 алдаа, зөрчил илэрснээс 19.6 тэрбум төгрөгийн 1079 алдааг санхүүгийн тайланд залруулга хийж, 1.1 тэрбум төгрөгийн 426 төлбөрийн акт тогтоож, 9.7 тэрбум төгрөгийн 422 зөрчлийг арилгах албан шаардлага өгч, 14.8 тэрбум төгрөгийн 1511 зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмжийг холбогдох байгууллагын удирдлагуудад хүргүүлж, 1.4 тэрбум төгрөгийн 81 зөрчилд хариуцлага тооцох санал хүргүүлсэн байна.

Орон нутгийн ТЕЗ-ийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 402 Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрын санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэн байна.

Санхүүгийн аудитын үр дүнг шалгагдагч байгууллага хүлээн зөвшөөрч хамгийн их үр өгөөжтэй ажилласан ТАГ-уудыг дурдвал Баян-Өлгий аймаг дахь ТАГ 6.1 тэрбум, Говьсүмбэр аймаг дахь ТАГ 5.3 тэрбум, Дундговь аймаг дахь ТАГ 4.6 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлж бүртгэсэн байна.

8.2. Гүйцэтгэлийн аудит

Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газар 4157 аж ахуйн нэгж, байгууллагыг /давхардсан тоогоор/ хамруулан нийт 192 гүйцэтгэлийн аудит хийжээ.

Гүйцэтгэлийн аудитаар тайлант хугацаанд 2.0 тэрбум төгрөгийн акт тогтоож 53.8 хувийг, зөрчил арилгуулах 62.6 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгч 81.2 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт нийт 1.3 тэрбум төгрөг оруулжээ.

Гүйцэтгэлийн аудитаар тайлант хугацаанд өгсөн 919 зөвлөмж, өмнөх оноос шилжиж ирсэн 301 зөвлөмж, нийт 1220 зөвлөмжийн 75.4 хувийг хэрэгжүүлсэн байна.

Гүйцэтгэлийн аудитаар тайлант хугацаанд Сэлэнгэ аймаг дахь ТАГ 763.9 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 758.6 сая төгрөгийн актыг барагдуулж төсөвт оруулсан, Дундговь аймаг дахь ТАГ 516.3 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 56.6 сая төгрөгийн, Орхон аймаг дахь ТАГ 302.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 76.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тус тус барагдуулсан нь бусдаасаа илүү үзүүлэлттэй байна.

Зөрчил арилгуулахаар өгсөн албан шаардлагын тухайд Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ 20.7 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгч 18.3 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулсан нь бусдаасаа өндөр үзүүлэлттэй байгаа бөгөөд Төв аймаг дахь ТАГ 11.8 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгч, 5.4 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулсан нь аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудын дунд харьцангуй өндөр үзүүлэлт байна.

Гүйцэтгэлийн аудитаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн үр өгөөж өндөр үзүүлэлттэй аймгаар Ховд аймаг дахь ТАГ 5.7 тэрбум, Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ 4.1 тэрбум төгрөг, Сэлэнгэ аймаг дахь ТАГ 3.8 тэрбум төгрөгийн үр өгөөж бүртгэсэн байна.

8.3.Нийцлийн аудит

Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газар давхардсан тоогоор 5494 аж ахуйн нэгж, байгууллагыг хамруулан нийт 154 нийцлийн аудит хийжээ.

Нийцлийн аудитаар тайлант хугацаанд 2.6 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 83.3 хувийг, зөрчил арилгуулах 236.8 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 76 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 2.1 тэрбум төгрөг оруулсан байна.

Нийцлийн аудитаар өгсөн 754 зөвлөмжийн 56.2 хувийг, өмнөх оноос шилжсэн 338 зөвлөмжийн 90.2 хувийг хэрэгжүүлжээ.

Нийцлийн аудитаар тайлант хугацаанд нийслэл дэх ТАГ 1.4 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож тайлант ондоо багтаж 100 хувь барагдуулсан байна. Завхан аймаг дахь ТАГ 288.3 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 273.3 сая төгрөгийн, Өвөрхангай аймаг дахь ТАГ 296.5 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 143.4 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тус тус барагдуулсан нь бусдаасаа илүү үзүүлэлт байна.

Зөрчил арилгуулахаар өгсөн албан шаардлагын хувьд Баян-Өлгий аймаг дахь ТАГ 78.2 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгч 100 хувь барагдуулсан байна. Нийслэл дэх ТАГ 42.6 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгч, 6.2 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулсан нь аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудын дунд өндөр үзүүлэлт байна.

Нийцлийн аудитаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн үр өгөөж өндөр үзүүлэлттэй аймгаар Дундговь аймаг дахь ТАГ 16.4 тэрбум, Дархан-Уул аймаг дахь ТАГ 9.0 тэрбум төгрөг, Хөвсгөл аймаг дахь ТАГ 3.8 тэрбум төгрөгийн үр өгөөж бүртгэснээр дээгүүр үзүүлэлттэй байна.

9.1. Хүний нөөцийн бодлого

Тайлант хугацаанд төрийн аудитын байгууллага нийт 389 хүний нөөцтэй ажилласан байна. Үүнээс удирдах ажилтан 35, менежер 42, ахлах аудитор, ахлах шинжээч 81, аудитор, шинжээч 203, дэмжих үйлчилгээний 28 ажиллагсад байна.

Ажиллагсдын 55 хувь нь бакалавр, 38.6 хувь нь магистрын боловсролтой, 74 хувь нь нягтлан бодогч, эдийн засагч мэргэжилтэй, 49.9 хувь нь мэргэшсэн нягтлан бодогчид байна.

“Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын дэргэдэх сонгон шалгаруулалтын комиссын ажиллах журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд томилогдох ажилтныг сонгон шалгаруулах журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд анх ороход мэргэшлийн шалгалт авах журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд анх ороход мэргэшлийн шалгалтын үнэлгээ, дүн гаргах заавар”-ыг тус тус шинээр боловсруулж батлуулав.

“Төрийн аудитын байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд томилогдох ажилтныг сонгон шалгаруулах журам”-ыг Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд улсын нэгдсэн бүртгэлийн 3707 дугаарт бүртгүүлэн үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна.

“Төрийн аудитын байгууллагын хөдөлмөрийн дотоод журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын албан тушаалын зэрэг дэв, түүний нэмэгдэл олгох журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын шагналын журам”-уудыг шинэчлэн боловсруулж батлуулан мөрдөн ажиллаж байна.

Нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрийн хүрээнд Үндэсний аудитын газрын албан хаагчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах, тэдний эрүүл мэндийг хамгаалах, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх талаар Улсын клиникийн 2-р эмнэлэгтэй хамтран ажиллах гэрээ байгуулж Үндэсний аудитын газрын 108 албан хаагчийг эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээ оношлогоонд хамруулсан.

Орон нутаг дахь Төрийн аудитын газрын албан хаагчдын хоол унааны хөнгөлөлтийг 3000 төгрөг байхаар тогтоож Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар баталгаажуулав.

ТАБ-ын ажилтнуудын ажиллах нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор ажлын өрөө тасалгааг засварлах, компьютер, тоног төхөөрөмжийн хангамжийг сайжруулах ажлыг 2017 оны худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүллээ. Төлөвлөгөөний дагуу байрны засвар хийх, тавилга, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, СЯ-ны төслийн хүрээнд санхүүгийн аудитын газрын ажилтнуудад компьютер тоног төхөөрөмж худалдан авах, аймаг нийслэл дэх ТАГ-ын онлайн сургалтын тоног төхөөрөмжийг иж бүрэн шинэчлэх, УАГ болон аймаг, нийслэл дэх ТАГ-т авто машин худалдан авах зэрэг худалдан авалтын үйл ажиллагаанд нийт 990.6 сая төгрөг зарцуулсан байна.

2017 онд Төрийн аудитын байгууллагын ажиллагсдын дундаас 3 хүн “Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одон”, 3 хүн “Алтан гадас одон”, 1 хүн “Хөдөлмөрийн хүндэт медаль”, 2 хүн “Төрийн албаны тэргүүний ажилтан” хүндэт тэмдэг, 13 хүн “Санхүү, банкны тэргүүний ажилтан” хүндэт тэмдэг, 6 хүн “Нягтлан бодох бүртгэлийн тэргүүний ажилтан” хүндэт тэмдэг, 6 хүн “Төрийн хяналтын тэргүүний ажилтан” цол тэмдэг, 3 хүн Сангийн яамны жуух, 3 хүн Үндэсний аудитын газрын “Хүндэт жуух” аар тус тус шагнагдсан байна.

ТАБ-ын хэмжээнд ажилтнуудын сахилга хариуцлагын тогтолцоог сайжруулахын тулд ажлын хариуцлага алдсан, ажил үүргээ хангалтгүй биелүүлсэн, ёс зүйн зөрчил гаргасан нийт 37 /давхардсан тоогоор/ ажилтанд сахилгын шийтгэл оногдуулснаас 13 ажилтан нь УАГ-ын, 24 ажилтан нь орон нутаг дахь ТАГ-ын ажилтнууд байна.

9.2. Мэргэшлийн тасралтгүй сургалт

Төрийн аудитын мэргэшлийн тасралтгүй сургалтын хөтөлбөрийн цогц стратегийн хүрээнд сургалт зохион байгуулах ажлын тухайд сургагч багш нарыг бэлтгэх зөвлөх үйлчилгээний ажлын даалгавар, төсвийг боловсруулж орчуулан Дэлхийн банкинд хүргүүлсэн. Сургалтын хүрээнд сургагч багш бэлтгэх зөвлөх үйлчилгээний компанийг сонгон шалгаруулж, төсөв, сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулан холбогдох зөвшөөрлийг Дэлхийн банкнаас авч, сургалтуудыг амжилттай зохион байгууллаа. Тухайлбал:

- ТАБ-ын 2017 оны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөний дагуу ТАБ-ын сургагч багш бэлтгэх 40 цагийн сургалтын төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, Монголын Рояль Академитай хамтран 5 хоногийн сургалтыг аймаг, нийслэл, төрөлжсөн аудитын газруудаас шалгуур хангасан 36 аудиторыг хамруулан үр дүнтэй зохион байгуулж ТАБ-ын 36 сургагч багш бэлтгэлээ. Сургалтын зардлын 10.3 сая төгрөгийг Дэлхийн банкны Үндэсний аудитын газрын чадавхийг бэхжүүлэх төслөөс санхүүжүүлсэн байна.

- Төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх, тэдний ур чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор санхүүгийн болон гүйцэтгэл, нийцлийн аудит гэсэн ангиллаар аудитын стандарт, төлөвлөлт гүйцэтгэлийн арга зүйг хөгжүүлэх, шинээр болон шинэчлэгдэн батлагдсан хууль, дүрэм, журмын талаар мэдлэг, мэдээллээр хангах зорилготой бүсчилсэн сургалтыг 5 бүсэд зохион байгуулж 334 ажилтныг 120 цагийн сургалтад хамруулсан байна. Бүсчилсэн сургалтын нийт зардалд 98,2 сая төгрөгийг Дэлхийн банкны төслөөс санхүүжүүлсэн байна.
- ҮАГ-ын ажилтнуудыг мэргэшүүлэх сургалтын хүрээнд “Судалгааны арга зүй, процессын шинжилгээний арга зүй” сэдвээр ГАГ, САГ-ын бүх аудиторуудыг хамруулсан 4 цагийн сургалтыг Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Удирдлагын академитай хамтран зохион байгуулсан нь оролцогчдод шинэ мэдлэг, мэдээлэл өгсөн сургалт болов.
- ХАК-ийн аудиторуудын арга зүйг сайжруулах, “Санхүүгийн тайланд аудит хийх аудитын хуулийн этгээдийг сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх, гүйцэтгэсэн ажлын чанарыг хянах журам” болон шинээр гарсан хууль тогтоомж, санхүүгийн тайланд аудит хийхэд анхаарах асуудлаар сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулж 16 цагийн сургалтыг хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулж, хувийн аудитын компанийн 140 хүнийг хамруулан сургалтыг амжилттай зохион байгуулсан.
- 2017 оны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөнд ҮАГ-ын ажилтнуудыг богино хугацааны түргэвчилсэн сургалтанд хамруулахаар тусгагдсаны дагуу Үндэсний статистикийн хорооны боловсруулсан “Тоон мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх гарын авлага”-д тулгуурлан 2017 оны 9 дүгээр сарын 17-ны өдөр ҮАГ-ын болон нийслэл дэх ТАГ-ын бүх ажилтнуудыг хамруулан 8 цагийн сургалт зохион байгууллаа.

Түүнчлэн мэргэшлийн дагуу үйл ажиллагаа явуулж байгаа сургалт судалгааны байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар судалгаа явуулж байгаа бөгөөд тус үйл ажиллагааны хүрээнд Гаалийн сургалтын төвийн үйл ажиллагаатай танилцсан. Мөн МУИС-тай хамтран ажиллах талаар санамж бичигт гарын үсэг зурах бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна.

Сургалтын цахим орчинг бий болгох ажлын хүрээнд аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудын онлайн хурал, сургалтад ашиглаж буй зөөврийн компьютерийн техникийн хүчин чадал нь орчин үеийн програм хангамжийг ажиллуулах боломжгүй, веб камерын дүрс нь чанарын шаардлага хангахгүй, зориулалтын хурлын микрофон болон дуугаралтын техник тоног төхөөрөмж байхгүйгээс онлайн хурал, сургалт үр дүнгүй болох, нэгдсэн сүлжээг бүрэн хэмжээнд ашиглаж чадахгүй байх зэрэг хүндрэлийг шийдвэрлэх зорилгоор цахим сургалтын орчин бий болгох тоног төхөөрөмжүүдийг худалдан авах тендерийн баримт бичгийг боловсруулж Дэлхийн банкны тусламжтайгаар холбогдох тоног төхөөрөмжүүдийг худалдан авлаа.

Цахим сургалтын орчинг бий болгосноор сургалт зохион байгуулах цаг хугацаа, төсөв хөрөнгийг хэмнэхээс гадна ҮАГ болон аймаг, нийслэл дэх ТАГ-ын ажилтнуудад цахимаар сургалт зохион байгуулж, мэдээлэл солилцох боломжтой болж байна.

9.3. Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаа

ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ГИШҮҮНЧЛЭЛ

	<p>Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын байгууллага (INTOSAI) – 1996</p>
	<p>ИНТОСАИ-н Байгаль орчны аудитын Ажлын хэсэг (WGEA) – 2004</p>
	<p>ИНТОСАИ-н Олборлох аж үйлдвэрийн аудитын ажлын хэсэг – 2015</p>
	<p>Аудитын дээд байгууллагуудын Азийн байгууллага (ASOSAI) – 1997 АСОСАИ-н Аудитын хорооны гишүүн (ASOSAI Audit Committee Member) – 2006, 2009</p>

ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА ТОГТООСОН БАЙГУУЛЛАГУУД

	<p>ОХУ-ын Тооцооны танхим (1998, 2003, 2013)</p>
	<p>Энэтхэгийн Ерөнхий хянан шалгагч бөгөөд аудиторын ажлын алба (1999)</p>
	<p>БНХАУ-ын Үндэсний аудитын газар (2000, 2010, 2015)</p>
	<p>Кувейтийн Төрийн аудитын газар (2001)</p>
	<p>ИБУИНВУ-ын Үндэсний аудитын газар (2003, 2006)</p>
	<p>Болгарын Тооцооны танхим (2003)</p>
	<p>Туркийн Аудитын шүүх (2004)</p>
	<p>Польшийн Хяналтын дээд танхим (2004)</p>
	<p>Вьетнамын Төрийн аудитын газар (2006)</p>
	<p>Норвегийн Ерөнхий аудиторын алба (2007)</p>
	<p>Тайландын Төрийн аудитын газар (2007)</p>
	<p>Унгарын Төрийн аудитын газар (2008)</p>
	<p>ОХУ-ын Бүгд найрамдах Буриад улсын Тооцооны танхим (2011)</p>

Монгол Улсын Ерөнхий аудитор Туркийн Үндсэн хуулийн цэцийн зочид төлөөлөгчид, Санхүүгийн аудитын газарт түншийн үнэлгээ хийхээр ирсэн ИБУИНВУ-ын төлөөлөгчдийг тус тус хүлээн авч уулзав.

Аи Ди Аи-аас чанарын баталгаажуулалтын чиглэлээр сургалтын хэрэглэгдэхүүн бэлтгэх олон улсын сургагч багш нарыг Монгол Улсад хүлээн авч ҮАГ-ын удирдлагууд уулзаж санал, бодлоо солилцов.

Монгол Улсын Их хурлын гишүүн, БСШУС-ын сайд Ц.Цогзолмаа, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогч С.Оюунбилэг нар Бүгд Найрамдах Солонгос улсын Хяналт шалгалт, аудитын Зөвлөлд 2017 оны 12 дугаар сарын 8-ны өдөр айлчилж, Зөвлөлийн гишүүн, төлөөлөгч Чүнг Кил Ён болон бусад албаны хүмүүстэй уулзалт хийлээ. Тус уулзалтаар ажилтан албан хаагчдыг аудитын сургалт, семинар, тэтгэлэгт хөтөлбөрт харилцан солилцож хамруулах, мэдээлэл технологийн болон аудитын үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоо, хоёр орны аудитын байгууллагын туршлага солилцох зэрэг чиглэлээр хамтран ажиллах талаар санал солилцлоо.

2017 онд ТАБ-ын гадаад харилцааг өргөжүүлэн хөгжүүлэх, олон улсын байгууллагуудтай харилцаа холбоо тогтоох, ажилтнуудын мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх талаар дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн ажилласан байна. Үүнд:

ДБ, АХБ-аас Филиппин улсын нийслэл Манила хотноо 2017 оны 2 дугаар сарын 8-наас 3 дугаар сарын 2-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан “Төрийн санхүүгийн удирдлагын тогтолцооны үнэлгээ хийх аргачлал” сэдэвт форумд Гүйцэтгэлийн аудитын газрын захирал М.Давааням оролцлоо.

Норвегийн Вант Улсын Осло хотод зохиогдсон Улсын өрийн аудитын Зээлдүүлэх болон зээлдэх тогтолцоо сэдэвт хөтөлбөрийн төгсгөлийн шатны семинарт СУГ-ын менежер Х.Баярмаа, ГАГ-ын ахлах аудитор Б.Болормаа нар оролцлоо. Тус семинар Норвеги Улсын нийслэл Осло хотноо 2017 оны 3 дугаар сарын 30-31-ний өдрүүдэд зохион байгуулагдсан бөгөөд Аи Ди Аи, АСОСАИ-н гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн загварын дагуу аудитын тайлангийн төслийг боловсруулж, зарим улсын АДБ-ын аудитын багийн тайлангийн төсөлд санал, зөвлөмж өгөв.

АСОСАИ-аас Кувейт улсад зохион байгуулсан “Аудитын үйл ажиллагааг шинэчлэн бэхжүүлэх-Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтэд бэлэн байдлын аудит хийх” сэдэвт уулзалт, семинарт СУГ-ын захирал Д.Энхболд 2017 оны 12 дугаар 10-14-ний өдрүүдэд оролцож бусад орны АДБ-аас ирсэн төлөөлөгчидтэй санал солилцож, туршлага хуваалцан “Хараат бус аудитын хуулийн этгээдийн хамтын ажиллагаа” сэдвээр илтгэл тавьж хэлэлцүүлсэн байна.

Аи Ди Аи, АСОСАИ-аас “Гамшгийн удирдлагын аудит”-аар хэрэгжүүлж буй хөтөлбөрийн төгсгөлийн үе шат болох чанарын баталгаажуулалтын уулзалт Филиппин улсын Манила хотноо 2017 оны 11 дүгээр сарын 19-20-ны өдрүүдэд болсон бөгөөд СУГ-ын ахлах шинжээч П.Цэнгүүн тус уулзалтад оролцсон.

Аи Ди Аи-аас 3-р хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулж буй сургалтуудын нэг болох “Чанарын баталгаажуулалт” сэдэвт сургалт Гүрж улсын Тбилис хотноо 2017 оны 11 дүгээр сарын 6-10-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан байна. Тус сургалт, уулзалтад СУГ-ын аудитын менежер Х.Баярмаа, ахлах шинжээч П.Цэнгүүн, САГ-ын аудитор Б.Ариунжаргал нар оролцож санхүүгийн, гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын тайланд чанарын баталгаажуулалтын хяналт хийж, туршлага солилцов.

Үндэсний аудитын газрын Тамгын газрын дарга Ц.Ганболдоор ахлуулсан 10 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг 2017 оны 10 дугаар сарын 08-наас 10 дугаар сарын 12-ны өдрүүдэд Кувейт Улсын Төрийн аудитын товчооноос зохион байгуулсан “Санхүүгийн болон гүйцэтгэлийн аудит, мэдээллийн технологийн аудитын арга зүйн сургалт”-д хамрагдлаа. Энэхүү сургалтын зорилго нь Монгол Улсын ТАБ-ыг гадаад улс оронд сурталчилж, олон улсын туршлагыг өөрийн оронд нэвтрүүлэхэд оршиж байв.

АСОСАИ-н санхүүжилтгүй Малайз улсын Куала-Лумпур хотноо 2017 оны 7 дугаар сарын 10-21-ний өдрүүдэд гүйцэтгэлийн аудитын чиглэлээр зохион байгуулагдсан сургалтад ГАГ-ын ахлах аудитор Б.Хишигтогтох оролцов.

Аи Ди Аи-аас хэрэгжүүлж буй “Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын хэрэгжилтийн бэлэн байдалд хийх гүйцэтгэлийн аудит” хөтөлбөрт Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын зөвлөх А.Энхбат, ГАГ-ын аудитор М.Гүнжмаа, Нийцлийн аудитын газрын аудитор А.Ариунзаяа нар оролцож байгаа бөгөөд хөтөлбөрийн эхний уулзалт болох төлөвлөлтийн үе шатны уулзалт Бүгд Найрамдах Энэтхэг Ард Улсын Жайпур хотод 2017 оны 12 дугаар сарын 4-8-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан ба ГАГ-ын аудитор М.Гүнжмаа оролцсон.

9.4. Мэдээллийн технологийн үйл ажиллагаа

ТАБ-ын нэгдсэн дотоод сүлжээний орчинд ажиллах Lync 2013 мессенжер програм болон орон нутаг дахь ТАГ-ууд sharepoint 2013-г ашиглан мөн бусад байгууллагатай @audit.gov.mn албаны цахим хаягаар мэдээлэл солилцох тасралтгүй үйл ажиллагааг ханган ажиллаж байна.

Дотоод оффисын автоматжуулсан системд шинээр файл сервер үүсгэн хэрэгцээт програмын сан болон компьютерийн хэрэглээний гарын авлага, видео сургалтын хичээлүүдийг боловсруулж байршуулах ажлыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын удирдлагын системийн Ажлын даалгаврыг боловсруулж гүйцэтгэлийн аудитын газрын үйл ажиллагаанд ашиглагдах веб суурьтай програмыг шинээр хийж туршилтын тестүүдийг хийж дуусган <http://119.40.98.165/> -д байршуулав.

Дотоод мэдээллийн сан, цахим хуудас, файл серверийн систем ажиллаж буй сервер компьютеруудыг виртуал серверийн технологид шилжүүлсэн. Шилжүүлэлт хийснээр нөөцлөлт, хадгалалт, аюулгүй байдал болон үр ашигтай ажиллагаа нэмэгдэж байна.

9.5. Мэдээллийн ил тод байдал, мэдээлэл түгээх

2017 онд ТАБ-ын үйл ажиллагаатай холбоотой 104 мэдээг бэлтгэж цахим хуудсанд оруулж, байгууллагын үйл ажиллагааг олон нийтэд ил тод сурталчлан ажиллалаа.

Байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой 121 зар мэдээллийг дотоод сүлжээнд байршуулж, баталгаажуулан LYNK-програмаар дамжуулан аймаг, нийслэл дэх ТАГ-уудад зар мэдээлэл үзэх холбоос болон мэдээлэл тавьсан эсэхийг мэдэгдэж, шаардлагатай бол утсаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл өгч ажиллаж байна.

ТАБ-ын гүйцэтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын 154, гүйцэтгэлийн аудитын 9, нийцлийн аудитын 8 нийт 171 аудитын тайланг байгууллагын цахим хуудсанд байршуулж, аудитын тайланг олон нийтэд ил тод болгов.

“Өдрийн сонин” болон “Парламент телевиз”-тэй хамтран ажиллах 1 жилийн гэрээ байгуулж аудитын товч тайлан, сонгон шалгаруулалттай холбоотой мэдээллийг нийтлүүлэх ажлыг зохион байгуулав.

ТАБ-ын үйл ажиллагааг сурталчлах зорилгоор өдөр тутмын “Өдрийн сонин”, “Зууны мэдээ” сонинуудад Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын ярилцлагыг сонины нүүр хэмжээгээр бэлтгэн гаргалаа.

Нийт 15 телевиз, өдөр тутмын 4 сонин, мэдээллийн 5 цахим сайтаар дамжуулан олон нийтийг ил тод мэдээллээр ханган ажиллаж байна.

ТАБ-ын үйл ажиллагаатай холбоотой болон бусад асуудлаар нийт 1848 мэдээлэл, хүсэлт, өргөдөл хүлээн авсны 1839 буюу 99.5 хувийг хугацаанд нь шийдвэрлэсэн ба 9 нь хугацаа болоогүй байна.

ҮАГ болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт хандаж ирүүлсэн өргөдөл, санал, хүсэлтийг бүртгэж, хуульд заасан хугацаанд шийдвэрлэлтийг ханган ажиллаж байна. 2017 онд аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой 2, хүний нөөцийн үйл ажиллагаатай холбоотой 8, бусад чиглэлээр 166 нийт 192 өргөдөл ирүүлсний 186 буюу 96.9 хувийг хугацаанд нь шийдвэрлэж, 6 нь хэрэгжилтийн шатандаа байна.

9.6. Архив, албан хэрэг хөтлөлт

ТАБ-ын хүний нөөцийн талаар 378, байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой 232, нийт 610 тушаалыг хууль эрх зүйд нийцүүлэн гаргасан байна.

Төрийн албаны зөвлөлийн 2012 оны 34 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Төрийн албан хаагчийн хувийн хэрэг хөтлөх журам”-ын дагуу ҮАГ-ын нийт ажилтнуудын хувийн хэргийн баяжилт болон шинэчлэлтийг бүрэн хийж нийт 107 ажилтны хувийн хэргийн бүрдлийг 12 төрлөөр, зохион байгуулалтын нэгж тус бүрээр материалыг ангилан бүрдүүлсэн.

цаглабарт хугацаанд гаргаж, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд УИХ-ын даргын томилсон “Улаанбаатар аудит корпораци” ХХК-аар аудит хийлгэж “Зөрчилгүй” дүгнэлт авч УИХ-ын Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлээ.

Монгол Улсын 2017 оны төсвийн тухай хуулиар Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны төсвийн багц 9,366.5 сая төгрөгөөр батлагдаж урьдчилсан байдлаар 9,223.9 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй гарч байна.

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч болон шууд захирагчдын санхүүгийн тайлан, мэдээг шилэн дансны тухай хуулийн дагуу хугацаанд нь цахим хуудсанд оруулан, мэдээг СЯ-д хүргүүлэн ажиллав.

Дэлхийн банкны буцалтгүй тусламжийн хүрээнд хэрэгжиж буй “Аудитын чадавхи бэхжүүлэх төсөл”-ийн төсвийн гүйцэтгэлийн дүн ТЕЗ-ийн сар, улирлын мэдээнд тусгагдаагүй байсныг нэгтгэдэг болов.

Төсвийн Ерөнхийлөн Захирагчийн төсвийн 2016 оны санхүүгийн тайлангаар толилуулсан үндсэн хөрөнгийн болон ашиглалтын хугацаа дууссан өмч хөрөнгө, цаашид ашиглагдах боломжгүй үндсэн хөрөнгийн судалгааг хийж, ТАБ-ын харьяа төрийн өмч бүхий 15 газрын 190 нэр төрлийн 139.9 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг актлах саналыг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт хүргүүлж шийдвэрлэлээ.

ЦААШДЫН ЗОРИЛТ

11

Аливаа аудитыг гүйцэтгэхдээ ялангуяа гүйцэтгэлийн болоод нийцлийн аудитыг гүйцэтгэхдээ төрөөс иргэдэд үзүүлж байгаа ажил үйлчилгээг хэрхэн ойртуулах, шат дамжлага, хүнд суртлыг яаж багасгах, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг хэрхэн сайжруулахад аудитын үйл ажиллагааг түлхүү чиглүүлдэг байх шаардлага бидний өмнө тулгарч байна.

Шинэчлэн боловсруулагдаж байгаа олон улсын стандарт, төрийн аудитын байгууллагаас баримталж байгаа бодлого, хэрэгцээ шаардлагатай уялдуулан “Аудитын үр өгөөжийг төлөвлөх, бүртгэх, тайлагнах, хянах, мэдээлэх журам”, “Аудитын чанарын хяналтын журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын чанарын баталгаажуулалтын журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны тайлан болон статистик мэдээг боловсруулж тайлагнах журам”, “Төрөлжсөн болон аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын үйл ажиллагааг үнэлж дүгнэх журам”-ыг 2018 онд шинэчлэн боловсруулна.

Түүнчлэн аудитын санхүүгийн үр өгөөжийг төлөвлөх, бүртгэх, тайлагнах үйл ажиллагааг системийн хэмжээнд нэгэн жигд болгож зөв гольдрилд нь оруулах шаардлагатай байна.

Тавигдаж байгаа дээрх шинэ шаардлагуудтай уялдуулан 2018 онд ТАБ-ын хэмжээнд “Аудитын чанар, үр өгөөжийг дээшлүүлэх” зорилт дэвшүүлэн ажиллаж байна. 2017 онд дэвшүүлэн тавьсан зорилтуудын хэрэгжилтийг 2018 онд үргэлжлүүлэн хангах нь аудитын чанар, үр өгөөжийг дээшлүүлэхэд чухал ач холбогдолтой байх болно.

Төрийн аудитын байгууллагын 2003-2017 оны ажлын үр дүнгийн зарим үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Х/н	ОН	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	ДҮН
Санхүүгийн тайлангийн аудит	тоо	380	985	2,410	2,685	3,176	2852	2649	3172	3145	3771	4099	4543	4093	3297	3179	44436	
Гүйцэтгэлийн аудит	тоо	692	597	553	563	550	509	425	522	358	307	311	248	214	196	210	6255	
Нийслэлийн аудит	тоо	1072	1582	2963	3248	3726	3361	3074	3694	3543	4234	4606	4978	4464	3712	3556	51813	
Аудитын дүн	тоо	512	432	875	843	824	1135	1358	1843	1827	2032	2638	2355	2035	1475	1249	21433	
Акт	тэрбум. төг	8.4	15.6	1.0	3.3	2.8	4.4	5	30.5	31.1	70.5	35.1	18.6	22.9	10.9	22.4	282.5	
Билсэн	төг	4.5	2.4	17.0	2.0	5.0	3.7	4.4	24.8	24.4	23.9	23.1	13.7	20.2	5.1	11.0	185.2	
Албан шаарллага	тоо	307	223	514	426	571	794	963	1137	1040	1760	2223	2428	3195	2981	2152	20,714	
Билсэн	тэрбум. төг	6.4	4.0	4.7	31.8	12.0	230.9	129.7	2,403.5	395.7	1,253.7	1,088.3	2,457.0	5,548.3	1,173.6	2,537.9	17,277.5	
Нийт төлбөр, зөрчлийн дүн	тэрбум. төг	4.2	2.7	6.6	9.2	30.6	218.6	137.6	383.3	358.0	650.1	746.4	2,274.4	2,838.6	837.5	1,796.6	10,294.4	
Зөвлөмж	төг	14.8	19.6	5.7	35.1	14.8	235.4	134.7	2,434.0	426.8	1,324.2	1,123.4	2,475.6	5,571.2	1,184.5	2,560.3	17,560.1	
Төсөвт оруулсан мөнгө	төг	8.7	5.1	23.6	11.2	35.6	222.3	142.0	408.1	382.4	674.0	769.5	2,288.1	2,858.8	842.6	1,807.6	10,479.6	
Үр өгөөж	тоо	2,344	1,934	2,384	2,521	2,480	9115	7873	8594	8331	8089	8188	10101	9656	7855	7694	97,159	
Төсвийн орлого нэмэх санал	тэрбум. төг	1,775	1,441	1,947	1,985	1,903	8823	7377	8099	7124	6208	7085	8747	8166	5685	5963	82,328	
Үүнээс: хэрэгжсэн	төг	3.8	2.3	4.9	1.3	2.5	4.1	7.4	18.3	59.6	32.5	24.8	14.0	30.0	7.6	13.0	226.1	
Үр ашиг дээшлүүлэх	тэрбум. төг	2.7	3.4	1.2	1.6	6.5	21.7	34.3	103.7	148.8	255.4	392.5	812.4	540.9	633.7	229.4	3,188.2	
Үүнээс: хэрэгжсэн	төг	11.2	53.7	33.6	104.5	133.9	34.2	23.2	44.8	45.2	46.5	45.4	19.0	28.9	205.0	54.2	883.3	
Үр ашиг дээшлүүлэх	төг	2.6	17.0	26.0	35.8	92.3	33.9	19.0	38.1	10.7	34.1	28.4	13.8	17.6	24.1	22.5	415.9	
Үүнээс: хэрэгжсэн	төг	9.4	12.1	32.2	14.0	81.9	159.0	30.0	9.0	34.0	76.3	113.3	550.7	645.4	435.9	32.5	2,235.7	
Үүнээс: хэрэгжсэн	төг	1.7	4.2	13.4	1.0	70.6	33.2	24.2	0.9	2.4	4.3	75.1	540.7	205.6	95.0	11.6	1,083.9	

Тайлбар: 2003-2007 зөвлөмж гүйцэтгэлийн аудитаар: Гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын тоо /давахардсан тоогоор/

**ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН
2017 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХИЙСЭН
СИСТЕМЧИЛСЭН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН**

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2018 оны А/21 дүгээр тушаалаар байгуулагдсан Ажлын хэсэг Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын Байнгын хорооны 2013 оны 5 дугаар тогтоолоор баталсан “*Байгууллагын үйл ажиллагаанд системчилсэн үнэлгээ хийх аргачлал*”-ын дагуу төрийн аудитын байгууллагын чиг үүргийн хэрэгжилт, хүний нөөцийн хэрэгцээ, төсвийн зарцуулалтад системчилсэн үнэлгээ хийж дүгнэлт гаргалаа.

Үнэлгээ хийхдээ Төрийн аудитын байгууллагын 2017 оны үйл ажиллагааны тайлан болон бусад холбогдох баримт материалыг судлах, дүн шинжилгээ хийх зэрэг системчилсэн үнэлгээний арга зүйг ашигласан болно.

БАЙГУУЛЛАГЫН ХЭРЭГЖИЛТЭД ХИЙСЭН ҮНЭЛГЭЭ

2

Төрийн аудитын байгууллага нь Төрийн аудитын тухай хуулиар тодорхойлсон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн болон Үндэсний аудитын газар, орон нутаг дахь салбар байгууллагын бүрэн эрхэд хамаарах чиг үүргийн 36 заалтыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллажээ. 2017 онд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасны дагуу нийт 3179 санхүүгийн, 210 гүйцэтгэлийн, 167 нийцлийн аудит хийж гүйцэтгэсэн байна. Үндэсний аудитын газрын 2017 оны аудитын болон ажил үйлчилгээний төлөвлөгөөнд 46 хөтөлбөр, арга хэмжээ, 21 аудитын сэдэв батлагдсаны 52.4 хувийг бүрэн гүйцэтгэн тайлагнасан байна.

ҮАГ-ын 2017 онд хийх аудитын төлөвлөгөөгөөр гүйцэтгэлийн аудитын нийт 13 сэдэв батлагдсанаас 6 аудитыг тайлант хугацаанд дуусгаж баталгаажуулсан нь 46.2 хувь болж байна. Бусад 7 аудит нь тайлагналын шатанд буюу 2018 оны эхний улиралд багтаан дуусгахаар ажиллаж байна. Төлөвлөгөөт хугацаандаа дуусаагүй он дамжин хийгдэж байгаа гүйцэтгэлийн аудитыг дурдвал:

1. Концессийн тухай хуулиар төрийн өмчийн концессийн зүйлийн жагсаалтад батлагдсан арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүн
2. Стратегийн орд эзэмшигчдийн Засгийн газрын өмнө хүлээсэн үүргийн хэрэгжилт, үр дүн
3. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын буцаан олголтын хэрэгжилт, үр дүн
4. Хууль сахиулах байгууллагууд чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ өөрийн нөөцийг хэрхэн арвиг хямгач, үр ашигтай зарцуулж байгаа байдал
5. Татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн бодлого, түүний хэрэгжилт, үр дүн
6. “ТОСК” Төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын үйл ажиллагаа
7. Эрдэнэт үйлдвэр ХХК-ийн үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хийгдэж буй аудитыг байна.

Эдгээр аудитыг хугацаа хоцорч байгаа үндсэн шалтгаан нь аудитын зорилт болон хамрах хүрээ төлөвлөлтийн явцад өргөжсөн, хяналтын шатанд шалгах асуудал нэмэгдсэн, нэмэлт горим хэрэгжүүлсэн, холбоотой талууд болон шалгагдагч байгууллагаас тодруулга, тайлбар авах болсонтой холбоотой байна.

Дээрх төлөвлөгөөт аудитыг гадна ҮАГ-ын Гүйцэтгэлийн аудитын газар нь Монгол Улсын Их Хурлын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын дагуу концессын “*барих-шилжүүлэх*” төрлөөр хэрэгжиж байгаа төслүүдэд дүгнэлт гаргах аудитыг хийж гүйцэтгэв.

Энэхүү аудитын ажилд гадны шинжээч мэргэжилтнийг оролцуулж ажилласан нь онцлог байсны дээр I, II, III дахь үе шатны ажлын хүрээнд 19 төсөл, арга хэмжээнд дүгнэлт гаргахаас бүрэн дүгнэлт 12, урьдчилсан дүгнэлт 4, он дамжин гүйцэтгэх төсөл 3 байна.

Төрийн аудитын байгууллага 210 /давхардсан тоогоор/ гүйцэтгэлийн аудит хийж аудитад 4307 байгууллага, аж ахуйн нэгжийг хамруулж нийт 2,646.1 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлсэн бөгөөд үүний 95.5 хувь буюу 2,526.6 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг ҮАГ, 0.5 хувь буюу 119.5 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газар илрүүлжээ.

Нийцлийн аудитын чиглэлээр нийт 8 аудитын сэдэв батлагдсанаас 4 аудитыг төлөвлөгөөт хугацаанд дуусган тайланг баталгаажуулж 1 тайлагналын шатанд байна. Энэ нь хийх ёстой нийцлийн аудитын 62.5 хувийг бүрэн хийж дуусгасан буюу 3 аудитыг 2018 онд дуусгах төлөвлөгөөтэй ажиллаж байна.

Үүнд:

1. Газрын тосны өртөг нөхөгдөх зардалд баталгаажуулалт хийх
2. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуулийн зардлын гүйцэтгэл
3. Монгол банкны үйл ажиллагаанд хийх аудит байна.

Дээрх аудитуудын хугацаа хоцорсон шалтгааныг дурдвал:

- АМГТГ-ын тосны олборлолтын үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Петро Чайна Дачин Тамсаг” ХХК, “Доншен газрын тос” ХХК-иудын 2011-2013 оны хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхөх зардлыг эцэслэж баталгаажуулаагүйгээс аудит төлөвлөгөөт хугацаандаа эхэлж чадаагүй;
- Сонгуулийн ерөнхий хорооноос “МУ-ын Ерөнхийлөгчийн 2017 оны ээлжит сонгуулийн зарим гэрээт ажил болон холбогдох зардал гарч дуусаагүй тухай” албан бичиг ҮАГ-т ирүүлсэн;
- Ипотекийн зээл олголт өргөн цар хүрээг хамарсан, шалгагдагч байгууллагууд холбогдох мэдээ, материал, судалгаа гаргаж өгөхдөө хайнга хандсан, цуглуулсан баримтыг судалж хянах, дүгнэлт гаргахад цаг хугацаа хангалтгүй байсан зэрэгтэй холбоотойгоор аудитууд төлөвлөгдсөн хугацаандаа дуусч чадаагүй байна.

ТАБ-ын хэмжээнд гүйцэтгэсэн 167 /давхардсан тоогоор/ нийцлийн аудитаар 5494 байгууллага, аж ахуйн нэгжийг хамруулж нийт 721.5 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлсний 9.4 хувь буюу 67.8 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг ҮАГ, 90.6 хувь буюу 653.7 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газар илрүүлсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллага хуулиар тодорхойлогдсон чиг үүргийнхээ дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын болон улс, орон нутгийн төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн 3179 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 66.6 хувийг төрийн аудитын байгууллага, үлдсэн 33.4 хувийг хувийн хэвшлийн хараат бус аудитын компаниар гэрээгээр гүйцэтгүүлжээ. Харин ҮАГ-ын Санхүүгийн аудитын газар тайлант онд 316 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 32.6 хувь буюу 103 аудитыг өөрийн хүчээр, 67.4 хувь буюу 213 аудитыг хараат бус аудитын компаниар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж төлөвлөгөөт аудитуудыг хуулийн хугацаанд бүрэн хийж дуусгасан байна.

ТАБ-ын хэмжээнд санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 8,110.3 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлснээс 93.8 хувь буюу 7,611.4 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг ҮАГ, 6.2 хувь 498.9 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг орон нутаг дахь Төрийн аудитын газар илрүүлжээ.

Дээрх төлөвлөгөөт аудитуудаас гадна төлөвлөгөөт бус эрсдэлийн 8 аудитыг гүйцэтгэсэн байна. Эдгээрээс 2 эрсдэлийн аудит гүйцэтгэлийн аудитын, 6 эрсдэлийн аудит нийцлийн аудитын чиглэлээр хийгджээ.

ТАБ чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ Төрийн аудитын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомж, АОУС, НББОУС, журам, зааврыг мөрдлөг болгон ажиллаж нийт 13.0 тэрбум төгрөгийн орлогыг улсын төсөвт оруулж, аудитын үр өгөөж 1,831.6 тэрбум төгрөгт хүрч санхүүжилтийн нэг төгрөгт ногдох үр өгөөж 198.57 төгрөг болж өнгөрсөн оныхоос 2.9 дахин нэмэгдсэн байна. Төрийн аудитын байгууллага 2017 онд системийн хэмжээгээр гүйцэтгэлийн болон нийцлийн 8 аудитыг нэгдсэн удирдамжийн хүрээнд хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд 1.5 тэрбум төгрөгийн орлогыг улс, орон нутгийн төсөвт оруулжээ.

Төрийн аудитын байгууллагын 2017 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилт 71.8 хувийн бүрэн гүйцэтгэлтэй байна.

Үндэсний аудитын газрын 2017 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд нийт 46 ажил, үйлчилгээ төлөвлөж хэрэгжүүлснээс 33 ажил, үйлчилгээ бүрэн хэрэгжсэн, 10 ажил, үйлчилгээ хэрэгжилтийн

шатанд, 3 ажил үйлчилгээ биелэгдээгүй байна. Өөрөөр хэлбэл нийт төлөвлөсөн ажил, үйлчилгээний 71.8 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 21.7 хувь нь хэрэгжих шатандаа, 6.5 хувь нь хэрэгжээгүй байна.

Биелэгдээгүй ажил, үйлчилгээ:

1. Төрийн аудитын байгууллагын 2018-2023 онд хэрэгжүүлэх стратеги төлөвлөгөө боловсруулах,
2. Төрийн аудитын байгууллагын хэмжээнд “Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах журам”-ыг шинэчлэн боловсруулах,
3. Төрийн аудитын нэгдсэн сүлжээнд суурилан суурин утасны нэгдсэн дугаарлалт, цахилгаан холбооны зардлыг бууруулах зорилгоор хуучин технологиос шинэ үеийн технологид шилжих ТЭЗҮ-г судалж, төсөл боловсруулах ажил хэрэгжээгүй байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/98 дугаар тушаалаар “Үндэсний аудитын газрын 2013-2018 онд хэрэгжүүлэх стратеги төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг үнэлэх, Төрийн аудитын байгууллагын 2019-2023 онд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөний төсөл боловсруулах” ажлын хэсэг байгуулагдаж, гүйцэтгэлийг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажилласан байна.

2013-2018 онд хэрэгжүүлэх стратеги төлөвлөгөө нь 2018 онд үргэлжлэн хэрэгжихээр байгаа тул хэрэгжилтийн явцыг үнэлэн шинээр боловсруулах стратеги төлөвлөгөөг 2019 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусган ажиллах нь зүйтэй гэж Ажлын хэсэг дүгнэсэн учраас энэ ажлыг Төрийн аудитын талаар баримтлах бодлогын баримт бичиг, Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдах хүртэл хойшлуулах шийдвэрийг Удирдлагын зөвлөлийн хурлаас гаргасан байна.

Хэрэгжилтийн шатандаа явж байгаа арга, хэмжээнүүд:

- Төрийн аудитын талаар баримтлах бодлогын баримт бичиг боловсруулах ажил
- Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах ажил
- ТАБ-ын мэдээллийн технологийн бодлогын баримт бичиг боловсруулах ажил
- ТАБ-ын ажиллагсдын цалингийн сүлжээ тогтоож батлуулах ажил
- ТАБ-ын ажилтнуудаас авах түвшин тогтоох болон бусад шалгалтын материал, тест боловсруулах ажил
- Аудитын үйл ажиллагаанд судалгааны болон мэдээлэл боловсруулалтын програм хангамжийг нэвтрүүлэх ажил хэрэгжилтийн шатандаа байна.

Төрийн аудитын байгууллагын 2017 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан хэрэгжих шатандаа явж буй 2 арга хэмжээний хэрэгжилтийг нарийвчлан үнэллээ. Үүнд:

1. Шинээр боловсруулж батлуулах стандарт, дүрэм, журам, заавар
2. Төрийн аудитын стандарт болон бусад стандарт, шилдэг туршлагад үндэслэн төрийн аудитын бодлого, арга зүй, журам, зааврыг боловсронгуй болгох

“Шинээр боловсруулж батлуулах стандарт, дүрэм, журам, заавар” гэсэн арга хэмжээний хүрээнд 1 стандарт, 5 журам, 3 заавар боловсруулж батлуулахаар төлөвлөжээ. Эдгээрээс 1 журам батлагдан мөрдөгдөж, 4 журам, 3 заавар хэрэгжих шатанд, төрийн аудитын стандарт боловсруулах, шинэчлэх, боловсронгуй болгох ажил биелэгдээгүй байна.

“Төрийн аудитын стандарт болон бусад стандарт, шилдэг туршлагад үндэслэн төрийн аудитын бодлого, арга зүй, журам, зааврыг боловсронгуй болгох” гэсэн арга хэмжээний хүрээнд хийгдэхээр төлөвлөсөн 4 журам, 1 арга хэмжээнээс “Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудаас авах мэргэшлийн шалгалтын журам”-ыг шинэчилж боловсруулах ажил хийгдээгүй, бусад 3 журам батлагдан мөрдөгдөж, 1 арга хэмжээ бүрэн хэрэгжсэн байна.

2013-2018 онд хэрэгжүүлэх “Стратегийн төлөвлөгөө”-ний хэрэгжилт 56.8 хувьтай байна.

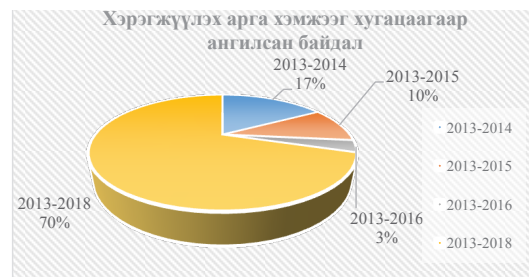
Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын байгууллага /ИНТОСАИ/-н Хөгжлийн санаачлага /Аи Ди Аи/ болон Аудитын дээд байгууллагуудын Азийн байгууллага /АСОСАИ/-аас хамтран хэрэгжүүлсэн “Стратегийн төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэх” хөтөлбөрийн хүрээнд Төрийн аудитын дээд байгууллагын 2013-2018 онд хэрэгжүүлэх Стратегийн төлөвлөгөөг боловсруулж, уг төлөвлөгөөг 2014 онд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар шинэчлэн баталжээ. Дээрх 2013-2018 онд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг үнэлэх, Төрийн аудитын байгууллагын 2018-2023 онд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөнд дараах 7 зорилгын хүрээнд 20 зорилт, эдгээр зорилтыг хэрэгжүүлэх 30 төсөл, арга хэмжээ, 34 гүйцэтгэлийн хэмжүүрийг тодорхойлж, 27.3 тэрбум зарцуулахаар төлөвлөжээ. Үүнд:

1. Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдал ба хууль эрх зүйн орчныг төгөлдөржүүлэх;
2. Төрийн аудитын байгууллагын чиг үүргээ үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэх мэргэжлийн үр чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлэх;
3. Төрийн аудитын байгууллагад мөрдөгдөж буй аудитын арга зүй ба стандартыг шинэчлэн боловсруулж, олон улсын шилдэг туршлага, арга зүйд нийцүүлэн улам боловсронгуй болгох;
4. Стратегийн оновчтой, үр нөлөөтэй удирдлага, төлөвлөлтийн тогтолцоог бүрдүүлэх;
5. Удирдлага, дэмжих үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах;
6. Харилцагч талуудтай ажиллах тогтолцооны үр нөлөөг сайжруулах;
7. Аудитын чанар, үр нөлөөг сайжруулахаар төлөвлөжээ.

Стратегийн төлөвлөгөөнд тусгасан зорилго, зорилтуудын хүрээнд хийхээр төлөвлөсөн 30 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хугацаагаар нь ангилан үзвэл дараах байдалтай байна. Үүнд:

Диаграмм 1

Хугацаа	Хийх ажлын тоо
2013-2014	5
2013-2015	3
2013-2016	1
2013-2018	21

Графикаас үзвэл хийх ажлын 70 хувийг 2013-2018 онд, 17 хувийг 2013-2014 онд, 10 хувийг 2013-2015 онд хийхээр төлөвлөсөн байна.

Стратегийн төлөвлөгөөг боловсруулахад төрийн аудитын байгууллагын давуу тал, сул тал, боломж, аюул заналыг тодорхойлох замаар SWOT шинжилгээ хийсэн бөгөөд судалгаагаар Үндэсний аудитын газрын буюу төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны давуу талын талаар 168, сул талын талаар 278, боломж, нөөц бололцооны талаар 150, аюул заналын талаар 120, бүгд 716 мэдээллийг ангилж, нэгтгэн дүгнэсэн байна. Стратегийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явц, гүйцэтгэлийг үнэлэх ажил 2015 онд урьдчилсан байдлаар хийгдсэн байна.

"Үндэсний аудитын газрын 2013-2018 онд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг товч тодорхойлж, зорилт тус бүрийг хувиар илэрхийлэхэд гүйцэтгэл 56,8 хувь болж байна. Гүйцэтгэлийн хувийг ирүүлсэн мэдээлэлд үндэслэн гаргасан бөгөөд стратегийн зорилго тус бүрээр хувийг багцлан гаргаж, нэгтгэсэн дүн гаргасан болно. Аудитын чанар, үр нөлөөг сайжруулахтай холбоотой стратегийн зорилго, зорилтын хэрэгжилтийг тооцож, үнэлэлт өгөхөд өнгөрсөн хугацаанд хийсэн түншийн үнэлгээний тайлан, дүгнэлтийг гол үндэслэл болголоо. Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн талаарх мэдээлэл цуглуулах явцад дараах хүндрэл бэрхшээл тохиолдож байсан нь нөхцөл байдлыг тогтоосон хугацаанд бодитой үнэлэхэд сөргөөр нөлөөлж байна. Үүнд:

- Стратегийн зорилго, зорилт, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хариуцсан нэгж, ажилтнууд тэдгээрийн талаарх ойлголт мэдээлэл хангалтгүй, нарийвчилсан хөтөлбөр төлөвлөгөө гаргаж, хэрэгжилтийг зохион байгуулаагүй;
- Хэрэгжилтийг илэрхийлэх мэдээ, мэдээллийг хариуцах ажилтан тодорхойгүй, ирүүлсэн мэдээ, тайлангийн чанар, баталгаажуулалт, бэлэн байдал хангалтгүй;
- Стратегийн зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ тодорхойгүй, тэдгээрийг төлөвлөгөөний дагуу зорилго, зорилт тус бүрийн гүйцэтгэлийг бүртгэж, баталгаажуулаагүй;
- Асуудал хариуцсан нэгж, ажилтнууд тогтвортой ажиллаагүй;
- Төрийн аудитын байгууллагын үндсэн болон үндсэн бус үйл ажиллагааны үр дүнг бодитойгоор, иж бүрэн илэрхийлэх статистик мэдээ, судалгаа хангалтгүй, байгаа статистик мэдээ нь үйл ажиллагааны үр дүнг иж бүрэн илэрхийлэх боломжгүй, тэдгээрийн үнэн зөв, найдвартай эсэх эргэлзээтэй байна.

Эдгээр хүндрэл бэрхшээл байсан хэдий ч шаардлагатай мэдээллийг боломжийн хэмжээнд цуглуулж, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг стратегийн зорилго, зорилт тус бүрээр тодорхойлов. Төрийн аудитын байгууллагын 2013-2018 оны стратегийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийг үнэлэх явцад цуглуулсан мэдээлэл, нөхцөл байдлыг үнэлэн дараах санал, дүгнэлт гаргаж байна. Үүнд:

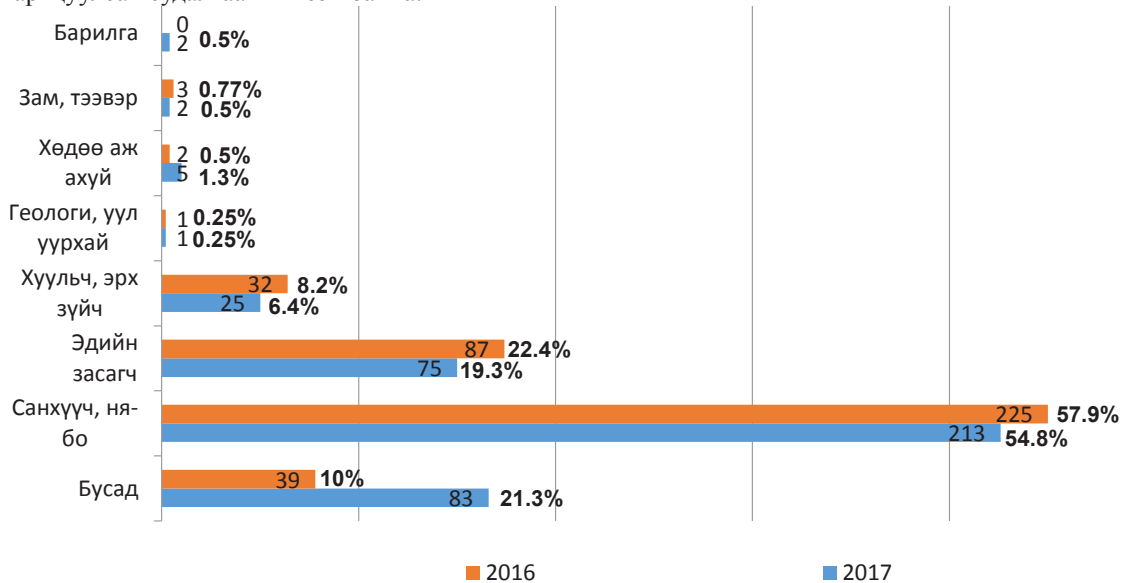
- Төрийн аудитын байгууллагын 2018-2023 онд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөг олон улсын жишиг, аргачлалд нийцүүлэн тодорхойлсон байна.
- Стратегийн зорилго, зорилтын гүйцэтгэлийн хэмжүүр, учирч болох эрсдэл, эрсдэлийн удирдлагыг сайжруулах замаар цаашид хэрэгжүүлэх боломжтой байна.
- Стратегийн зорилго, зорилт, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хариуцсан нэгж, ажилтан анхааралдаа авч, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжилтэд нь байнгын хяналт, удирдлагаар хангаж ажиллах шаардлагатай байна.
- Цаашид зорилго, зорилтын хэрэгжилт, үр дүнг хариуцсан нэгж ажилтан өөрсдийн зохион байгуулж, хэрэгжүүлсэн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнд тулгуурлан тооцож, тодорхойлдог байх нь оновчтой байна.

Үндэсний аудитын газраас төрийн хөндлөнгийн хяналтыг бэхжүүлэх, хараат бус байдлыг хангах эрх зүйн чадамжтай болох шаардлагын дагуу “Төрөөс аудитын талаар баримтлах бодлогын баримт бичиг”-ийн төслийг боловсруулах ажлын хэсэг байгуулан ажиллаж Улсын Их Хуралд өргөн барихад бэлэн болоод байна.

Энэхүү баримт бичиг нь Төрийн аудитын тухай хуулийг боловсронгуй болгох, шинэчлэн найруулж нэмэлт өөрчлөлт оруулах ажлын гол үндэслэл тулгуур бөгөөд хуульд оруулах нэмэлт өөрчлөлтийн төсөл эцэслэн гараад байна. Өөрөөр хэлбэл энэ нь зөвхөн Үндэсний аудитын газраар хязгаарлагдахгүй Төрийн аудитын байгууллагын буюу орон нутаг дахь төрийн аудитын салбар байгууллагын хэмжээнд хамаарах юм.

Төрийн аудитын байгууллага Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2017 оны 01 дүгээр тогтоолоор баталсан орон тооны дээд хязгаар болох 389 албан хаагч болон ажилтантайгаар үйл ажиллагаагаа эрхлэж ирсний 312 буюу 80.2 хувь нь аудитын үйл ажиллагааг гүйцэтгэж, 77 буюу 19.8 хувь нь удирдлага болон дэмжих үйлчилгээ үзүүлэх хэсгийг бүрдүүлж байна. Нийт ажилчдын 203 нь нягтлан бодогч мэргэжилтэй бол тэдний 194 нь мэргэшсэн нягтлан бодогч байна. Мөн 119 ажилтан хос мэргэжилтэй бол 53 нь багш, эмч, менежмент, программ хангамж, олон улсын харилцаа, төрийн удирдлага зэрэг мэргэжлийн хүмүүс байна. Төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийн үйл ажиллагаа болон албан хаагчдын мэргэжил, нас хүйс, албан тушаал, мэргэшсэн байдалд харьцуулсан судалгааг хийсэн байна.

Диаграмм 2

Нийт албан хаагчдын 54,8% нь Санхүүч, нягтлан бодогч мэргэжилтэй байгаа бол 19,3% нь Эдийн засагч мэргэжилтэй байна. Өмнөх онтой харьцуулахад Санхүү, эдийн засагч, нягтлан бодогч, хуульч, эрх зүйч мэргэжилтэй албан хаагчийн тоо цөөрсөн бол бусад мэргэжилтэй / багш, орчуулагч, бизнесийн удирдлага, менежмент, математикч, программ хангамж гэх мэт/ хүмүүсийн тоо нэмэгдсэн байна. Инженер мэргэшлийн албан хаагч 6-аас 10 болж нэмэгдсэн байна.

Албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах, ажиллах орчин нөхцөлийг бүрдүүлэхэд “Төрийн аудитын байгууллагын хөдөлмөрийн дотоод журам”, цалин хөлсийг нэмэгдүүлэхэд Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын “Төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдэл”, “Албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл”, “ мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэл”-ийн хэмжээг Улсын Их Хурлын тогтоолоор баталгаажууж, чадварлаг боловсон хүчин байршуулах, бэлтгэхэд “Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын дэргэдэх сонгон шалгаруулалтын комиссын ажиллах журам”, “Төрийн аудитын байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалд томилогдох ажилтныг сонгон шалгаруулах журам” зэрэг холбогдох дүрэм журмыг шинэчлэн болон шинээр боловсруулан ажилласан байна.

Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулах, нийгмийн баталгааг хангах чиглэлээр тодорхой арга хэмжээг судалгаанд суурьлан хэрэгжүүлэх орчин бүрдсэн байна.

2017 оны байдлаар Төрийн аудитын тухай хуулиар Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд болон дээрх хуулийн 5 дугаар зүйлд зааснаар аудитыг төрөл бүрээр нь хэрэгжүүлэх нөхцлийг бүрэлдүүлж төрийн аудитын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтэц, орон тоо, ажил албан тушаал, чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, ажлын байр /албан тушаал/-ны тодорхойлолт зэргийг шинэчлэн баталж, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хуульд нийцүүлэн ажилласан байна.

Дээрх ажлын хүрээнд Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагаанд хамаарах дүрэм, журам, зааврыг боловсронгуй болгохын зэрэгцээ Төрийн аудитын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын цалин хөлс урамшууллын тогтолцоог боловсронгуй болгох зорилгоор төрийн албаны тухай хууль тогтоомжийн хүрээнд өөрийн онцлогыг харгалзан төрийн алба хаасан хугацааны, албан ажлын онцгой нөхцөлийн, мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлүүдийг журамлаж, Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчид нэмэгдэл олгох тухай болон “Төрийн аудитын байгууллагын албан тушаалын цалингийн хэмжээг тогтоох тухай” Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулгыг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу Төрийн албаны зөвлөлөөс санал авч УИХ-ын Төсвийн байнгын хороогоор хэлэлцүүлж батлуулсан.

Төрийн аудитын явцад илэрсэн зөрчлийг хууль, хяналтын байгууллагад шалгуулахаар нийт 22 /хорин хоёр/ асуудал шилжүүлсэн бөгөөд Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчидтай холбоотой 3 /гурав/, төрийн бусад байгууллагуудтай холбоотой 19 /арван ес/ асуудлыг шилжүүлсэн болно. Хууль санаачлагчаас ирүүлсэн хуулийн төсөлд Төрийн аудитын байгууллагын саналыг удирдлагуудад танилцуулах ажлыг зохион байгуулж, авсан саналыг нэгтгэн, нэгжийн удирдлагаар хянуулж ажиллах ажлын бэлтгэлийг хангаж ажилласан.

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч төсвийг төлөвлөх, батлах, хуваарилах, захиран зарцуулахтай холбоотой төсвийн удирдлагын бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэн ажиллажээ. Хөтөлбөрт суурилсан бүтээгдэхүүнийг санхүүжүүлэх төсвийн төлөвлөлтийн арга зүйг баримтлан 2017 оны төсвийг боловсруулсан боловч зардлын гүйцэтгэлд суурилсан төсөв батлуулсан бөгөөд Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын төсвийн багцыг 9,312.5 сая мянган төгрөгөөр батлуулжээ. Төсвийн тодотголоор 2017 оны төсвийг 321.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 9,633.5 сая төгрөгөөр баталсан бөгөөд 9,223,9 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна. 2017 оны хувьд Нийт батлагдсан төсвийн 720.8 сая төгрөг нь дэлхийн банкнаас хэрэгжүүлж буй төсвийн хөрөнгө байсан бөгөөд улсын төсвөөс урсгал санхүүжилтийг 8,912.6 сая төгрөгөөр баталж, 8899,8 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй ажилласан болно. Нийт төсвийн 79.7 хувийг ТАБ-ын ажиллагсадын цалин хөлс, НДШ эзэлж байна.

Мөн төсөв захирагчдийн төсвийн мэдээ, тайланг тухай бүр гаргаж нэгтгэн тогтоосон хугацаанд Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэн төсвийн өр, авлага үүсгэхгүй байхаар холбогдох зохицуулалтуудыг хийж, төсвийн хэмнэлтийн горимоор ажилласан бөгөөд ТАБ-ын хэмжээгээр 2017 онд өр төлбөргүй ажилласан байна. Төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн тайлагналын иж бүрдлийг авч үзэхэд бүх аймаг дахь Аудитын газар аймгийн Төрийн сан, Нийгмийн даатгалын хэлтэс, Татварын хэлтэстэй тооцоо нийлж хянуулж, баталгаажуулаагүй, зарим аймгийн санхүүгийн тайлан нь тодруулгагүй, нэмэлт санхүүжилтийн дансны тайлан гаргаагүй /Дорноговь, Төв аймгийн Аудитын газар/, санхүүгийн тайлангийн зарим хэсэгт тамга дарж, гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй /хөвсгөл аймгийн Аудитын газар/ зэрэг зөрчил ажиглагдаж байна.

Жил бүрийн төсвийг төлөвлөхдөө төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны зардлаас гадна лабораторийн шинжилгээ хийлгэх, гэрээт аудитор, мэргэжлийн байгууллага, шинжээч ажиллуулах зардал, ажилтнуудын мэргэшил, мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, байгууллагын хөрөнгө оруулалтад шаардагдах хөрөнгийг тусган төлөвлөдөг боловч батлагдсан төсөв нь төлөвлөсөн хэмжээнээс хасагдаж батлагддаг байна. 2017 онд урсгал засварын зардал огт төсөвлөгдөөгүйгээс орон нутагт аудит хийхэд аудиторуудыг найдвартай автомашинаар хангахад хүндрэл учирч байна. Мөн аудиторуудыг тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслээр хангах зайлшгүй шаардлага гарч байна.

Санал асуулгаар “Батлагдсан төсөв төрийн аудитын байгууллага үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд хүрэлцэж байна уу?” гэсэн асуултад судалгаанд оролцогчдын 33.0 хувь нь “дөнгөж хүрэлцэж байна”, 62.0 хувь нь “төлөвлөлтийг бодитой хийх шаардлагатай” гэж хариулсны дээр төсөвтэй холбоотой саналууд, тухайлбал орон нутагт ажиллагсдын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, нэг удаагийн тэтгэмж, үр дүнгийн урамшууллын зардал, байр, автомашин, тоног төхөөрөмжийн урсгал засварын зардал хүрэлцэхгүй байгааг дурджээ.

Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдлыг хангах зорилгоор бодит хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн хүрэлцэхүйц хэмжээний төсвийг батлуулах талаар холбогдох арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх, цаашид ТАБ-ын үйл ажиллагааны хэмжээгээр системчилсэн үнэлгээ хийж хэвших нь зүйтэй гэж үзлээ.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

“УЛААНБААТАР АУДИТ КОРПОРАЦИ” ХХК

Хараат бус аудит, баталгаажуулалт, татварын болон зөвлөх үйлчилгээний
Грант Торнтон Интернэйшнлийн Монгол улс дахь гишүүн

Хараат бус аудиторын дүгнэлт

“Улаанбаатар аудит
корпораци” ХХК
Далай тауэр, ЮНЕСКО-гийн
гудамж, Сухбаатар дүүрэг-1,
Улаанбаатар 14230,
Монгол улс
Т + 976 70 110744
Ф + 976 70 110722

Ulaanbaatar audit
corporation LLC
Dalai Tower, UNESCO street,
Sukhbaatar District-1,
Ulaanbaatar 14230, Mongolia
T + 976 70 110744
F + 976 70 110722

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
Ц. ГАНБОЛД ТАНАА

Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1, Төрийн аудитын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.2-т заасны дагуу Үндэсний аудитын газрын төсвийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Үндэсний аудитын газрын 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Үндэсний аудитын газрын 2017 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагын мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1–д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Б.ОСОРГАРАВ
ЕРӨНХИЙ ЗАХИРАЛ

Улаанбаатар, Монгол улс
2018 оны 03 дугаар сарын 15

АУДИТ ХИЙГДСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

1.1. Аудит хийгдсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(Төгрөгөөр)

БАЛАНСЫН ЗҮЙЛ	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
Эргэлтийн хөрөнгө		
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө		
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	-	-
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	-	-
Авлага		
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	149,509,049.62	-
Бусад авлага	431,000,000.00	-
Урьдчилж төлсөн төлбөр		
Урьдчилж гарсан зардал	-	22,500,000.00
Бараа материал		
Хангамжийн материал	295,569,920.22	91,659,636.52
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	876,078,969.84	114,159,636.52
Эргэлтийн бус хөрөнгө		
Биет хөрөнгө	580,633,548.00	891,633,692.87
Авто- тээврийн хэрэгсэл	115,107,013.00	323,250,000.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(95,575,955.94)	(24,243,750.01)
Машин, тоног төхөөрөмж	660,831,418.87	801,797,809.47
Хуримтлагдсан элэгдэл	(364,397,648.83)	(486,287,096.62)
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	207,626,636.70	256,032,236.70
Хуримтлагдсан элэгдэл	(63,711,528.55)	(91,318,100.82)
Батлан хамгаалахын зориулалттай тоног Төхөөрөмж	36,880,834.00	37,309,834.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	(18,127,851.25)	(26,907,869.85)
Номын фонд	2,000,630.00	2,000,630.00
Дуусаагүй барилга, байгууламж	100,000,000.00	100,000,000.00
Биет бус хөрөнгө	200,106,952.77	172,608,501.13
Программ хангамж	280,098,864.30	280,098,864.70
Хуримтлагдсан элэгдэл	(79,991,911.53)	(107,490,363.57)
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	780,740,500.77	1,064,242,194.00
Ниит хөрөнгийн дүн	1,656,819,470.61	1,178,401,830.52
Засгийн газрын хувь оролцоо	1,656,819,470.61	1,178,401,830.52
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ ӨМЧИЙН ДҮН	1,656,819,470.61	1,178,401,830.52
ӨР ТӨЛБӨР. ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ДҮН	1,656,819,470.61	1,178,401,830.52

1.2. Аудит хийгдсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(Төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
Үйл ажиллагааны орлого	3,664,233,947.52	3,532,422,342.00
Урсгал	2,945,776,800.00	3,141,676,300.00
Хөрөнгийн	473,410,800.00	-
Бусад төсөвт байгууллагаас	-	193,300,000.00
Тусламжийн орлого	-	93,093,092.60
Бараа, үйлчилгээний орлого		
Төсөвт байгууллагын ажил, үйлчилгээний орлого	245,046,347.52	104,352,949.40
Үйл ажиллагааны зардал	3,353,940,163.42	3,887,732,300.58
Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,011,302,493.31	2,205,388,103.81
Цалин	1,672,730,693.31	1,983,839,119.00
Цалингийн тусгай нэмэгдлүүд	144,037,600.00	-
Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	176,849,255.00	181,743,715.21
Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	17,684,945.00	39,805,269.60
Бараа. Үйлчилгээний урсгал зардал	1,342,637,670.11	1,682,344,196.77
Бусад бараа үйлчилгээний зардал	5,290,942.00	2,030,000.00
Бичиг хэргийн материал	37,570,425.00	34,009,940.00
Тээвэр, шатахууны зардал	60,896,675.11	59,788,833.07
Шуудан холбооны зардал	55,198,888.00	40,183,300.00
Дотоод томилолтын зардал	43,786,400.00	59,002,251.00
Гадаад томилолтын зардал	-	199,218,720.00
Хичээл сургалт, үйлдвэрлэлийн дадлагын зардал	71,400,013.00	42,660,891.61
Жижиг эд хогшил худалдан авах зардал	5,982,151.20	8,017,338.00
Урсгал засварын зардал	88,643,748.00	198,536,789.07
Бусад зардал	445,630,623.50	603,109,486.23
Элэгдлийн зардал	201,491,546.18	214,967,994.53
Нэг удаагийн тэтгэмж, урамшуулал	159,302,418.00	195,364,539.00
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	167,443,840.12	25,454,114.26
Үйл ажиллагааны зардлын дүн (ii)	3,353,940,163.42	3,887,732,300.58
Үйл ажиллагааны үр дүн (1п)=(1)-(п)	310,293,784.10	(355,309,958.58)
Үйл ажиллагааны бус зардал	100,022,645.82	123,107,681.51
Хөрөнгө худалдсаны гарз	100,022,645.82	123,107,681.51
Үйл ажиллагааны бус зардлын дүн (v)	100,022,645.82	123,107,681.51
Үйл ажиллагааны ниит үр дүн	210,271,138.28	(478,417,640.09)

1.3. Аудит хийгдсэн цэвэр хөрөнгө, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(Төгрөгөөр)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрыг хувь оролцоон нийт дүн
2016 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	912,947,183.40	1,656,819,470.
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	912,947,183.40	1,656,819,470.
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл, хэрэгжсэн дүн	-	-	-	-
Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	-	-	(478,417,640.09)	(478,417,640.09)
2017 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	434,529,543.31	1,178,401,830.

1.4. Аудит хийгдсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(Төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
Татаас, санхүүжилтийн орлого	3,607,105,528.35	3,484,485,349.62
Урсгал	2,945,776,800.00	3,141,676,300.00
Хөрөнгийн	473,410,800.00	-
Бусад төсөвт байгууллагаас	-	342,809,049.62
Тусламжийн орлого	187,917,928.35	-
Бараа, үйлчилгээний орлого	231,609,049.62	91,089,318.00
Төсөвт байгууллагын ажил, үйлчилгээний орлого	231,609,049.62	91,089,318.00
Үйл ажиллагааны мөнгөн орлогын дүн (1)	3,838,714,577.97	3,575,574,667.62
Ажиллагчидтай холбогдсон зардал	2,011,294,301.00	2,163,979,933.02
Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,816,760,101.00	1,937,347,000.00
Цалин	1,672,722,501.00	1,238,502,200.00
Цалингийн тусгай нэмэгдлүүд	144,037,600.00	698,844,800.00
Нийгмийн хамгааллын шимтгэл	194,534,200.00	226,632,933.02
Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	176,849,255.00	226,632,933.02
Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	17,684,945.00	-
Бараа, үйлчилгээний урсгал зардал	1,354,009,476.97	1,411,594,734.60
Бусад бараа үйлчилгээний зардал	5,290,942.00	3,838,900.00
Бичигхэргийн материал	23,720,300.00	23,994,963.00
Тээвэр, шатахууны зардал	60,897,906.00	56,796,129.07
Шуудан холбооны зардал	55,198,888.00	43,245,300.00
Дотоод томилолтын зардал	43,786,400.00	58,237,425.00
Гадаад томилолтын зардал	-	168,260,720.00
Хичээл сургалт, үйлдвэрлэлийн дадлагын зардал	73,876,013.00	78,142,700.00
Жижиг эд хогшил худалдан авах зардал	5,844,470.00	6,031,821.00
Урсгал засварын зардал	125,099,748.00	292,573,287.00
Бусад зардал	445,630,623.50	429,230,897.00
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	167,443,840.12	-
Нэг удаагийн тэтгэмж, урамшуулал	159,302,418.00	225,915,300.00
Бусад	187,917,928.35	25,327,292.53
Үйл ажиллагааны мөнгөн зарлагын дүн (ii)	3,365,303,777.97	3,575,574,667.62
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ (m1)=(1)-(11)	473,410,800.00	-
Хөрөнгө оруулалтын мөнгөн орлогын дүн(m)		
Хөрөнгийн бусад зардал	473,410,800.00	-
Ниит цэвэр мөнгөн гүйлгээ (ix) = (vii) + (viii)		
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

1.5. Аудит хийгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(Төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт /хэмнэлт)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-	-	
Нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн	3,141,676,300.00	3,139,413,186.09	2,263,113.91	
Урсгал зардлын дүн	3,141,676,300.00	3,139,413,186.09	2,263,113.91	
Бараа, үйлчилгээний зардал	2,932,391,300.00	2,930,978,189.09	1,413,110.91	
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,937,347,000.00	1,937,347,000.00	-	1
Үндсэн цалин	1,238,502,200.00	1,238,502,200.00	-	1
Нэмэгдэл	556,247,600.00	556,247,600.00	-	1
Унаа, болон бусад нөхөн олговор	142,597,200.00	142,597,200.00	-	1
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	226,659,000.00	226,632,933.02	26,066.98	
Тэтгэврийн даатгал	226,659,000.00	226,632,933.02	26,066.98	
Хангамж, бараа материалын зардал	130,082,900.00	130,068,213.07	14,686.93	
Бичиг хэрэг	25,704,100.00	23,994,963.00	1,709,137.00	
Тээвэр (шатахуун)	55,015,100.00	56,796,129.07	(1,781,029.07)	1
Шуудан холбоо, интернэтийн төлбөр	43,245,300.00	43,245,300.00	-	1
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, аж ахуйн эд зүйлс	6,118,400.00	6,031,821.00	86,579.00	
Эд хогшил худалдан авах	96,261,400.00	94,999,818.00	1,261,582.00	
Урсгал засвар	96,261,400.00	94,999,818.00	1,261,582.00	
Томилолт, зочны зардал	58,254,500.00	58,237,425.00	17,075.00	
Дотоод албан томилолт	58,254,500.00	58,237,425.00	17,075.00	
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр	401,804,900.00	401,711,200.00	93,700.00	
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	365,038,200.00	365,038,200.00	-	1
Даатгалын үйлчилгээ	1,138,500.00	1,138,500.00	-	1
Тээврийн хэрэгслийн татвар	200,500.00	176,100.00	24,400.00	
Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	69,300.00	-	69,300.00	
Мэдээллийн технологийн зардал	15,508,900.00	15,508,900.00	-	1
Газрын төлбөр	19,849,500.00	19,849,500.00	-	1
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	81,981,600.00	81,981,600.00	(0.00)	1
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,838,900.00	3,838,900.00	-	1
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	78,142,700.00	78,142,700.00	(0.00)	1
Урсгал шилжүүлэг	209,285,000.00	208,434,997.00	850,003.00	
Засгийн газар хоорондын шилжүүлэг	3,369,700.00	2,519,697.00	850,003.00	
Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	3,369,700.00	2,519,697.00	850,003.00	
Бусад урсгал шилжүүлэг	205,915,300.00	205,915,300.00	-	1
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	28,000,000.00	28,000,000.00	-	1
Тэтгэвэрт гарахад нь олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	145,815,300.00	145,815,300.00	-	1
Нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал	32,100,000.00	32,100,000.00	-	1
Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр	3,141,676,300.00	3,141,676,300.00	-	1

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт /хэмнэлт	Хувь
Улсын төсвөөс санхүүжих	3,141,676,300.00	3,141,676,300.00	-	100.00
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-	-	-
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-	-	-
Төсвийн бусад мэдээллийн ангилал	-	-	-	-
Байгууллагын тоо	-	-	-	-
Ажиллагсдын тоо	103.00	107.00	(4.00)	103.88
Удирдах ажилтан	3.00	5.00	(2.00)	166.67
Гүйцэтгэх ажилтан	100.00	102.00	(2.00)	102.00